και οι βιαστές;

αναρχικές προσεγγίσεις στο έγκλημα
& τη δικαιοσύνη

και οι βιαστές;

αναρχικές προσεγγίσεις στο έγκλημα
& τη δικαιοσύνη

Αθήνα 2026

Περιεχόμενα

Εισαγωγή σελίδα 7

Για το Έγκλημα
(a)legal σελίδα 10

Πρώτο Μέρος: Μετασχηματιστική Δικαιοσύνη σελίδα 16

Όμορφη, Δύσκολη, Δυνατή
Συλλογικότητα Chrysalis σελίδα 18

Λογοδοτώντας Για Τις Εαυτές Μας
CrimethInc σελίδα 34

Δεύτερο Μέρος: Ανταπόδοση σελίδα 63

«Αναρχικός» Βιαστής Τρώει Ροπαλιές: Θα Σας Δείξουμε Τρελές Καριόλες Μέρος ΙΙ (2010)
Ανώνυμο σελίδα 64

i. Ανακοινωθέν
Ανώνυμο σελίδα 65

Πέρα Απ' Την Εκδίκηση & Τον Συμβιβασμό: Καταρρίπτοντας Τους Μύθους
(a)legal σελίδα 68

Γιατί;
(αντί εισαγωγής από την ομάδα μετάφρασης)

Ήταν πολλές οι σκέψεις που μας οδήγησαν σε αυτή την έκδοση. Σκέψεις που είχαν να κάνουν με το πώς διαχειριζόμαστε μέσα σε ομάδες κακοποιητικές συμπεριφορές και τελικά καταγγελίες. Πώς προστατεύουμε το θύμα και ταυτόχρονα απαιτούμαι από τον κακοποιητή να κατανοήσει τη βλάβη που έκανε. Τι συμβαίνει σε αυτήν την γκρίζα γραμμή που οι κακοποιητικές συμπεριφορές του παρελθόντος πρέπει να αναγνωριστούν και να δουλευτούν. Να πάψουμε να υπερασπιζόμαστε το «καλό παιδί» που δεν μπορεί να είναι «κακοποιητής». Να πάψει το «καλό παιδί» να πιστεύει πως δεν μπορεί μια συμπεριφορά ή πράξη του να βλάψει.

Οι επιλογές δεν είναι μόνο δύο: ή δεν βλέπουμε το πρόβλημα ή το εξαφανίζουμε. Ένας κακοποιητής δε ζει ξέχωρα από το περιβάλλον του. Δεν κάνει ό,τι κάνει στα σκοτεινά. Πολύ συχνά έχει δώσει από πριν ενδείξεις, είτε με ματσίλα είτε δικαιολογώντας μια συμπεριφορά σαν αστείο ή φλερτ είτε ακόμα και αγνοώντας το προνόμιό του στη δυναμική μιας σχέσης. Και εμείς έχουμε γίνει μάρτυρες, ίσως όχι συνειδητά γιατί μια τέτοια συμπεριφορά δεν μπορεί να είναι το μόνο που είναι ένας άνθρωπος και ο κόσμος μας είναι ήδη κακοποιητικός.

Οπότε σε ένα κόσμο που δεν είναι άγιος ο μόνος τρόπος που αισθανόμαστε πως μπορούμε να πάμε μπροστά είναι η ανοιχτή συζήτηση με λιγότερους αφορισμούς και περισσότερη κατανόηση κυρίως για το θύμα. Αυτή η συζήτηση θα πρέπει να γίνεται καμιά φορά και εκτός πλαισίου, χωρίς αφορμές και χωρίς κατηγορίες, να μην απαιτεί πάντα δράση ή αντίδραση. Ίσως αυτή η μπροσούρα να κάνει τις ομάδες μας λίγο πιο έτοιμες να διαχειριστούν αυτές τις συμπεριφορές και ευχόμαστε εμείς οι ίδιες να την είχαμε διαβάσει στις συνελεύσεις μας πριν χρειαστεί να δουλέψουμε μια καταγγελία για κάποιον από εμάς…

Σημείωση:

Επιλέξαμε, για την καλύτερη ροή της ανάγνωσης, να χρησιμοποιήσουμε το αρσενικό για κάθε καταπιεστή βιαστή και να εναλλάσσουμε το θηλυκό και ουδέτερο για τα υποκείμενα αυτής της καταπίεσης. Η χρήση αποκλειστικά του ουδέτερου ή του @, παρότι θα αντιπροσώπευε καλύτερα την πεποίθησή μας για τη ρευστότητα των φύλων και τους ρόλους που υιοθετούνται σε μια πατριαρχική κοινωνία, θα καθιστούσε το κείμενο δυσανάγνωστο σαμποτάροντας τον σκοπό του.

Αυτό το έντυπο ασχολείται με τη σύγχρονη αναρχική σκέψη και πράξη σχετικά με το έγκλημα και τη δικαιοσύνη, παρόλο που δε θα χρησιμοποιούμε αυτούς τους όρους. Το πρώτο μισό είναι μια κριτική εξέταση των διαδικασιών λογοδοσίας που βασίζονται στη μετασχηματιστική δικαιοσύνη, μια προσέγγιση που ξεκίνησε από αναρχικούς κύκλους στις ΗΠΑ και τώρα εδραιώνεται σε κομμάτια της Ευρώπης. Το άλλο μισό κοιτάζει τις ανταποδοτικές προσεγγίσεις, όπως η άμεση δράση με επικεφαλής την επιζώσα ενάντια στον βιαστή.

Στο (κεφάλαιο) ***Για Το Έγκλημα*** προτείνεται να ξανασκεφτούμε ποιες συμπεριφορές θεωρούμε προβληματικές πριν να ψάξουμε για λύσεις. Κάνοντάς το αυτό, ετοιμάζουμε το έδαφος για τις συζητήσεις που ακολουθούν.

Στο ***Όμορφη, Δύσκολη, Δυνατή*** παρουσιάζεται με λεπτομέρεια μια διαδικασία λογοδοσίας. Είναι ένα αυθύπαρκτο έντυπο και το πήραμε από το βιβλίο *The Revolution Starts at Home: confronting intimate violence within activist communities* (*Η Επανάσταση Αρχίζει Στο Σπίτι: η αντιμετώπιση της βίας μεταξύ συντρόφων στις κοινότητες των ακτιβιστών)*.

Το ***Λογοδοτώντας Για Τις Εαυτές Μας*** δίνει μια εξαιρετική εποπτεία της ιστορίας και των δυσκολιών των διαδικασιών λογοδοσίας. Από την αναρχική συλλογικότητα CrimethInc, και με έντονες ρίζες στην πανκ και DIY κουλτούρα των ΗΠΑ.

Τα ***«Αναρχικός» Βιαστής Τρώει Ροπαλιές*** και ***Ανακοινωθέν*** είναι κείμενα γραμμένα από ομάδες στις ΗΠΑ που έχουν διαλέξει την άμεση δράση κι έχουν αντιπαρατεθεί σωματικά με τους βιαστές τους.

Το ***Πέρα Απ' Την Εκδίκηση & Τον Συμβιβασμό*** στοχεύει να συνενώσει τα σημεία διαφωνίας και όσα έχουμε μάθει για να βοηθήσει στη δημιουργία μιας πραγματιστικής και αντιδογματικής προσέγγισης στη διαχείριση των καταπιεστικών συμπεριφορών στις κοινότητές μας.

Για Το Έγκλημα / (a)legal

Ο τίτλος αυτού του εντύπου προέρχεται από μια ερώτηση που τίθεται συχνά σε αναρχικά υποκείμενα δοκιμάζοντας τις αναρχικές ιδέες, καθώς έχουμε αμελήσει να ασχοληθούμε ουσιαστικά με το θέμα προτιμώντας τις εξιδανικευμένες ιδέες ενός μετακαπιταλιστικού, άναρχου μέλλοντος. Ο προβληματισμός δε θα πρέπει να περιοριστεί στον βιαστή και σε άλλους σεξουαλικούς παραβάτες, αλλά θα πρέπει να εννοήσουμε ότι συμπεριλαμβάνει κι άλλες μορφές κακοποιητικών συμπεριφορών όπως την ενδοοικογενειακή βία, την παιδική κακοποίηση και την κακοποίηση ζώων (σ.τ.μ. ακόμα και τη λεκτική βία). Όπως θα δούμε παρακάτω, οι περισσότερες πράξεις που θεωρούνται σήμερα εγκληματικές απουσιάζουν από αυτό το έντυπο, είτε γιατί είναι σχετικά μικρές και μπορούν να αντιμετωπιστούν χωρίς πολλές δυσκολίες ή επειδή δε θα θεωρούνταν πρόβλημα ή «έγκλημα» αν δεν υπήρχε το κράτος. Ας σκεφτούμε, αναφέροντας μερικά μόνο παραδείγματα, την κατοχή αιχμηρού αντικειμένου, την απάτη ή την παράβαση των όρων παραμονής σε μια χώρα. Η πλειονότητα των αδικημάτων ανήκει σ' αυτές τις δύο τελευταίες κατηγορίες.

Γιατί πρέπει να μιλήσουμε για το έγκλημα

Παρά το γεγονός ότι πολλά από τα αδικήματα του σήμερα δε θα θεωρούνταν προβληματικά σε μια αναρχική κοινωνία, αυτό δε δικαιολογεί την ανικανότητά μας να δημιουργήσουμε πρακτικούς μηχανισμούς διαχείρισης απαράδεκτων συμπεριφορών. Παρότι προβλήματα σαν την έμφυλη βία συναντώνται σε τεράστια κλίμακα, οι αναρχικές απαντήσεις πάρα πολύ συχνά ή αποφεύγουν το ζήτημα ή είναι επιπόλαιες ή θλιβερά ανεπαρκείς με κάποιον άλλο τρόπο. Μια συχνή απάντηση όταν μας ρωτάνε τι θα κάναμε είναι απλά να επαναλαμβάνουμε το κλισέ ότι τα περισσότερα εγκλήματα δε θα θεωρούνταν τέτοια σε συνθήκες αναρχίας (π.χ. σε μια κοινωνία χωρίς ιδιοκτησία δεν θα μπορούσαμε να μιλάμε για απάτη, κλοπή κλπ.), ενώ άλλα εγκλήματα (όπως ο βιασμός και η βία μεταξύ ερωτικών συντρόφων) θα σπάνιζαν χάρη στους ισχυρούς κοινωνικούς δεσμούς στήριξης και τις ριζικά διαφορετικές αξίες που φέρνει μαζί του ο αναρχισμός: δηλ. τη σθεναρή κριτική του φύλου, της σεξουαλικής νόρμας και γενικά της ιεραρχίας. Παρότι όλα αυτά ισχύουν, είναι αυταπάτη να πιστεύουμε ότι θα δημιουργούσαν έναν κόσμο χωρίς παραβάσεις ή καταπιεστικές συμπεριφορές. Ο καπιταλισμός δεν είναι ένα ερμητικά κλειστό σύστημα αλλά μια κουλτούρα ή ένα σύνολο από κουλτούρες· ένα αμάλγαμα αξιών, επιθυμιών και πρακτικών που επηρεάζουν το πώς σχετιζόμαστε με την εαυτή μας, με το ανθρώπινο είδος και με τα άλλα πλάσματα με τα οποία μοιραζόμαστε αυτό τον πλανήτη. Ο ρατσισμός,

η πατριαρχία και η υπερεκμετάλλευση της γης υπάρχουν εξίσου σε κουλτούρες που κατά τα άλλα δε θα θεωρούνταν καπιταλιστικές.

Οι μετακαπιταλιστικές ή μη καπιταλιστικές κοινωνίες δεν θα μπορούσαν να είναι στατικές, παρά δυναμικές οντότητες σε μια κατάσταση αέναης εξέλιξης και συνεχούς πάλης ενάντια σε βαθιά ενσωματωμένες καπιταλιστικές επιθυμίες και πρακτικές. Η επιλεγόμενη «ανατροπή του καπιταλισμού» δε συνεπάγεται τίποτα λιγότερο από την οικονομική κατάρρευση και τον συνεχή αγώνα ενάντια στις καπιταλιστικές αξίες. Έτσι, ακόμα και σ' έναν κόσμο όπου ο καπιταλισμός –ως οικονομικό σύστημα που στηρίζεται από τον νόμο της ιδιοκτησίας– δεν θα υπήρχε, πάλι θα είχαμε ν' αντιμετωπίσουμε μη συνειδητές καταπιεστικές συμπεριφορές, καθώς και ζητήματα που ίσως νομίζουμε ότι είναι πέρα από τον έλεγχό μας. Ανάμεσα σ' αυτά είναι οι κακοποιητικές συμπεριφορές που έχουν τη ρίζα τους σε βιολογικές προδιαθέσεις, «ψυχικές ασθένειες» ή συμπλέγματα κατωτερότητας· και οι συγκρούσεις που προκαλούνται ή διαμεσολαβούνται από την έλλειψη ή την πρόσβαση σε πόρους. Μερικά παραδείγματα είναι η ανάγκη στέγασης και ο ανταγωνισμός που τροφοδοτείται από αυτήν καθώς και ο περιορισμένος χρόνος και ενέργεια που διαθέτουμε για να απαντάμε στις καταπιεστικές συμπεριφορές.

Η κατάρρευση της καπιταλιστικής οικονομίας και η ανάπτυξη συστημάτων αξιών που είχαν κυνηγηθεί –όπως οι ριζοσπαστικές αντιλήψεις για το φύλο και τη σεξουαλικότητα– αδιαμφισβήτητα θα μείωναν τελικά την κλίμακα των κακοποιήσεων. Αλλά αυτός ο αγώνας ενάντια στην εξουσία είναι, και πάντα θα είναι, μια συνεχιζόμενη διαδικασία. Οι καταπιεστικές αυτές συμπεριφορές αποτελούν τόσο μεγάλο κομμάτι του προβλήματος όσο και η ίδια η κυβέρνηση· δηλ. ο αγώνας μας ενάντια σε κακοποιητικούς συντρόφους και βιαστές απαιτεί την ίδια σοβαρότητα με την πάλη μας ενάντια στους σαδιστές, ρατσιστές μπάτσους. Με αυτό στο μυαλό μας, δεν έχει και πολύ νόημα να περιμένουμε για «την κατάλληλη στιγμή» –μια κυβερνητική κρίση, μια επόμενη οικονομική κατάρρευση– ή να μιλάμε για «έναν κόσμο χωρίς έγκλημα μετά την επανάσταση». Πρέπει να χτίσουμε αναρχικές κουλτούρες εδώ και τώρα, πολεμώντας τις εξουσιαστικές και κακοποιητικές πράξεις κάθε μέρα. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να αναπτύξουμε τώρα ιδέες και πρακτικές για να απαντάμε σε απαράδεκτες συμπεριφορές που λαμβάνουν χώρα στις κοινότητές μας.

Τάξη

Οι προβληματισμοί σχετικά με το έγκλημα και τη δικαιοσύνη αξίζουν την προσοχή μας για έναν ακόμα λόγο: αυτά τα δύο επηρεάζουν κυρίως τις φτωχές κοινότητες. Το βίαιο έγκλημα όχι μόνο πλήττει πιο βαριά τα φτωχά άτομα, αλλά

προσφέρει και μια δικαιολογία για την κοινωνική τους εκκαθάριση: αυτά που δεν μπορούν να ενσωματωθούν με ευκολία στο καπιταλιστικό σύστημα υπάκουων εργατών και καταναλωτών να οδηγούνται στο ολοένα επεκτεινόμενο σωφρονιστικό μας σύστημα.

Φυλή

Το σύστημα του ποινικού δικαίου χρησιμεύει και ως εκτελεστικό χέρι του ρατσιστικού κράτους. Στις ΗΠΑ, τη χώρα με τον μεγαλύτερο –και κατά κεφαλήν– πληθυσμό μέσα στις φυλακές και πρότυπο για τη Βρετανία και τις άλλες νεοφιλελεύθερες φίλες της, το ένα τρίτο των αφροαμερικανών αντρών είναι ή φυλακισμένοι ή υπό δικαστική επιτήρηση ή καταδικασμένοι με αναστολή. Εδώ στο Ηνωμένο Βασίλειο, τα πράγματα δεν είναι πολύ καλύτερα· τα μαύρα άτομα (σε σχέση με τα λευκά) είναι εφτά φορές πιο πιθανό να υποστούν αστυνομικό έλεγχο στον δρόμο, και απαρτίζουν το 15% των φυλακισμένων παρ' ότι αποτελούν μόλις το 2,2% του συνολικού πληθυσμού.

Πατριαρχία

Ως αναρχικά άτομα, είμαστε ενάντια στον θεσμό της φυλακής όχι μόνο επειδή πλήττει κυρίως τα μαύρα και τα φτωχά άτομα, αλλά και γιατί –αν πιστεύουμε στην αλληλεγγύη και την ενότητα των αγώνων μας– θα πρέπει να αναζητήσουμε (συλλογικά – συμπεριλαμβανομένων και των αντρών) ριζοσπαστικές εναλλακτικές που θα αντιμετωπίζουν τον φόβο της έμφυλης και της σεξουαλικής βίας, της παρενόχλησης και του εκφοβισμού. Γιατί αυτές οι μάστιγες είναι η καθημερινή μας πραγματικότητα.

Επανατοποθέτηση του πώς αντιλαμβανόμαστε το έγκλημα

Το κλειδί για να προσεγγίσουμε αυτό το θέμα από μια αναρχική σκοπιά είναι να επανεξετάσουμε όσα νομίζουμε ότι ξέρουμε για το έγκλημα, τον νόμο και τη δικαιοσύνη. Άρα και να αποφύγουμε τα χαρακτηριστικά των κυρίαρχων αναλύσεων και να προσπεράσουμε τα δόγματα του ριζοσπαστικού λόγου. Εδώ παραθέτουμε κάποιους συνήθεις περιγραφικούς όρους, με στόχο την ανάπτυξη ενός θεωρητικού πλαισίου που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από όσα από εμάς θα επιχειρήσουν να διαχειριστούν αυτό το πρόβλημα.

«Έγκλημα»

Έγκλημα είναι ο όρος που χρησιμοποιεί το κράτος για να ορίσει κάποια συμπεριφορά που δεν ανέχεται. Με νομικούς όρους, έγκλημα σύμφωνα με τον αγγλικό νόμο ορίζεται η ζημιά ή βλάβη προς το κράτος, εκπρόσωπο του Στέμματος.

Το κράτος στη συνέχεια αναλαμβάνει την ευθύνη της αντιμετώπισης του αδικήματος, από τη σύλληψη και τη δίκη μέχρι την καταδίκη. Όλη η δύναμη και η διαχείριση της κατάστασης αφαιρείται από το θύμα, την κοινότητα και τον κατηγορούμενο και παραδίδεται στην κατηγορούσα αρχή. Η διαδικασία της δίκης και της καταδίκης μπορεί να είναι τραυματική και για το θύμα και για τον θύτη και ν' αφήσει το θύμα ανικανοποίητο. Το σύστημα του ποινικού δικαίου απομονώνει ένα ολόκληρο τμήμα της κοινωνίας –μια στιγματισμένη, εγκληματούσα τάξη– που μετά πολεμάει να «επανενταχθεί» στον έξω κόσμο.

Ο όρος «έγκλημα» χρησιμοποιείται για να δημιουργεί φόβο και διαχωρισμό και συνεπακόλουθα εξυπηρετεί τις επιθυμίες των ισχυρών. Για παράδειγμα, η ποινικοποίηση της φθοράς ιδιοκτησίας και της διατάραξης δημιουργεί ένα ασφαλές επενδυτικό περιβάλλον για την άκμαση του καπιταλισμού. Η ποινικοποίηση της μετανάστευσης των φτωχών διατηρεί την ακεραιότητα των συνόρων (και άρα του κράτους) και συντηρεί το ταξικό σύστημα και την υπέρμετρη συσσώρευση πλούτου. Η αόριστη απειλή της εγχώριας τρομοκρατίας δικαιολογεί στρατιωτικές επιχειρήσεις στο εξωτερικό, ενώ η τήρηση σκληρής γραμμής απέναντι στο έγκλημα γενικά λειτουργεί ως αντιπερισπασμός στα βαθύτερα αίτια των κοινωνικών προβλημάτων, και επακόλουθα χαρίζει σίγουρες ψήφους. Η εξουσία πάνω στο τι ορίζεται ως έγκλημα προσφέρει κάλυψη στην κλοπή των κοινών και στις κατά τα άλλα αδικαιολόγητες δραστηριότητες των ισχυρών. Οι αναρχικές ιδέες για το ποια συμπεριφορά είναι απαράδεκτη διαφέρουν ριζικά από τη συμβατική έννοια του εγκλήματος, συνεπώς καμιά ριζοσπαστική προσέγγιση δεν πρέπει να χρησιμοποιεί αυτό τον όρο για να φανταστεί και να χτίσει μια εναλλακτική πραγματικότητα. Δε θα ασχοληθούμε περαιτέρω εδώ καθώς υπάρχουν πολλές εκτενείς κριτικές των εννοιών του νόμου και του εγκλήματος (δες Κροπότκιν για αρχή).

«Παραβάσεις»

Παράβαση είναι η παραβίαση μιας κοινωνικής νόρμας. Η χρήση αυτού του όρου για την περιγραφή του προβλήματος μπορεί να φανεί χρήσιμη, καθώς προσπερνάει τις τωρινές νομικές συμβάσεις και τονίζει την υποκειμενική φύση των προτύπων αποδεκτής συμπεριφοράς. Ταυτόχρονα, ως αναρχικά υποκείμενα απορρίπτουμε πολλές κοινωνικές νόρμες, και απαραίτητο στοιχείο της αντίδρασής μας σε καταπιεστικές κουλτούρες είναι η παραβατικότητα. Επομένως, η παράβαση και μόνο δε θα πρέπει a priori να αποτελεί αναγνωριστικό κριτήριο προβληματικής συμπεριφοράς.

«Βία»

Πολλές ομάδες ως εναλλακτική στους μπάτσους και τα δικαστήρια εστιάζουν στη βία ή βλάβη και στην ανάπτυξη «στρατηγικών κατά της βίας». Όμως η αντιμετώπιση της βίας ως πρόβλημα προέρχεται από μια φιλελεύθερη προσέγγιση που είτε αποτυγχάνει να δει τις παραβάσεις στο πλαίσιο της δομικής καταπίεσης είτε κρίνει με ασυνέπεια τους αγώνες μας. Για παράδειγμα, σημαντικός αριθμός –αν όχι η πλειονότητα– του αναρχικού χώρου θα στήριζε την επαναστατική βία ενάντια στο κράτος και το κεφάλαιο ή ενάντια σε φασίστες ή άτομα που κάνουν ομοφοβικές επιθέσεις. Κι όμως, για κάποιο λόγο, απορρίπτει τη χρήση βίας ενάντια σ' εκείνους που βιαιοπραγούν στις συντρόφους τους, βιάζουν και κακοποιούν. Φαίνεται να μην μπορούμε να αναγνωρίσουμε ότι και εκείνες οι πράξεις συχνά προέρχονται από εξουσιαστικά συστήματα που πρέπει να καταστραφούν. Αυτά τα δύο μέτρα και σταθμά δείχνουν στην καλύτερη περίπτωση ασυντόνιστη σκέψη, στη χειρότερη μια υποβάθμιση της πατριαρχίας σε θέση δευτερεύουσας σημασίας. Επιπλέον, αυτή την άρνηση των βίαιων ή εξαναγκαστικών απαντήσεων στον βιασμό τη διαιωνίζουν δύο κυρίαρχες πεποιθήσεις: α) η ιδέα πως τα αντίποινα βλάπτουν τόσο τα θύματα όσο και τους δράστες, και β) η ιδέα ότι τα αντίποινα μετατρέπουν το θύμα σε «εξίσου κακό δράστη».

Κάτι ακόμα που θα πρέπει να λάβουμε υπόψην είναι πως η λέξη «βία» πλέον έχει μια διευρυμένη χρήση που συμπεριλαμβάνει τόσο την παράλειψη (όπως είναι η «βία» της αδράνειας), όσο και τη γλώσσα ή τις ιδέες που μπορούν εν δυνάμει να προκαλέσουν κακό ή δυσφορία (βλέπε τις πρόσφατες συζητήσεις για τις διαδικασίες λογοδοσίας στις ΗΠΑ). Γι' αυτό δεν πιστεύουμε πως βοηθά να εστιάζουμε εκεί για να κάνουμε την ανάλυσή μας ως αναρχικά υποκείμενα.

Δεν είναι η βία ο καθοριστικός παράγοντας στην αναρχική ηθική, γιατί υπάρχει και μια βία που απελευθερώνει και γιατί πολλά από μας βλέπουμε τη βία ως κάτι που παίζει βασικό ρόλο στην πάλη ενάντια στο κράτος και το κεφάλαιο· έχουμε μεγάλη ιστορία στη χρήση τακτικών που θα μπορούσαν να θεωρηθούν βίαιες. Αντίθετα, θα πρέπει να συνεχίσουμε να θεωρούμε αυτά τα προβλήματα απόρροια της εξουσίας και θα πρέπει να προσπαθήσουμε να αναπτύξουμε απαντήσεις στην κυριαρχία ή την κατάχρησή της.

«Κυριαρχία»

Η κυριαρχία περιγράφεται από τον Μισέλ Φουκό ως σχέσεις που είναι «παγιωμένες με τέτοιον τρόπο ώστε είναι μόνιμα ασύμμετρες και αφήνουν ένα πολύ περιορισμένο περιθώριο ελευθερίας». Με άλλα λόγια, η κυριαρχία δεν είναι μόνο η παροδική άσκηση εξουσίας – που, θα μπορούσε να πει ο αντίλογος, όλα μας την ασκούμε με κάποιο τρόπο στις κοινωνικές μας αλληλεπιδράσεις. Αντίθετα, η

κυριαρχία είναι η άσκηση ελέγχου πάνω στο άλλο σε σημαντικό βαθμό – κι αυτό μπορούμε να το δούμε τόσο σε ατομικό επίπεδο (π.χ. στη διάρκεια κάποιας σχέσης, μια γυναίκα έχει φτάσει στο σημείο να ελέγχει σε μεγάλο βαθμό τον άντρα σύντροφό της) όσο και σε συστημικό (ένας άντρας εξαναγκάζει τη σύντροφό του να κάνει σεξ μαζί του, στα πλαίσια μιας πατριαρχικής κοινωνίας στην οποία ο έλεγχος των αντρών πάνω στις γυναίκες είναι ευρέως διαδεδομένος). Το να επαναπροσδιορίσουμε το θέμα «έγκλημα» ως πάλη ενάντια στην κυριαρχία μάς επιτρέπει να στραφούμε και πάλι προς τις δομικές ανισότητες, πράγμα που συμφωνεί με τις αρχές του αναρχισμού. Έχει όμως και το μειονέκτημα ότι τα δομικά ή παγιωμένα σχήματα ελέγχου μπορεί να μη χωράνε όλα αυτά στα οποία αντιστεκόμαστε.

«Κατάχρηση εξουσίας»

Η προσέγγιση του θέματος ως κατάχρηση εξουσίας καλύπτει όσα αφήσαμε απέξω στην προηγούμενη παράγραφο. Δεν έχουμε πρόβλημα με την ίδια την εξουσία, αλλά είμαστε αντίθετα με τη συνειδητή ή όχι κατάχρηση και κακή χρήση της με σκοπό τη διαιώνιση συστημάτων κυριαρχίας. Οι καταχρήσεις συμπεριλαμβάνουν επιθετικές πράξεις που δε χωράνε πάντα σε κάποια «κατηγορία» δομικής κυριαρχίας όπως ο ρατσισμός, η ομοφοβία και ούτω καθεξής. Ένα καλό παράδειγμα είναι μια ληστεία, κατά την οποία ο δράστης μπορεί να εκμεταλλεύεται τη μεγαλύτερη σωματική του δύναμη, το μέγεθος ή τον αριθμό των συνεργών του. Ο δράστης βρίσκεται σε θέση εξουσίας, που δεν ταιριάζει (απαραίτητα) με τη θεώρησή μας για τη συστημική καταπίεση, και την εξουσία αυτή (π.χ. το μεγαλύτερο μέγεθος) την καταχράται. Φυσικά αυτό μπορεί να διαπλέκεται με δομικές ανισότητες όπως η απαλλοτρίωση του πλούτου απ' τα φτωχά άτομα. Για κάθε ξεχωριστή περίπτωση πρέπει να λαμβάνονται υπόψην όλοι οι παράγοντες.

Συμπέρασμα

Εξερευνώντας το ναρκοπέδιο του «εγκλήματος» και της «δικαιοσύνης», θα πρέπει να εξετάζουμε κριτικά την αντιληψή μας για το τι είναι προβληματική συμπεριφορά. Αντί για το «έγκλημα» ή τη «βία», που και τα δύο διαιωνίζουν τον φιλελεύθερο και κρατιστικό λόγο, μια αναρχική προσέγγιση θα έπρεπε να ασχολείται με την εξουσία. Το να προσεγγίσουμε το πρόβλημα μέσα από το (διπλό) πρίσμα των πράξεων κυριαρχίας και κατάχρησης εξουσίας μας επιτρέπει τόσο το να κατανοούμε την καταπίεση συστημικά όσο και το στιγμιαίο πλεονέκτημα (σ.τ.μ. του δράστη).

Πρώτο Μέρος: Μετασχηματιστική Δικαιοσύνη

Οι διαδικασίες λογοδοσίας, τις οποίες θα εξετάσουμε λεπτομερώς στη συνέχεια, αποτελούν διαλεκτικές και από τα κάτω απαντήσεις σε καταχρήσεις εξουσίας. Οι διαδικασίες αυτές βασίζονται σε αρχές της Μετασχηματιστικής Δικαιοσύνης (ΜΔ). Παρ᾽ όλο που δεν είναι πλήρως αναπτυγμένη ως θεωρία, η ΜΔ προέρχεται από πρακτικές ιθαγενών, από το έργο της διαμεσολάβησης και την Αποκαταστατική Δικαιοσύνη (ΑΔ), την οποία και πλησιάζει αρκετά. Όπως και η ΑΔ, είναι κατηγορηματικά αντίθετη στις τιμωρητικές απαντήσεις στο έγκλημα, θέτει στο κέντρο της διαδικασίας τα άτομα που βρίσκονται σε σύγκρουση και είναι (στη θεωρία, τουλάχιστον) εθελοντική. Όπως και η ΑΔ, προάγει την κατανόηση ανάμεσα στα άτομα και τους επιτρέπει να συμφωνήσουν στα βήματα που θα «διορθώσουν» τη βλάβη που προκλήθηκε. Ωστόσο, οι οπαδοί της ΜΔ έχουν ορθώς κατηγορήσει την ΑΔ για ενσωμάτωσή της από το κράτος, γεγονός που υπονομεύει τη δυνατότητά της να εναντιωθεί σε δομικές ανισότητες. Για παράδειγμα, στην περίπτωση της ενδοοικογενειακής βίας, η ΑΔ στην καλύτερη περίπτωση θα «επαναφέρει» και τα δύο άτομα στην προ κακοποίησης άνιση κατάσταση.

Κάποιες ομάδες και ΜΚΟ έχουν υιοθετήσει τη ΜΔ, παρ' όλο που ακόμα δεν είναι επαρκώς θεωρητικά αναπτυγμένη. Μερικές ομάδες, όπως η Generation FIVE –της οποίας ο στόχος είναι να αντιμετωπίζει τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών χωρίς να καταφεύγει στο σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης– έχουν επίσης υιοθετήσει τη ΜΔ και έχουν αναπτύξει τη δική τους θεώρηση, η οποία παρουσιάζεται στο άρθρο του CrimethInc.

Στις ΗΠΑ την τελευταία δεκαετία (σ.τ.μ. του 2010) κάποιες ριζοσπαστικές κοινότητες και εγχειρήματα πειραματίζονται με μια νέα μετασχηματιστική τεχνική: τη διαδικασία λογοδοσίας. Αυτή ιδανικά παίρνει την εξής μορφή:

– Ένα άτομο κάνει έναν ισχυρισμό.
– Σχηματίζεται μια ομάδα στήριξης για αυτό το άτομο.
– Η ομάδα στήριξης καλεί μια διαδικασία και οργανώνει μια παρόμοια ομάδα στήριξης του «δράστη», την ομάδα λογοδοσίας, η οποία αναλαμβάνει να τον ενημερώσει.
– Ο δράστης συμφωνεί να συμμετέχει.
– Οι δύο ομάδες συμμετέχουν από κοινού σε μια συνάντηση που συντονίζει ένα «ουδέτερο» άτομο, στη διάρκεια της οποίας δίνεται χρόνος και στις δύο πλευρές για να μιλήσουν για τα συναισθήματά τους.
– Ο «δράστης» αναγνωρίζει την ευθύνη του και επιτυγχάνεται μια συμφωνία για τα βήματα που θα κάνει ώστε να επανορθώσει τη βλάβη, όπως για παράδειγμα να ενημερώνει μελλοντικές συντρόφους του γι' αυτό που συνέβη ή να κάνει ψυχοθεραπεία.
– Ο «δράστης» τηρεί τη συμφωνία και η ομάδα λογοδοσίας βρίσκεται σε τακτική επικοινωνία μαζί του.
– Ομοίως πράττει και η ομάδα στήριξης για το επιζών.

Όπως ίσως φαίνεται απ' αυτή την πολύ σύντομη σύνοψη, αυτές οι διαδικασίες μπορεί να ενέχουν πολλά προβλήματα – από τη γλώσσα που χρησιμοποιείται, ως την υπόθεση ότι οι ισχυρισμοί είναι πάντα αληθινοί. Αυτές οι διαδικασίες, όπως είναι αναμενόμενο, έχουν προκαλέσει σε πολλές περιπτώσεις σοβαρές συγκρούσεις, αλλά μπορούν να φέρουν όμορφα αποτελέσματα αν εκτελεστούν σωστά.

Τα παραπάνω αποτελούν απλά μια σύντομη εισαγωγή· πιο πολλά για τη ΜΔ και για τις διαδικασίες λογοδοσίας θα αποσαφηνιστούν στο υπόλοιπο αυτού του εντύπου. Συγκεκριμένα, ένα λεπτομερές μοντέλο μιας τέτοιας διαδικασίας βρίσκεται στο άρθρο που ακολουθεί.

Όμορφη, Δύσκολη, Δυνατή: Βάζοντας Τέλος Στη Σεξουαλική Επίθεση Μέσω Της Μετασχηματιστικής Δικαιοσύνης / Συλλογικότητα Chrysalis

Η συλλογικότητα Chrysalis δημιουργήθηκε όταν μία φίλη και μέλος της κοινότητάς μας βιάστηκε από ένα γνωστό της άτομο, έναν άλλο ακτιβιστή. Η «Νταϊάν» είναι μια μη λευκή γυναίκα που συμμετείχε σε διάφορα τοπικά οργανωτικά εγχειρήματα. Μέσα από τον ακτιβισμό της έγινε φίλη με τον «Τομ», έναν λευκό άντρα οργανωτή βάσης, που δούλευε κυρίως με κοινότητες φτωχών και μη λευκών ατόμων. Καθώς η φιλία τους μεγάλωνε, ο Τομ εξέφρασε ρομαντικό ενδιαφέρον. Η Νταϊάν ξεκαθάρισε στον Τομ ότι ούτε ήταν ελεύθερη ούτε ενδιαφερόταν. Λίγους μήνες μετά, η Νταϊάν ένιωσε ότι ο Τομ πρόδωσε τη στενή φιλία τους χειραγωγώντας την σε σεξουαλικές καταστάσεις χωρίς τη συναίνεσή της. Η φιλία τους τελείωσε απότομα. Μετά από αρκετούς μήνες σύγχυσης και άγχους, η Νταϊάν συνειδητοποίησε ότι αυτό που της είχε συμβεί ήταν βιασμός από οικείο της άτομο.

Γνωρίζοντας ότι το κράτος και οι φυλακές είναι αυτοί που κατεξοχήν ασκούν βία ενάντια στις κοινότητές μας, η Νταϊάν αναζήτησε αλλού λύσεις. Όσο εξοργισμένη κι αν ήταν με τον Τομ, ήξερε ότι το να τον στείλει στη φυλακή δε θα της έφερνε τη θεραπεία, το αίσθημα δικαιοσύνης και τη γαλήνη που ήθελε για την εαυτή της, τον Τομ και την κοινότητα. Συγκέντρωσε τις κοντινές της φίλες και σχημάτισε τη συλλογικότητα Chrysalis. Ήμασταν μια ομάδα μη λευκών γυναικών και τρανς ατόμων με εμπειρία οργάνωσης στους τομείς της αναπαραγωγικής δικαιοσύνης, της υγείας των κουήρ, της φυλετικής και έμφυλης δικαιοσύνης, των θεμάτων της νέας γενιάς, των μεταναστευτικών δικαιωμάτων και της διατροφικής δικαιοσύνης. Εκείνη τη στιγμή, δεν ξέραμε με ποιο τρόπο θα φτιάχναμε μια συλλογικότητα Μετασχηματιστικής Δικαιοσύνης (ΜΔ), πώς θα κάναμε τον Τομ να λογοδοτήσει, ποια μοντέλα ΜΔ υπήρχαν ήδη ή ποια θα μπορούσαν να είναι τα επόμενά μας βήματα [1]. Αλλά πιστεύαμε στη ΜΔ ως δρόμο ατομικής και συλλογικής θεραπείας μέσω της λογοδοσίας, της συμπόνιας και της αφοσίωσης. Ήταν ένας τρόπος να δημιουργήσουμε ένα σύστημα δικαίου βασισμένο στην κοινότητα και θεμελιωμένο στην ανθρωπιά –όχι στην ελαττωματικότητα– των μελών της και στη δημιουργική μας δυνατότητα να μετασχηματιστούμε και να θεραπευτούμε απ’ την καθημερινή ζωή μέσα σε μια βίαιη και άνιση κοινωνία. Αντί να στραφούμε στο κράτος, αντλήσαμε απ’ τη δύναμη και τους πόρους που ήδη υπήρχαν στην κοινότητά μας έτσι ώστε να δώσουμε τέλος στις σεξουαλικές επιθέσεις και να χτίσουμε πιο ασφαλείς και υγιείς σχέσεις ανάμεσα στους ακτιβιστές, ατομικά και συνολικά.

Αυτή είναι η ιστορία της διαδικασίας μας, τι κάναμε, πώς και γιατί το κάναμε· τι πήγε καλά και τι δεν πήγε. Η ιστορία μας δε θα ταιριάζει σε όλα ή μπορεί και να μην ταιριάζει σε κανένα, όμως ελπίζουμε πως η προσφορά μας σ' αυτό το όμορφο, δύσκολο και δυνατό κίνημα της ΜΔ θα γίνει πηγή έμπνευσης για τη δουλειά που κάνουν άλλα άτομα στις δικές τους κοινότητες.

βήμα 1. συγκεντρωνόμαστε: σχηματίζουμε μια ομάδα στήριξης της επιζώσας (ΟΣΤΕ)

Το πρώτο πράγμα που κάναμε ήταν να σχηματίσουμε την Ομάδα Στήριξης Της Επιζώσας με άτομα που ήθελαν να υλοποιήσουν την ιδέα της λογοδοσίας στην κοινότητα. Η Νταϊάν συγκέντρωσε μια ομάδα έμπιστων φίλων και οργανωτριών. Κάποιες ερωτήσεις πάνω στις οποίες δουλέψαμε ήταν:

– Ποια άτομα επιθυμεί η επιζώσα (και οι σύμμαχοί της) να καλέσει στην ΟΣΤΕ;

– Ποιοι είναι οι στόχοι της ΟΣΤΕ;

– Ποιες είναι οι προσδοκίες, οι ικανότητες, τα επίπεδα δέσμευσης και η διαθεσιμότητα της ΟΣΤΕ; Ποιοι είναι οι πόροι που χρειάζεται η ΟΣΤΕ για να προετοιμαστεί και να καλλιεργήσει κλίμα εμπιστοσύνης ως προς τη δουλειά που την περιμένει;

Η πρώτη συνάντηση διήρκεσε δύο ημέρες με πολλά δάκρυα και χαρτομάντηλα, εκδρομές στη θάλασσα και δεσμεύσεις πως θα στηρίξουμε την Νταϊάν και θ' ακολουθήσουμε έως το τέλος αυτή τη διαδικασία που ήταν ακόμα στα γεννοφάσκια της.

Σ' αυτή την πρώτη συνάντηση αναπτύξαμε και τους αρχικούς μας στόχους για τη διαδικασία της ΜΔ. Σχεδιάσαμε ξεχωριστούς στόχους για την Νταϊάν, την ΟΣΤΕ, τον Τομ και τις κοινότητές μας, που συμπεριλάμβαναν:

– Να βοηθήσουμε την Νταϊάν να αναζητήσει έναν υγιή, θεραπευτικό δρόμο, να μπει σε μια ομάδα επιζώντων, να μην κατηγορεί την εαυτή της γι' αυτό που έγινε και να κρατήσει ημερολόγιο.

– Να πείσουμε τον Τομ να δουλέψει με την ομάδα λογοδοσίας (ΟΛ) που σχεδιάζαμε να οργανώσουμε, να κάνει ψυχοθεραπεία, να πει στους φίλους του ότι συμμετέχει σε μια διαδικασία ΜΔ και να παραδεχτεί την επίθεση.

– Να εξασφαλίσουμε ότι η ΟΣΤΕ και η ΟΛ θα δεσμευτούν να ακολουθήσουν μια διαδικασία ΜΔ επικεντρωμένη στο θύμα, ότι σε κάθε βήμα θα αντιμετωπίζουν τον Τομ ανθρώπινα, ότι θα φτιάξουν μια εναλλακτική με βάση την κοινότητα και όχι το κράτος, και ότι στο τέλος θα μοιραστούν τις εμπειρίες τους με οργανωτές κοινοτήτων και ομάδες.

Εκείνο τον καιρό, δεν είχαμε ιδέα πώς θα επιτυγχάναμε αυτούς τους στόχους, ούτε και αν ήταν εφικτοί. Όμως οι επιδιώξεις που εκφράσαμε όσο τα πράγματα ήταν καινούρια, φρέσκα και αχαρτογράφητα παραμένουν οδηγοί μας σε όλη τη διαδικασία της ΜΔ.

Αφού ούτε η Νταϊάν ούτε εμείς, η Ομάδα Στήριξης, δεν είχαμε πολλή πείρα στη ΜΔ ή στις διαδικασίες λογοδοσίας, το επόμενό μας βήμα ήταν να διαβάσουμε όλα όσα μπορέσαμε να βρούμε πάνω στο θέμα. Η ομάδα μας πέρασε αρκετούς μήνες μαθαίνοντας, συγκεντρώνοντας ιδέες και μιλώντας για το πώς θα προσεγγίζαμε τον Τομ. Είχαμε ανάγκη αυτό τον χρόνο για να κάνουμε συνειδητή δουλειά, να χτίσουμε εμπιστοσύνη μεταξύ μας ως ομάδα, να μάθουμε αρκετά για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε και να δώσουμε στην Νταϊάν τον χώρο και τη στήριξη που χρειαζόταν για να θεραπευτεί. Υπήρξαν φορές που νιώθαμε ότι μας ξεπερνούσαν αυτά που διαβάζαμε, που ήμασταν αβέβαιες για το τι θα μπορούσαμε να κάνουμε και νύχτες που η Νταϊάν περνούσε δύσκολα. Χτίσαμε τη μεταξύ μας εμπιστοσύνη με το να είμαστε συνεχώς εκεί για την Νταϊάν, η μία για την άλλη, και για την εαυτή μας.

βήμα 2. επεκτεινόμαστε: σχηματίζουμε μια ομάδα λογοδοσίας (ΟΛ)

Στη συνέχεια, ξεκινήσαμε τη διαδικασία σχηματισμού της ομάδας που θα αναλάμβανε την ευθύνη να δουλέψει με τον Τομ για να τον κάνει να λογοδοτήσει. Από νωρίς ως ΟΣΤΕ είχαμε αποφασίσει ότι δε θα συμμετείχαμε σε αυτές τις εργασίες. Θέλαμε να μπορούμε να εστιάσουμε στη θεραπεία της Νταϊάν και επιπλέον νιώθαμε ότι δε θα μπορούσαμε να αποστασιοποιηθούμε αρκετά από τον θυμό μας για τον Τομ ώστε να δουλέψουμε μαζί του με συμπόνια. Γι' αυτό σχηματίσαμε την ΟΛ ως ξεχωριστή ομάδα με στόχο τη λογοδοσία του.
Πρώτα, φτιάξαμε μία λίστα από συμμάχους μέσα στην κοινότητα που θα μπορούσαν να είναι εν δυνάμει μέλη της ΟΛ. Καθώς η ΟΛ θα είχε τη στενότερη επαφή με τον Τομ, ήταν πολύ σημαντικό να διαλέξουμε άτομα που όχι μόνο θα πίστευαν στον ορισμό μας για τη ΜΔ αλλά θα μπορούσαν και ν' αφιερώσουν χρόνο και ενέργεια και θα ήταν πρόθυμα να αναπτύξουν τις απαραίτητες δεξιότητες για να έρθουν σε διάλογο με κάποιον επιτιθέμενο [2]. Θέσαμε μεταξύ μας τις εξής ερωτήσεις:

– Τι εμπειρίες είχαν σχετικά με σεξουαλικές επιθέσεις, εφαρμογές της μετασχηματιστικής δικαιοσύνης ή κοινωνική εργασία;

– Τι άλλες ικανότητες θα μπορούσαν να προσφέρουν στη διαδικασία της ΜΔ (π.χ. υπομονή, σαφήνεια, συμπόνια, πολιτικό όραμα, αφοσίωση);

– Τι επιρροή είχαν στην κοινότητα (π.χ. καλή φήμη, μακρά παρουσία, οικονομικούς πόρους, δικτύωση);

– Θα βοηθούσε αν η ΟΛ συμπεριλάμβανε άτομα από κοινότητες ετερογενείς ως προς τη φυλή, το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την τάξη, την ένταξη σε οργανώσεις και την ηλικία; Στη δική μας περίπτωση ο επιτιθέμενος ήταν ένας ετεροφυλόφιλος λευκός άντρας της μεσαίας τάξης με προϊστορία στο να αρνείται να ακούσει. Αισθανθήκαμε πως μια ΟΛ με επικεφαλής μη λευκές γυναίκες της εργατικής τάξης δε θα ήταν τόσο αποτελεσματική όσο μία αποτελούμενη κυρίως από λευκά ή/και αρσενικά άτομα.
– Και εν τέλει: γνώριζαν την Νταϊάν ή/και τον Τομ;

Το να σχηματίσουμε μια συνειδητή κοινότητα ατόμων που θα αποτελούσε την ΟΛ ήταν σημείο κλειδί στη διαδικασία της δημιουργίας ασφαλών χώρων για την Νταϊάν και τον Τομ και ζωτικής σημασίας στη δουλειά μας με τη ΜΔ. Για μας, η διαδικασία της ΜΔ δεν αποσκοπούσε στο να ταπεινώσουμε ή να απειλήσουμε τον επιτιθέμενο· αφορούσε έναν βαθύ μετασχηματισμό που θα βασιζόταν στη ριζοσπαστική σκέψη, στη λογοδοσία στην κοινότητα και στην αγάπη.

Στη συνέχεια, τα μέλη της ΟΣΤΕ ήρθαν σε επικοινωνία με κάθε ένα από τα άτομα της λίστας. Λόγω του ότι οι επαγγελματικοί τους κύκλοι αλληλοεπικαλύπτονταν, η Νταϊάν προτίμησε να κρατήσει τόσο τη δική της ταυτότητα όσο και του Τομ μυστικές. Χωρίς να αναφέρει ονόματα, η ΟΣΤΕ ενημέρωνε τους εν δυνάμει σύμμαχους ότι υπήρχε ένα περιστατικό σεξουαλικής επίθεσης μέσα στην κοινότητα και η επιζώσα ξεκινούσε μια διαδικασία ΜΔ. Μοιραστήκαμε το θεωρητικό πλαίσιο που είχε η ΟΣΤΕ για τον βιασμό, τη σεξουαλική επίθεση και τη ΜΔ, και εξασφαλίσαμε ότι υπήρχε μια κοινή βάση. Παρόλο που τα πιο πολλά άτομα δεν είχαν πολλή εκπαίδευση ή εμπειρία με διαδικασίες ΜΔ, τους τονίσαμε ότι θα μπορούσαν και πάλι να μπουν στην ΟΛ, να συνδυάσουν τις ικανότητές τους και να μάθουν μαζί.

Στο τέλος της διαδικασίας αυτής, η ΟΛ απαρτιζόταν από τέσσερις εξαιρετικούς ακτιβιστές που συνδύαζαν ένα ριζοσπαστικό πολιτικό όραμα και ένα στέρεο θεωρητικό πλαίσιο για την έμφυλη δικαιοσύνη. Τρία απ' τα μέλη ήταν ακτιβιστές που έχαιραν σεβασμού στην κοινότητα της κοινωνικής δικαιοσύνης με δεκαετίες δουλειάς και οργανωτικής εμπειρίας, μερικά είχαν προηγούμενη εμπειρία στην αντιμετώπιση δραστών σεξουαλικής επίθεσης και ένα συμμετείχε παράλληλα στον αγώνα για την κατάργηση των φυλακών. Η πλειονότητα της ΟΛ ήταν λευκοί, άντρες και ετεροφυλόφιλοι, σύμφωνα με τη συνειδητή στρατηγική μας, και ένα από τους εμπειρότερους ακτιβιστές του κινήματος ήταν μη λευκό. Όλα τους γνώριζαν τον Τομ ή/και την Νταϊάν και αρκετά είχαν στενές σχέσεις συνεργασίας μαζί τους. Η βαθιά συμπόνια και αφοσίωσή τους ήταν αυτή που τα βοήθησε τους πρώτους μήνες να επαναδιαπραγματευτούν τις εργασιακές και προσωπικές τους σχέσεις με τα δύο εμπλεκόμενα πρόσωπα. Όπως και στην

ΟΣΤΕ, τα μέλη της ΟΛ θα μοιράζονταν σταδιακά τις ικανότητες που είχαν φτιάχνοντας μια δυνατή ομάδα με αμοιβαία εμπιστοσύνη.

Η ΟΣΤΕ, αφού έφερε σε επαφή τα μέλη της ΟΛ, στη συνέχεια αποκάλυψε διακριτικά τις ταυτότητες της Νταϊάν και του Τομ. Καθώς κάποια από τα μέλη της ΟΛ ήξεραν την Νταϊάν ή/και τον Τομ, χρειάστηκαν κάποιο χρόνο για να το επεξεργαστούν. Υπήρξε μια άβολη περίοδος κατά την οποία η ΟΛ γνώριζε την ταυτότητα του Τομ χωρίς να είναι έτοιμη ή προετοιμασμένη να τον αντιμετωπίσει.

Περίπου εκείνο τον καιρό, η ΟΣΤΕ και η Νταϊάν συνέταξαν μια λίστα με «σημεία συζήτησης». Αυτά τα σημεία συζήτησης συμπεριλάμβαναν πληροφορίες για το τι μπορούσε (και δεν μπορούσε) η ΟΛ να μοιραστεί με τον Τομ, όπως μια πολύ σύντομη περιγραφή της επίθεσης απ΄ τη μεριά της Νταϊάν: ότι η επίθεση έγινε με χειραγώγηση και όχι με σωματική βία, καθώς και άλλες λεπτομέρειες. Είναι πολύ σημαντικό ότι η Νταϊάν περιέγραψε αυτή τη φάση ως τρομερά αγχωτική. Το να μοιραστεί την ιστορία της με την ΟΛ ήταν ένα τεράστιο, δημόσιο και κάποιες φορές τρομακτικό βήμα. Ένιωθε πολύ φόβο, ανασφάλεια και θυμό, και γι΄ αυτό ως ΟΣΤΕ μεριμνήσαμε για τη στήριξή της καθ΄ όλη τη διάρκεια. Καθόμασταν μαζί της, ακούγαμε τις ανησυχίες της, ενισχύαμε τη δέσμευσή της προς τη θεραπεία και της υπενθυμίζαμε ότι δεν ήταν μόνη της σ΄ αυτό το δύσκολο και σημαντικό ταξίδι.

βήμα 3. επικοινωνούμε: καθορίζουμε τη σχέση μεταξύ των ομάδων

Για κάθε ομάδα, σχεδιάσαμε σαφείς προσδοκίες και ρόλους. Παρ΄ όλα αυτά, κρατήσαμε ανοιχτή τη δυνατότητα να αλλάξουν αν προέκυπτε ανάγκη.

Η ΟΜΑΔΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΖΩΣΑΣ:

– Εστίαζε στις ανάγκες και τις επιθυμίες της Νταϊάν σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ΜΔ.

– Αυτομορφωνόταν πάνω στη ΜΔ χρησιμοποιώντας υλικό από βιβλία/έντυπα, από το διαδίκτυο και τις κοινότητές μας.

– Στήριζε τη διαδικασία θεραπείας της Νταϊάν ατομικά αλλά και στο πλαίσιο της ΜΔ.

– Ξεκίνησε, έλεγχε και αξιολογούσε τη διαδικασία λογοδοσίας του Τομ μέσω της ΟΛ.

– Μεσολαβούσε μεταξύ της ΟΛ και της επιζώσας, εξασφαλίζοντας ότι η ΟΛ ήξερε τις ανάγκες της Νταϊάν, και ενημέρωνε την Νταϊάν για τη διαδικασία της ΟΛ λαμβάνοντας υπόψη πόσο πολλά/λίγα θα έπρεπε να ξέρει ανάλογα με την πορεία της θεραπείας της.

Η ΟΜΑΔΑ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑΣ:

– Δεσμεύτηκε να έχει πάντα ως επίκεντρο την επιζώσα στη δουλειά της με τον Τομ.

– Αυτομορφωνόταν πάνω στη ΜΔ με σκοπό να στηρίξει συμπονετικά την αλλαγή του Τομ. (Έπρεπε να βρει την ισορροπία ανάμεσα στον χρόνο που χρειαζόταν για να προετοιμαστεί πλήρως και στην επείγουσα ανάγκη να αλλάξει η συμπεριφορά του Τομ).

– Δούλευε άμεσα με τον Τομ για να επιτύχει τη λογοδοσία και την αλλαγή. (Σαν ομάδα, έπρεπε να κερδίσει την εμπιστοσύνη του και να δεσμευτεί ότι θα σεβαστεί την προσωπικότητά του. Για παράδειγμα, του επαναλάμβανε με συνέπεια τη δέσμευσή της στη ΜΔ και όχι στην ποινική ή ανταποδοτική δικαιοσύνη.)

– Επικοινωνούσε στον Τομ ιδέες και προτάσεις από τη διαδικασία της ΟΣΤΕ. Για παράδειγμα, η ΟΛ ανέπτυξε συγκεκριμένες ασκήσεις και τακτικές συζήτησης με σκοπό να μεταφέρει στον Τομ τους προβληματισμούς της Νταϊάν και της ΟΣΤΕ.

Η ΟΣΤΕ και η ΟΛ είχαν θεμελιωδώς διαφορετικούς ρόλους, οπτικές γωνίες και καθήκοντα· κι όμως τις συνέδεε η κοινή τους δέσμευση στις αρχές της ΜΔ και η παρόμοια αντίληψή τους για τις διάφορες μορφές σεξουαλικής βίας και καταπίεσης. Το χτίσιμο μιας στέρεης βάσης ανάμεσά τους έθεσε τα θεμέλια για τα επόμενα βήματα. Στην επικοινωνία που οργανώναμε σε τακτά χρονικά διαστήματα μεταξύ των ομάδων αναφερόμασταν στην πορεία της Νταϊάν, την αλλαγή του Τομ, τα πρακτικά θέματα, την οργάνωση, τις ερωτήσεις και οτιδήποτε άλλο. Η θεώρησή μας για τη ΜΔ απαιτούσε κάθε πλευρά να διατηρεί την ισορροπία: η ΟΛ έπρεπε να ενημερώνεται απ' την ΟΣΤΕ για να διατηρεί στο επίκεντρο της δουλειάς της την επιζώσα και η ΟΣΤΕ έπρεπε να ενημερώνεται από την ΟΛ για να ελέγχει την πρόοδο του Τομ και να θυμάται την ανθρώπινη υπόστασή του παρά τη βλάβη που προκάλεσε. Όταν οι ομάδες δούλευαν κι επικοινωνούσαν καλά, σχημάτιζαν ένα συνεχές από την Νταϊάν στην ΟΣΤΕ στην ΟΛ στον Τομ, πράγμα που επέτρεπε να έχουμε μια άμεση γραμμή επικοινωνίας αλλά και την απόσταση που χρειαζόταν η Νταϊάν για τη θεραπεία, την ασφάλεια και την απαραίτητη εμπιστευτικότητα.

βήμα 4. μαζεύουμε ιδέες & αναπτύσσουμε: δημιουργούμε ένα σχέδιο μετασχηματιστικής δικαιοσύνης (ΜΔ)

Ανακαλύψαμε ότι είχε θεμελιώδη σημασία η ΟΣΤΕ και η ΟΛ να αναπτύξουν ένα σχέδιο ΜΔ πριν την προσέγγιση του Τομ. Ο σκοπός ήταν να σχεδιάσουμε τα βήματα προς τη ΜΔ αν και όταν ο Τομ συμφωνούσε να δουλέψει με την ΟΛ. Φτιάξαμε ένα κείμενο όπου αναφερόμασταν σε «βήματα» που θα μπορούσαμε

να κάνουμε και μετά μαζέψαμε ιδέες για το πώς μπορούμε να οδηγήσουμε τον Τομ να πετύχει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα, πώς μπορούμε να προστατευτούμε από το χειρότερο δυνατό αποτέλεσμα και ποιες είναι οι εναλλακτικές ανάμεσα σε αυτά τα δύο. Το σχέδιο μας συμπεριλάμβανε:

– Τους στόχους μας.

– Ιδέες για το πώς θα πρωτοπροσεγγίζαμε τον Τομ.

– Ενδείξεις συγκαλυμμένης επιθετικότητας από τον Τομ.

– Μέτρα προφύλαξης από αντίποινα (δηλ. να κρατήσουμε ασφαλή την Νταϊάν και να χρησιμοποιήσουμε την επιρροή μας σε περίπτωση που ο Τομ αντιδρούσε στρέφοντας κόσμο εναντίον μας ή προσπαθώντας να έρθει σ' επαφή με την Νταϊάν).

– Τη χαρτογράφηση των συναντήσεων με τον Τομ (π.χ. να χτιστεί εμπιστοσύνη ανάμεσα σ' αυτόν και την ΟΛ και να του δίνεται υλικό, «ασκήσεις» και στόχοι για κάθε συνάντηση).

– Τη διαδικασία λογοδοσίας του Τομ σε πρακτικό επίπεδο, που σήμαινε να ξεπεραστεί η άρνηση και η υποβάθμιση των γεγονότων από μεριάς του, να βελτιωθεί η ενσυναίσθησή του προς την επιζώσα, να αλλάξει η στρεβλή του στάση απέναντι στην εξουσία/προνόμιο/φύλο, να του μεταδοθούν καλές πρακτικές συναίνεσης και οικειότητας, να συνδιαμορφωθεί ένα σχέδιο πρόληψης πιθανών υποτροπών κ.α.

Στην πράξη, η διαδικασία ΜΔ προχώρησε διαφορετικά απ' ό,τι είχαμε φανταστεί όταν αναπτύσσαμε τις αρχικές μας ιδέες. Κάποιες ιδέες δεν χρησιμοποιήθηκαν ποτέ και άλλες χρειάστηκε να αναπτυχθούν στην πορεία. Ακόμα κι αν δε χρησιμοποιήσαμε τα πάντα, βοήθησε πολύ την ΟΣΤΕ και την ΟΛ το ότι είχαμε σκεφτεί αυτά τα θέματα μαζί και είχαμε προετοιμαστεί για πιθανές αντιδράσεις και αποτελέσματα. Το σχέδιό μας ήταν ατελές, ελλιπές και χρειάστηκε να αλλάξει, μα αυτό ήταν πολύ καλύτερο απ' το να μην έχουμε κανένα σχέδιο. Αντλήσαμε από το υλικό και τα στοιχεία που ήδη είχαμε –και ενστερνιζόμασταν– για να το κάνουμε όσο πιο στέρεο γινόταν.

βήμα 5. καλούμε: προετοιμαζόμαστε για την πρώτη προσέγγιση

Η ΟΛ και η ΟΣΤΕ χρειάστηκαν κάποιους μήνες νοητικής και συναισθηματικής προετοιμασίας για την αρχική προσέγγιση και την πρώτη συνάντηση με τον Τομ. Η ΟΣΤΕ και η ΟΛ συγκέντρωσαν, έλεγξαν και ρώτησαν σχετικές πηγές, όπως ψυχοθεραπευτές, ομάδες αντρών και άλλες πηγές ΜΔ. Ανακαλύψαμε ότι το υλικό που ήταν διαθέσιμο στην κοινότητά μας για δράστες σεξουαλικής επί-

θεσης και ΜΔ ήταν ελλιπές, οπότε εξετάσαμε περιφερειακά και εθνικά δίκτυα στήριξης. Ρωτήσαμε ακόμα:

–Πού και πότε θα γινόταν η πρώτη προσέγγιση;

–Ποια μέλη της ΟΛ θα προσέγγιζαν τον Τομ; Πώς θα τον καλούσαν στην πρώτη συνάντηση; Πότε, πού και πώς θα του έλεγαν ότι μια επιζώσα ζητούσε απ' αυτόν να λογοδοτήσει για βιασμό;

–Με ποιο τρόπο θα επικοινωνούσε η ΟΛ με την ΟΣΤΕ τα όσα έγιναν στην πρώτη προσέγγιση;

Θέλαμε μια προσέγγιση που θα βασιζόταν στη φροντίδα (αντί της τιμωρίας), την εμπιστευτικότητα και την ασφάλεια μέσα στην κοινότητα και παράλληλα θα προσέφερε μοχλό πίεσης ώστε να πείσουμε τον Τομ να συμμετάσχει στη διαδικασία ΜΔ. Στις συζητήσεις μας ήταν βοηθητικό το ότι διαχωρίσαμε τις τακτικές «αρχικής προσέγγισης», όπου θα του ζητούσαμε να συμμετέχει σε μια συνάντηση για ένα πρόβλημα που αφορά την κοινότητα, από την «πρώτη συνάντηση», όπου θα του αποκαλύπταμε ότι το πρόβλημα της κοινότητας ήταν η συμπεριφορά του και το βίωμα του βιασμού από την Νταϊάν. Συμφωνήσαμε ότι στην αρχική προσέγγιση, που θα έκαναν δύο άτομα που σέβεται ο Τομ, θα γινόταν μια σύντομη και γενική συζήτηση ώστε να μην τον προϊδεάσουν για το θέμα της συνάντησης.

Νιώσαμε ότι αυτό το σχέδιο θα μεγιστοποιούσε τις πιθανότητες να κάτσει μαζί μας, ν' ακούσει τους προβληματισμούς μας και να δεχτεί να συμμετάσχει στη διαδικασία της ΜΔ, και θα ελαχιστοποιούσε την οποιαδήποτε πιθανότητα αντίδρασης που ίσως έβαζε σε κίνδυνο την Νταϊάν. Η επιτυχία της «αρχικής προσέγγισης» θα βασιζόταν στο ότι ο Τομ νοιάζεται για την κοινότητα και θέλει να συμβάλει στη λύση ενός προβλήματός της. Η επιτυχία της «πρώτης συνάντησης» θα βασιζόταν στο ότι αυτοί οι προβληματισμοί θα εκφράζονταν από άτομα που εμπιστεύεται και σέβεται και αυτό θα γινόταν με έναν τρόπο που δεν αποσκοπεί στο να τον ντροπιάσει ή να τον τιμωρήσει.

Η προετοιμασία γι' αυτό το βήμα ήταν σημαντική γιατί η αντίδραση του Τομ ήταν απρόβλεπτη και ο τρόπος που θα απαντούσε η ΟΛ θα μπορούσε να επηρεάσει τη συμμετοχή του στη διαδικασία της ΜΔ. Κι αν ο Τομ αρνούνταν να αλληλεπιδράσει με την ΟΛ, αφήνοντας το πρόβλημα να διαιωνίζεται και να θέτει την κοινότητα σε κίνδυνο; Κι αν ο Τομ πανικοβαλλόταν όταν κατονόμαζαν τη συμπεριφορά του ως βιασμό; Αλλά κι αν όλα πήγαιναν σύμφωνα με το σχέδιο; Από τη μία απλουστεύσαμε την προετοιμασία μας για την πρώτη προσέγγιση παίρνοντας ως δεδομένο το καλύτερο σενάριο και από την άλλη, σε περίπτωση

που αντιστεκόταν, αναπτύξαμε μια λίστα από τακτικές με σκοπό να τον κατευθύνουμε και να τον φέρουμε αντιμέτωπο με τις συνέπειες (π.χ. να πάμε στους φίλους και συναδέλφους του).

Η ΟΛ διάλεξε δύο μέλη που σέβεται ο Τομ και που έχουν συνεργαστεί μαζί του. Στο τέλος μιας εκδήλωσης όπου παρευρίσκονταν όλα, τα δύο μέλη τον πλησίασαν με ηρεμία και του είπαν: «Γεια, θέλουμε να συμμετάσχεις μαζί μας σε μία σημαντική συνάντηση που αφορά ένα μέλος της κοινότητας». Απέφυγαν να απαντήσουν στον Τομ σχετικά με την ταυτότητα του μέλους λέγοντας: «Το θέμα είναι εμπιστευτικό. Θα μιλήσουμε γι΄ αυτό στη συνάντηση». Δεν αναφέρθηκαν ούτε στην επίθεση ούτε στη διαδικασία της ΜΔ. Για την πρώτη προσέγγιση είχαμε την αίσθηση ότι όσο λιγότερα λέγονταν τόσο πιο πιθανό ήταν να συμμετάσχει ο Τομ στην πρώτη συνάντηση (εκεί που οι λεπτομέρειες θ΄ αποκαλύπτονταν και θα ξεκινούσε η πραγματική δουλειά). Διστάζαμε ν΄ αποκαλύψουμε πιο πολλές πληροφορίες για την επίθεση μήπως και ο Τομ τρόμαζε ή αντιδρούσε βίαια ή δεν εμφανιζόταν. Ο βασικός μας στόχος ήταν να τον καλέσουμε σε μια πρώτη συνάντηση και, ευτυχώς, δέχτηκε να έρθει. Αμέσως μετά την αρχική προσέγγιση τα δύο μέλη ενημέρωσαν την υπόλοιπη ΟΛ και την ΟΣΤΕ, μιας και όλα είχαμε αγωνία να μάθουμε πώς πήγε.

Εκ των υστέρων συνειδητοποιήσαμε ότι με αυτόν τον τρόπο προσέγγισης ενεργοποιήσαμε στο μυαλό του Τομ τα χαρακτηριστικά που χρειαζόταν αυτή η διαδικασία: αίσθημα ευθύνης, έγνοια, εμπιστοσύνη (θα του εμπιστευόμασταν ένα πρόβλημα της κοινότητας), ρισκάροντας να νιώσει προδομένος απ΄ τη μισή αλήθεια. Σε αντιδιαστολή, μια «αυταρχική» προσέγγιση θα μπορούσε να προκαλέσει μια αντίδραση επιθετική/αμυντική από μέρους του – το αντίθετο απ΄ αυτό που χρειαζόταν για τη διαδικασία. (Και ειλικρινά, νιώθαμε πιο άνετα να επιχειρήσουμε «οριζόντια συνεργασία» παρά να συμπεριφερθούμε με τρόπο «αυταρχικό», από τα πάνω προς τα κάτω).

Παρόλο που αυτή η πρώτη πρόσκληση στη διαδικασία φαινόταν αρκετά απλή, ήταν τρομερά αγχωτική για την Νταϊάν, την ΟΣΤΕ και την ΟΛ. Όταν νιώθαμε αμφιβολίες και ανησυχία για το αν η πρώτη προσέγγιση και οι συναντήσεις θα απέδιδαν καρπούς, στηρίζαμε τόσο την Νταϊάν όσο και εμάς. Δυστυχώς, δεν ήμασταν προετοιμασμένα για την αυξανόμενη πίεση στο εσωτερικό των ομάδων μας. Κάποια άτομα έφυγαν από την ΟΣΤΕ και την ΟΛ λόγω της έντασης της διαδικασίας και του χρόνου που απαιτούνταν. Ήδη σε αυτό το στάδιο βλέπαμε και νιώθαμε πώς θα εκτυλισσόταν η διαδικασία ΜΔ.

βήμα 6. χτίζουμε: η πρώτη συνάντηση

Η ΟΛ σχεδίασε την πρώτη συνάντηση έχοντας στο νου τις πιθανές απαντήσεις του Τομ. Αυτή θα ήταν η πρώτη φορά που ο Τομ θα άκουγε ότι η Νταϊάν είχε βιώσει βιασμό, ότι είχε πληγωθεί βαθιά από τη συμπεριφορά του και πως θέλαμε να μπει σε μια μακρόχρονη, πολύπλοκη διαδικασία ΜΔ. Αναλύσαμε πως ο Τομ θα μπορούσε να νιώσει ή/και να εκφράσει τα εξής:

– *Στοχοποίηση προς το πρόσωπό του.* Για να το αποφύγουμε, στην πρώτη συνάντηση συμμετείχαν μόνο τα δύο επιλεγμένα μέλη της ΟΛ –ηγετικά και παλιά μέλη της κοινότητας που ενσάρκωναν τη συνεργασία και όχι την κυριαρχία και είχαν κάνει την αρχική προσέγγιση– γιατί ήταν αυτά που ο Τομ εμπιστευόταν και σεβόταν πιο πολύ.

– *Άρνηση, οργή, τύψεις, ντροπή, ενοχές, φόβο και αμυντική συμπεριφορά.* Ως προς αυτά τα συναισθήματα στην αρχή δεν είχαμε μεγάλες προσδοκίες. Θέσαμε τα θεμιτά όρια και επιλέξαμε να χρησιμοποιηθεί η ενεργητική ακρόαση.

– *Προδοσία από την επιζώσα και την ΟΛ.* Προσπαθήσαμε να χτίσουμε συναισθήματα εμπιστοσύνης και ασφάλειας ακούγοντας συμπονετικά (αλλά κριτικά) την εμπειρία του, επιτρέποντάς του να νιώσει προδοσία και άρνηση και δίνοντάς του τον χώρο να συμμετέχει ενεργά στη διαδικασία ΜΔ του.

– *Συναισθηματική φόρτιση από τον όγκο της πληροφορίας.* Για να το αποφύγουμε αυτό, στην αρχή μείναμε στα βασικά.

Στην πρώτη συνάντηση, τα δυο μέλη της ΟΛ μετέφεραν διακριτικά στον Τομ ότι ένα μέλος της κοινότητας βίωσε μια συμπεριφορά του ως βιασμό. Αποκάλυψαν την ταυτότητα της Νταϊάν και μοιράστηκαν κάποια από τα σημεία συζήτησης της ΟΣΤΕ. Τα άτομα της ΟΛ εξήγησαν πως η Νταϊάν και η κοινότητα είχαν βιώσει μια βλάβη που θα έπρεπε να θεραπευτεί με υπεύθυνο τρόπο. Αυτά τα σημεία επικοινωνήθηκαν και προφορικά και σε ένα γραπτό αρχείο για να τα ξαναδιαβάσει και να τα επεξεργαστεί αργότερα. Συμπεριελάμβαναν ότι η ΟΛ:

– Ήταν εκεί για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες της Νταϊάν και της κοινότητας.

– Θα στήριζε τον Τομ στη διαδικασία λογοδοσίας και αλλαγής του.

– Θα έδινε στον Τομ μια απλουστευμένη εκδοχή της εμπειρίας της Νταϊάν, αντί για μια αναλυτική εξιστόρηση που θα μπορούσε να οδηγήσει σε εκτενή συζήτηση για τις λεπτομέρειες.

– Αναγνώριζε ότι η πρόθεση και η εμπειρία του Τομ μπορεί να είναι διαφορετικές από της Νταϊάν.

– Έθετε ξεκάθαρα όρια γύρω από την επιζώσα (συγκεκριμένα, να μην έρθει σε επαφή με την Νταϊάν).

– Εκτιμούσε τη συνεισφορά του Τομ στην κοινότητα.
– Μαζί με τον Τομ είχε κοινό συμφέρον να σταματήσουν οι σεξουαλικές επιθέσεις στην ακτιβιστική τους κοινότητα.
– Ζητούσε από τον Τομ να φέρει στην επόμενη συνάντηση τις ανάγκες και τους στόχους του.

Τα μέλη της ΟΛ ήταν επίσης προετοιμασμένα για:
– Να εκτιμήσουν την ιστορία, τα συναισθήματα και την εμπειρία του Τομ –αν τα εκφράσει– και να επαναλάβουν ότι στηρίζουν την εμπειρία της επιζώσας αν ο Τομ προσπαθήσει να ρίξει το φταίξιμο για ό,τι έγινε στην Νταϊάν.
– Να μην απαντήσουν σε ερωτήσεις ή διαφωνίες σχετικά με το συμβάν, την παραβίαση, τη διαδικασία ή την Νταϊάν, μέχρι την επόμενη συνάντηση.
– Να προσπαθήσουν να μην προσφέρουν οποιαδήποτε παραπάνω πληροφορία με σκοπό «να βοηθήσουν».
– Να διερευνήσουν αν ο Τομ έχει φίλους με τους οποίους θα μπορούσε να το επεξεργαστεί μετέπειτα.
– Να ξεκαθαρίσουν στον Τομ ότι θα πρέπει να επικοινωνεί με την ΟΛ μέσω ενός προκαθορισμένου ατόμου.
Μετά απ' αυτή τη συνάντηση, τα μέλη της ΟΛ ενημέρωσαν την ΟΣΤΕ για όσα ειπώθηκαν, αλληλοστηρίχτηκαν και χαλάρωσαν όσο μπορούσαν. Η δουλειά τους είχε μόλις αρχίσει.

βήμα 7. αλλάζουμε: συναντήσεις με την ομάδα λογοδοσίας

Ευτυχώς, η «αρχική προσέγγιση» και η «πρώτη συνάντηση» οδήγησαν σε τακτικές συναντήσεις ανάμεσα στον Τομ και όλα τα μέλη της ΟΛ. Σε κάθε συνάντηση, η ΟΛ διέθετε σημαντικό χρόνο για την έκφραση και επεξεργασία των συναισθημάτων. Όπως ήταν αναμενόμενο έβγαιναν στην επιφάνεια τα προσωπικά μας συναισθήματα, όπως θυμός και επίκριση, οπότε επανεστιάζαμε συνεχώς την αφοσίωση όλης της ομάδας στη ΜΔ –όχι στην τιμωρία– και στο χτίσιμο ενός κλίματος εμπιστοσύνης και σεβασμού.

Στις πρώτες συναντήσεις, η ΟΛ έδωσε μια περίληψη της διαδικασίας που πιστεύαμε ότι θα ακολουθήσει. Ζητήσαμε από όλα να δηλώσουν τα όριά τους και αναπτύξαμε κοινούς στόχους, εξασφαλίζοντας πως θα ακούγεται και η φωνή του Τομ μέσα στη διαδικασία. Μάθαμε ακόμα να μη ζητάμε πολλά απ' αυτόν στις αρχικές συναντήσεις. Η δουλειά που μας περίμενε θα έπαιρνε πιθανόν πολύ καιρό και σκεφτήκαμε πως το πιο σημαντικό ήταν η κάθε συνάντηση να οδηγεί στην επόμενη.

Όλον αυτό τον καιρό που συνεχίζουμε, η ΟΛ έχει παίξει πολλούς και απρόσμενους ρόλους, όπως αυτόν της υποστηρίκτριας, της φίλης, της αμφισβητία, της ψυχοθεραπεύτριας, της ντετέκτιβ, της διαπραγματεύτριας και της δικαστή. Πάντα, η ΟΛ και η ΟΣΤΕ συνεργάζονται ώστε να εξασφαλίσουν ότι η διαδικασία με κέντρο την επιζώσα ακολουθεί τους στόχους του σχεδίου ΜΔ. Η ΟΛ εστίασε επίσης και στους κοινούς στόχους που είχε δημιουργήσει μαζί με τον Τομ. Σεβάστηκε τις ανάγκες του δίνοντας ταυτόχρονα προτεραιότητα στην ασφάλεια της Νταϊάν και της κοινότητας.

ΟΙ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΜ ΕΣΤΙΑΣΑΝ ΣΤΑ ΕΞΗΣ:

– Αμφισβήτηση της κουλτούρας του βιασμού: Δίναμε τις πληροφορίες με αργό ρυθμό, ξεκινώντας με ορισμούς και στατιστικές για τις σεξουαλικές επιθέσεις· μελετούσαμε φανζίν και άλλες πηγές σχετικές με το θέμα· επαναλαμβάναμε το πώς ορίζουμε τον βιασμό και σε τι διαφέρει από τον ποινικό ορισμό και τους κυρίαρχους μύθους· εξερευνούσαμε τη διαφορά ανάμεσα στις προθέσεις και τις συνέπειες· και αμφισβητούσαμε την προτεραιότητα που δίνει η κουλτούρα του βιασμού στην πρόθεση του επιτιθέμενου σε αντίθεση με το αποτέλεσμα της συμπεριφοράς του προς το επιζών και την κοινότητα.

– Διερεύνηση υποθετικών σεναρίων: Περιγράφαμε καταστάσεις που περιέχουν ενοχή, πρόθεση, χειραγώγηση και μετά τις συνδέαμε με το περιστατικό· ρωτάγαμε πώς θα μπορούσε ο Τομ να αναλάβει τις ευθύνες του ακόμα κι αν δεν έφταιγε.

– Εστίαση στην εμπειρία της επιζώσας: Θέταμε ερωτήματα στον Τομ πώς αντιλαμβάνεται την οπτική γωνία της Νταϊάν· «Τι κατάλαβες από όσα ειπώθηκαν;»· εξετάζαμε ποιος ένιωσε ικανοποίηση· εκθέταμε ξανά την εμπειρία της επιζώσας· προκαλούσαμε συναισθήματα και ενσυναίσθηση· καταλαβαίναμε το νόημα και την πρακτική της σωστής συναίνεσης.

– Σύνδεση με τον Τομ: Τον προσεγγίζαμε μέσω του ακτιβισμού του και χρησιμοποιούσαμε διάφορα θεωρητικά πλαίσια ενάντια στην καταπίεση που περιμέναμε να του είναι οικεία· τον συμπεριλαμβάναμε στις διαδικασίες επίλυσης προβλημάτων· τον κατευθύναμε πέρα απ' το σημείο που νιώθει άνετα· του ζητάγαμε να φανταστεί πως συμμετέχει σε μια ΟΛ για κάποιον άλλο· του βάζαμε ασκήσεις για το σπίτι και τις συζητάγαμε· εξασκούσαμε την ενεργητική και την αντανακλαστική ακρόαση.

Ήμασταν επίσης προετοιμασμένα για το ενδεχόμενο ο Τομ να χειραγωγήσει τις συζητήσεις για να αποφύγει να συζητήσει την οδυνηρή αλήθεια: πως είχε βλάψει βαθιά την Νταϊάν και, κατ' επέκταση, την κοινότητα.

Τα μέλη της ΟΛ προσπάθησαν να το αποφύγουν αυτό με τους παρακάτω τρόπους:
– Προετοίμασαν παιχνίδια ρόλων που αφορούσαν αμυντικές συμπεριφορές.
– Καθιέρωσαν συγκεκριμένες φράσεις που χρησιμοποιούσαν σε δύσκολες καταστάσεις (π.χ. «Η Νταϊάν το βίωσε αυτό ως πλήγμα»).
– Συζητούσαν όλα μαζί μετά από κάθε συνάντηση με τον Τομ, εντοπίζοντας σημάδια χειραγώγησης.
– Συζητούσαν με την ΟΣΤΕ μετά από κάθε μια-δυο συναντήσεις για να συγχρονίσουν τη διαδικασία ΜΔ.
– Εμπιστεύονταν τις εμπειρίες και τη λογική των μελών της ομάδας.

Σε όλη τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, ένα δύσκολο ερώτημα που προέκυπτε συνέχεια ήταν αν η ΟΛ και ο Τομ είχαν πετύχει τους στόχους τους. Η ΟΛ είχε σαφείς στόχους για τον Τομ, δηλ. να παραδεχτεί ότι βίασε και να αναζητήσει βοήθεια από επαγγελματία ψυχοθεραπευτή. Ταυτόχρονα, ένα εμπόδιο ήταν πώς θα μετρούσαμε ή θα αξιολογούσαμε αυτούς τους στόχους. Η ΟΛ δεν ήθελε ο Τομ ν' αλλάξει απλά τον τρόπο ομιλίας και τη συμπεριφορά του· αλλά να εσωτερικεύσει κιόλας αυτά που μάθαινε και να τα εμπεδώσει σε συναισθηματικό επίπεδο. Το να παρακολουθούμε τη συμπεριφορά και τον λόγο του ήταν ένας τρόπος να μετρήσουμε την αλλαγή, αλλά συνειδητοποιήσαμε πως δεν υπήρχε εγγύηση ότι όντως «είχε γράψει μέσα του». Λόγω της δυσκολίας να μετρήσουμε την επιτυχία ήταν θεμελιώδους σημασίας το να θέσουμε σαφείς στόχους για τον Τομ απ' την αρχή αυτής της μακράς εξελικτικής διαδικασίας.

ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΜ:
– ΝΑ ΜΑΘΕΙ για τη σεξουαλική επίθεση, τη συναίνεση, το προνόμιο, την πατριαρχία, την έμφυλη κοινωνικοποίηση και την κουλτούρα του βιασμού.
– ΝΑ ΣΕΒΕΤΑΙ τα σωματικά όρια, καθώς και τα όρια στην επικοινωνία, για να αισθάνεται η Νταϊάν ασφαλής.
– ΝΑ ΕΞΕΤΑΣΕΙ την προηγούμενη συμπεριφορά του εντοπίζοντας άλλες εμπειρίες χειραγώγησης και επίθεσης· να τις αναγνωρίσει και να λογοδοτήσει γι' αυτές· και, αν πρόκειται για επαναλαμβανόμενη συμπεριφορά, να σταματήσει να θέτει σε κίνδυνο την κοινότητα εφεξής.
– ΝΑ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙ επαγγελματική ψυχοθεραπεία για επιτιθέμενους ή να μπει σε μια ομάδα αυτοβοήθειας επιτιθέμενων.
– ΝΑ ΑΥΤΟΜΟΡΦΩΘΕΙ κατανοώντας βαθιά το συμβάν, τις προθέσεις του και τη συμπεριφορά του και την επακόλουθη βλάβη στην Νταϊάν και την κοινότητα.

– ΝΑ ΣΥΖΗΤΑΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΖΕΙ συναινετική συμπεριφορά σε μελλοντικές σχέσεις.
– ΝΑ ΔΕΣΜΕΥΤΕΙ για επανορθωτικές πράξεις προς την Νταϊάν και την κοινότητα.

βήμα 8. αξιολογούμε: τα μαθήματα που πήραμε

Όσο κι αν προετοιμαστήκαμε, κατά τη διάρκεια υλοποίησης της διαδικασίας ΜΔ προέκυψαν σημαντικά μαθήματα που δεν περιμέναμε:

– Το περιστατικό –όπως και πολλοί βιασμοί σε κοινότητες ακτιβιστριών– περιλάμβανε εξαναγκασμό, χειραγώγηση ή/και χρήση προνομίου και μη ξεκάθαρη σωματική βία· και αντανακλούσε πόσο βαθιά ενσωματωμένοι είναι οι μύθοι και η κουλτούρα του βιασμού στους ακτιβιστικούς μας κύκλους. Το αντρικό προνόμιο, ο ρατσισμός και η άγνοια της κουλτούρας του βιασμού εμπόδιζαν ακόμα περισσότερο τον Τομ να αναγνωρίσει τη συμπεριφορά του ως βιασμό.

– Ήταν δύσκολο να ισορροπήσουμε ανάμεσα στην ανάγκη της Νταϊάν για εμπιστευτικότητα και στην ανάγκη μας να προειδοποιήσουμε την κοινότητα για τον Τομ, κι αυτό παρέμεινε ανεπίλυτη πηγή έντασης κατά τη διαδικασία ΜΔ.

– Η εξελικτική πορεία της Νταϊάν και του Τομ δεν ήταν παράλληλη, που σημαίνει ότι ο Τομ μπορεί να ήταν έτοιμος να προσφέρει επανόρθωση προτού η Νταϊάν είναι έτοιμη να τη δεχτεί.

– Έπρεπε να δώσουμε περισσότερο βάρος στην επικοινωνία μεταξύ ΟΛ και ΟΣΤΕ. Στα λόγια ήταν κάτι αρκετά εύκολο, όμως κάποιες φορές ήταν εξαντλητικό να βάλουμε στο πρόγραμμα κι άλλη μία συνάντηση ή τηλεφώνημα. Ανεξάρτητα από τις συνθήκες, μάθαμε να αφιερώνουμε χρόνο στη μεταξύ μας ενημέρωση. Έχει πολύ μεγαλύτερη αξία απ' ό,τι νομίζαμε στην αρχή.

– Η διαδικασία λογοδοσίας του επιτιθέμενου έγινε τόσο πολύπλοκη που η ΟΣΤΕ άρχισε να απομακρύνεται από τη διαδικασία της θεραπείας της Νταϊάν. Σε κάποιο σημείο, οι συναντήσεις μας ασχολούνταν μόνο με την πρόοδο του Τομ και έμενε ελάχιστος ή καθόλου χρόνος για να συζητήσουμε τις ανάγκες της Νταϊάν. Πλέον επιδιώκουμε να βάζουμε και πάλι την ψυχική υγεία της Νταϊάν στο κέντρο της διαδικασίας μας μέσα από πράγματα όπως η διεύρυνση του κύκλου στήριξής μας, η συλλογική ανάγνωση φανζίν και η δημιουργία ενός σχεδίου αποσυμπίεσης. (Η Νταϊάν να αναγνωρίζει το ερέθισμα έτσι ώστε να ξεπερνάει τα πράγματα που της θυμίζουν το γεγονός. Όταν βιώνει μια τραυματική ανάμνηση ή αντίδραση, το σχέδιο αποσυμπίεσης τη βοηθάει να προσδιορίσει τι συμβαίνει και τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσει για να νιώσει ασφαλής).

Η συλλογικότητα Chrysalis είναι ακόμα ενεργά αφοσιωμένη στη διαδικασία ΜΔ με κέντρο την επιζώσα. Όσο πιο πολλά μαθαίνουμε για τη ΜΔ τόσο περισσότερο συνειδητοποιούμε ότι πρόκειται για μια βαθιά δέσμευση που απαιτεί πολλή ενέργεια και υπομονή. Η ημιτελής έως τώρα διαδικασία έχει διαρκέσει σχεδόν δύο χρόνια και έχουμε περάσει πολύ έντονες περιόδους. Κι όμως η θεραπεία και η αλλαγή συμβαίνει ολοφάνερα, αργά και σταθερά για όλα τα εμπλεκόμενα άτομα. Αυτή η εμπειρία, που μας έχει συνδέσει με απρόσμενους και ισχυρούς τρόπους, επανεπιβεβαιώνει τη συλλογική δέσμευση για αλλαγή τόσο σε επίπεδο ατόμων όσο και κοινότητας.

<u>ορισμοί εργασίας</u>

– ΒΙΑΣΜΟΣ. Μη συναινετικό σεξ μέσω σωματικής βίας, χειραγώγησης, άγχους ή φόβου· η εμπειρία του σεξ ως ανεπιθύμητη σωματική, συναισθηματική, νοητική ή πνευματική παραβίαση των σεξουαλικών ορίων και όχι ως πράξη στοργής, αγάπης ή ευχαρίστησης· σεξουαλική παραβίαση της εμπιστοσύνης.

– ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΗ. Οποιαδήποτε σωματική, συναισθηματική, νοητική ή πνευματική παραβίαση των σεξουαλικών ορίων.

– ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ. Μια κατανοητή ανταλλαγή θετικών λέξεων και πράξεων που αφορούν τη σεξουαλική δραστηριότητα· η συμφωνία, η έγκριση ή η άδεια που δίνεται με πλήρη γνώση, ελεύθερα και ενεργά χωρίς σωματική βία, χειραγώγηση, άγχος ή φόβο.

<u>προτεινόμενες πηγές</u>

- generationFIVE: Ending Child Sexual Abuse in Five Generations (Τέλος στην παιδική σεξουαλική κακοποίηση σε πέντε γενιές)
  www.generationfive.org
- Hollow Water: Community Holistic Healing Circle (Ολιστικός Κύκλος Θεραπείας στην Κοινότητα)
  www.iirp.edu/article_detail.php?article_id=NDc0
- Indigenous Issues Forums (Φόρουμ Θεμάτων Αυτοχθόνων)
  www.indigenousissuesforums.org (dead link)
- INCITE! Women of Color Against Violence (INCITE! Μη Λευκές Γυναίκες Ενάντια στη Βία) www.incite-national.org
- Communities Against Rape and Abuse (CARA) (Κοινότητες Ενάντια στον Βιασμό και την Κακοποίηση) www.cara-seattle.org (dead link)
- Center for Transformative Change (Κέντρο για τη Μετασχηματιστική Αλλαγή) www.transformativechange.org

• Angel Kyodo Williams, "Doing Darkness: Change Vs. Transformation," Transformation: Vision and Practice for Transformative Social Change («Περνώντας από το Σκοτάδι: Αλλαγή vs. Μεταμόρφωση», Μεταμόρφωση: Όραμα και Πράξη για τη Μετασχηματιστική Κοινωνική Αλλαγή») October 2009. www.transformativechange.org/docs/nl/transform-200910.html

σημειώσεις

1. Μετά από πολλές τηλεφωνικές επικοινωνίες, αναζητήσεις στο ίντερνετ, συζητήσεις και δικτύωση με εξαιρετικές ακτιβίστριες σε όλη τη χώρα, βρήκαμε καταπληκτικές πηγές. Είμαστε ευγνώμονες για τη γνώση και τη δουλειά που μοιράστηκαν πάνω στις πρακτικές ΜΔ που προηγήθηκαν, ειδικά τα παιδιά απ' το GenerationFIVE, το Hollow Water, το Φόρουμ Θεμάτων Αυτοχθόνων, το INCITE! Μη Λευκές Γυναίκες Ενάντια στη Βία, τις Κοινότητες Ενάντια στον Βιασμό και την Κακοποίηση (CARA) και το έντυπο «The Revolution Starts at Home: confronting partner abuse in activist communities (Η Επανάσταση Ξεκινάει στο Σπίτι: η αντιμετώπιση της κακοποίησης από ερωτικούς συντρόφους στις ακτιβιστικές κοινότητες)», εκδ. Ching-In Chen, Jai Dulani και Leah Lakshmi Piepzna-Samarasinha (2008)

2. Η συλλογικότητα Chrysalis χρησιμοποιεί επίτηδες τον όρο «επιτιθέμενος» σε όλη την έκταση του κεφαλαίου για παρόμοιους λόγους με αυτούς που ανέφερε μια συλλογικότητα γυναικών από την CARA: «Χρησιμοποιούμε τη λέξη "επιτιθέμενος" για ν' αναφερθούμε σε ένα άτομο που έχει διαπράξει μια πράξη σεξουαλικής βίας (βιασμό, σεξουαλική παρενόχληση, εξαναγκασμό, κλπ.) ενάντια σε ένα άλλο άτομο. Η χρήση από μας του όρου "επιτιθέμενος" δεν αποτελεί προσπάθεια να μειώσουμε τη σοβαρότητα του βιασμού. Στη δουλειά που κάνουμε για να ορίσουμε τη λογοδοσία έξω από το ποινικό σύστημα, προσπαθούμε να μη χρησιμοποιούμε λεξιλόγιο βασισμένο σε αυτό όπως "δράστης", "βιαστής" ή "δράκος"». Βλέπε CARA, «Taking Risks: Implementing Grassroots Accountability Strategies (Ρισκάροντας: Υλοποιώντας Οριζόντιες Στρατηγικές Λογοδοσίας)», στο Color of Violence: The INCITE! Anthology, ed. INCITE! Women of Color Against Violence (Cambridge, MA: South End Press, 2006), 302nl.

[Απόσπασμα από Ching-In Chen κ.ά. The Revolution Starts at Home: confronting intimate violence within activist communities (*Η Επανάσταση Ξεκινάει Στο Σπίτι: η αντιμετώπιση της βίας μεταξύ συντρόφων στις ακτιβιστικές κοινότητες)*]

Λογοδοτώντας Για Τις Εαυτές Μας: Ξεπερνώντας Το Αδιέξοδο Γύρω Από Την Επίθεση Και Την Κακοποίηση Σε Κοινότητες Αναρχικών / CrimethInc.

Η σεξουαλική επίθεση και η κακοποίηση συνεχίζουν να αποτελούν μάστιγα για τους αναρχικούς κύκλους και χώρους. Ως απάντηση, έχουμε αναπτύξει διαδικασίες για να αντιμετωπίζουμε τις ευθύνες μας χωρίς το κράτος. Γιατί όμως δεν το καταφέρνουμε; Αυτό το κείμενο εξετάζει το πλαίσιο μέσα απ΄ το οποίο προέκυψαν αυτά τα μοντέλα λογοδοσίας στην κοινότητα και αναλύει τις παγίδες που έχουμε συναντήσει στην προσπάθεια να τα εφαρμόσουμε. Για να ξεπεράσουμε το αδιέξοδο γύρω απ΄ τη σεξουαλική βία στις κοινότητές μας, θα πρέπει να εξετάσουμε την ίδια την ιδέα της κοινότητας και να στρέψουμε την αντίστασή μας σε νέες κατευθύνσεις.

Εισαγωγή

> *«Δεν πιστεύω πια στη λογοδοσία… είμαι τόσο θυμωμένη και απελπισμένη με τις μεθόδους που χρησιμοποιούμε σήμερα όσο αφοσιωμένη τούς ήμουν στο παρελθόν. Νιώθω για τη λογοδοσία όπως για κάποιον πικρόχολο πρώην… τα τελευταία δέκα χρόνια προσπαθώ να φτιάξω τη σχέση μας, αλλά ξέρεις κάτι;»*
> *–Angustia Celeste, Safety is an Illusion: Reflections on Accountability*
> *(Η Ασφάλεια Είναι Μια Ψευδαίσθηση: Σκέψεις Πάνω Στη Λογοδοσία)*

Αρχίζουμε: Οι Απαρχές Και Ο Σκοπός

Η σεξουαλική επίθεση και η κακοποίηση μάς συντρίβουν. Διαλύουν τις κοινότητές μας, καταστρέφουν ζωές μεμονωμένων ατόμων, σαμποτάρουν εγχειρήματα και οργανώσεις, αποκαλύπτουν άθλιες αντιφάσεις ανάμεσα στα υποτιθέμενα ιδανικά μας και τις πραγματικές μας πράξεις και συντηρούν ένα κλίμα φόβου και καταπίεσης ειδικά για τις γυναίκες. Η σεξουαλική επίθεση είναι πολιτική· είναι μια λειτουργία της πατριαρχίας και όχι απλά μια μεμονωμένη επιβλαβής πράξη που κάνουν μεμονωμένα άτομα (συνήθως άντρες) σε άλλα (κυρίως γυναίκες). Η σεξουαλική επίθεση και η κακοποίηση, η βία μεταξύ ερωτικών συντρόφων, η παιδική κακοποίηση και η σεξουαλική παρενόχληση είναι βασικοί τρόποι με τους οποίους άντρες επιβάλλουν με τη βία την κυριαρχία τους πάνω σε γυναίκες. Η σεξουαλική βία βοηθάει στη διατήρηση της πατριαρχίας, του ετεροσεξισμού, της καταπίεσης των τρανς, του ηλικισμού και της καταπίεσης των νέων, της ρατσιστικής αποικιοκρατίας και της γενοκτονίας. Η πάλη ενάντια στη σεξουαλική επίθεση είναι βασική για την επαναστατική αλλαγή.

Ένα απ΄ τα βασικά εργαλεία που έχουν χρησιμοποιήσει τα αναρχικά άτομα για ν΄ αντιμετωπίσουν την επίθεση και την κακοποίηση τα τελευταία χρόνια είναι το μοντέλο της διαδικασίας λογοδοσίας. Το κείμενο που ακολουθεί αναλύει αυτό το μοντέλο ευελπιστώντας να ξεκινήσει μια ειλικρινή συζήτηση με αυτοκριτική ματιά ως προς το πώς απαντάμε στην επίθεση και την κακομεταχείριση μέσα σε αναρχικές κοινότητες, και να βρει κατευθύνσεις που θα μας βοηθήσουν να προχωρήσουμε.

Αυτό το άρθρο ΔΕΝ γράφτηκε ως εύκολη εισαγωγή στις διαδικασίες λογοδοσίας στην κοινότητα· προϋποθέτει ότι έχουμε κάποια γνώση του τι είναι και πώς λειτουργούν (ή δε λειτουργούν). Αντλήθηκε συγκεκριμένα από βορειοαμερικάνικες αναρχικές, πανκ και ριζοσπαστικές ακτιβιστικές υποκουλτούρες και υποθέτει πως όποιο από εμάς το διαβάζει καταλαβαίνει το πλαίσιο και τη γλώσσα τους. Αν αυτό δεν ισχύει, δοκίμασε να διαβάσεις πρώτα κάποιες από τις πηγές που παρατίθενται στο τέλος του εντύπου. Αν είσαι αναρχικό και έχεις κάποια εμπειρία σε διαδικασίες λογοδοσίας μέσα από προσπάθειες αντιμετώπισης επίθεσης και κακοποίησης στην κοινότητά σου, αυτό το κείμενο απευθύνεται σε σένα.

Έμφυλο Θεωρητικό Πλαίσιο

Το φύλο είναι περίπλοκο· κάποια άτομα που ίσως αντιλαμβανόμαστε ως αρσενικά ή θηλυκά δεν αυτοπροσδιορίζονται ως τέτοια και μερικά δεν αυτοπροσδιορίζονται ως τίποτα απ΄ τα δύο. Όταν αναφερόμαστε σε «άντρες» ή «γυναίκες»,

εννοούμε άτομα που αυτοπροσδιορίζονται μ' αυτό τον τρόπο, είτε είναι σις είτε τρανς. Σε ολόκληρο αυτό το κείμενο, αναφερόμαστε και στο επιζών και στα άτομα που έχουν επιτεθεί ή κακοποιήσει κάποια άλλα, χρησιμοποιώντας ουδέτερη γλώσσα ως προς το φύλο. Επίθεση και κακοποίηση μπορούν να διαπραχθούν από το καθένα στο καθένα, ανεξάρτητα του φύλου: κάποιες φορές οι σις γυναίκες, οι τρανς άντρες και γυναίκες και τα κουήρ άτομα επιτίθενται και συχνά, ακόμα, σις άντρες είναι επιζώντες. Αναγνωρίζοντας αυτό όμως δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός ότι η συντριπτική πλειονότητα αυτών που κακοποιούν και επιτίθενται είναι σις άντρες και τα άτομα που κακοποιούνται και δέχονται επίθεση είναι στην πλειονότητά τους γυναίκες. Η σεξουαλική επίθεση και η κακοποίηση κατά κανόνα δεν είναι ούτε φυλοσύνδετες (δηλ. μόνο από ή προς άτομα συγκεκριμένου φύλου) ούτε ουδέτερες ως προς το φύλο (δηλ. το φύλο του ατόμου που επιτίθεται ή δέχεται επίθεση δεν παίζει κάποιο ρόλο). Πρέπει να σκεφτούμε τα έμφυλα χαρακτηριστικά της επίθεσης και της κακοποίησης ως εκφράσεις της πατριαρχικής κυριαρχίας, χωρίς να καθιστούμε αόρατες τις εμπειρίες που ξεφεύγουν απ' αυτό το έμφυλο πλαίσιο.

Αποκαταστατική και Μετασχηματιστική Δικαιοσύνη

Όταν μιλάμε για διαδικασίες λογοδοσίας, αναφερόμαστε σε συλλογικές προσπάθειες αντιμετώπισης της βλάβης —της σεξουαλικής επίθεσης και κακοποίησης, εν προκειμένω— που εστιάζουν όχι στην τιμωρία ή στο ποινικό «δίκαιο» αλλά στην ασφάλεια των άτομων και στην αμφισβήτηση των κοινωνικών ηθών και δομών εξουσίας που έμμεσα στηρίζουν τις κακοποιητικές συμπεριφορές. Με την πιο χαλαρή έννοιά τους, αυτές μπορεί να είναι κάποιες φίλες που υποστηρίζουν κάποιο που έχει πληγωθεί: το ρωτάνε τι χρειάζεται και προσπαθούν να συζητήσουν γι' αυτές τις ανάγκες με το άτομο που του έκανε κακό μέσα στην κοινότητα στην οποία ανήκουν και τα δύο. Άλλες φορές μπορεί να είναι μία ομάδα που μεσολαβεί ανάμεσα σε ένα άτομο και σε ένα άλλο που του ζητάει να λογοδοτήσει ή ξεχωριστές ομάδες που υποστηρίζουν το κάθε άτομο και συντονίζουν την επικοινωνία μεταξύ των δύο. Σε αυτή την περίπτωση, συνήθως τίθενται όροι ή «αιτήματα» στο άτομο που λογοδοτεί, με σκοπό να αποκατασταθεί η αίσθηση της ασφάλειας ή της εμπιστοσύνης και να αποτραπεί η επανάληψη της βλάβης, και ορίζεται κάποια μέθοδος ελέγχου που διασφαλίζει ότι αυτά τα αιτήματα ικανοποιούνται. Κοινή πρόθεση όλων αυτών των προσεγγίσεων είναι ν' αντιμετωπίσουν τη βλάβη που έγινε απευθείας, χωρίς να βασίζονται στο κράτος.

Τα αναρχικά προτιμούν, ως κριτική εναλλακτική στο ανταγωνιστικό πλαίσιο του συστήματος ποινικής «δικαιοσύνης», τη λογοδοσία στην κοινότητα. Στο

ποινικό σύστημα οι δύο πλευρές που βρίσκονται σε διαμάχη υποτίθεται πως έχουν αντίθετα συμφέροντα· το κράτος θεωρεί την εαυτή του ως αδικούμενη πλευρά και έτσι κάνει τη διαμεσολάβηση και «δικαιοσύνη» σημαίνει να αποφασιστεί ποιο άτομο έχει δίκιο και ποιο θα υποστεί τις συνέπειες — οι οποίες καθορίζονται από το κράτος και συνήθως δε σχετίζονται με την ουσιαστική βλάβη ή με τις αρχικές της αιτίες. Αντίθετα, στην αποκαταστατική δικαιοσύνη εστιάζουμε στις ανάγκες αυτών που βλάφθηκαν και αυτών που έβλαψαν, αντί για την ανάγκη ικανοποίησης των αφηρημένων αρχών του νόμου ή την απαίτηση για τιμωρία. Τα άτομα που έχουν υποστεί τη βλάβη παίζουν ενεργό ρόλο στην επίλυση μιας διαφωνίας, ενώ αυτά που βλάπτουν ενθαρρύνονται να πάρουν την ευθύνη των πράξεών τους και να επανορθώσουν τη βλάβη που έχουν προκαλέσει. Η ΑΔ βασίζεται σε μια θεωρία δικαίου όπου το «έγκλημα» και το παράπτωμα πλήττουν υποκείμενα ή κοινότητες και όχι το κράτος. Πολλά απ' τα σύγχρονα μοντέλα που χρησιμοποιούνται στην ΑΔ προέρχονται από κοινότητες των Μαορί και ιθαγενών της Βόρειας Αμερικής.

Το μοντέλο της μετασχηματιστικής δικαιοσύνης επεκτείνει αυτό το πλαίσιο συνδυάζοντας την αφοσίωση της ΑΔ στην επιδιόρθωση της βλάβης (αντί της ενδυνάμωσης της κρατικής εξουσίας), μαζί με μια κριτική στη συστημική καταπίεση. Σύμφωνα με την GenerationFive, μια οργάνωση που εφαρμόζει αυτό το μοντέλο στο έργο της για την εξάλειψη της παιδικής κακοποίησης, οι στόχοι της ΜΔ είναι:

- Η ασφάλεια, η θεραπεία και η αυτονομία των επιζώντων
- Η λογοδοσία και ο μετασχηματισμός των ατόμων που κάνουν κακό
- Η δράση, η θεραπεία και η λογοδοσία στην κοινότητα
- Η αλλαγή των κοινωνικών συνθηκών που διαιωνίζουν τη βία: των συστημάτων καταπίεσης, εκμετάλλευσης, κυριαρχίας και κρατικής βίας

Η αναρχική πρακτική της λογοδοσίας στην κοινότητα στηρίζεται θεωρητικά σ' αυτές τις θεμελιακές αρχές, μαζί με την ηθική του DIY και την έμφαση στην άμεση δράση.

Πού βρισκόμαστε: Αναρχική Λογοδοσία Στην Κοινότητα: Η Πρόσφατη Ιστορία Και Η Τρέχουσα Κατάσταση

Από πού ξεπήδησε αυτό το σύνολο πρακτικών γύρω απ' την αντιμετώπιση της σεξουαλικής επίθεσης και κακοποίησης; Στη δεκαετία του '90 και στις αρχές της δεκαετίας του 2000, γυναίκες και άλλα επιζώντα αντέδρασαν στην επίθεση και στην κακοποίηση με μια ποικιλία τρόπων. Για παράδειγμα, φτιάχνοντας έντυ-

πα στα οποία ζητούσαν τη λογοδοσία κάποιων ατόμων και μοιράζοντάς τα σε συναυλίες, συζητώντας τις εμπειρίες τους, προειδοποιώντας άτομα σε άλλες κοινότητες για κατά συρροή επιτιθέμενους και σε κάποιες περιπτώσεις αντιμετωπίζοντάς τους σωματικά. Η συλλογικότητα Hysteria από την περιοχή του Πόρτλαντ αποτελούσε μία απ' τις πρώτες οργανωμένες προσπάθειες αντιμετώπισης της σεξουαλικής επίθεσης, φτιάχνοντας και διανέμοντας κείμενα, αντιδρώντας στην παρουσία αντρών κακοποιητών στην κοινότητα του πανκ και οργανώνοντας μία συνάντηση. Σε άλλες πόλεις σχηματίστηκαν συμμορίες κοριτσιών για αυτοάμυνα και συντονισμένη συγκρουσιακή δράση. Κι όμως, τις πιο πολλές φορές, τέτοιες προσπάθειες απομονώνονταν. Οι αναρχικοί (ειδικά οι άντρες) συνέχιζαν να πιστεύουν ότι οι βιασμοί είναι ένα ψέμα και όσα επιζώντα προσπαθούσαν να μιλήσουν αγνοούνταν, αποφεύγονταν και εκδιώχνονταν επειδή αποσπούσαν την προσοχή από πιο «σημαντικά θέματα» ή κατηγορούνταν για διασπαστικές προσπάθειες ασφαλίτικου τύπου.

Ως απάντηση, αναρχικές γυναίκες κ.α. εργάστηκαν έτσι ώστε οι αναρχικές κοινότητες να πάρουν στα σοβαρά τη σεξουαλική επίθεση και κακοποίηση και να προωθήσουν την κουλτούρα της συναίνεσης. Μεγάλο μέρος αυτής της προσπάθειας έγινε μέσα από την κουλτούρα των ζιν και συγκεκριμένα τα ζιν *Doris* και *Support* της Cindy Crabb· επιπλέον, άρχισαν να γίνονται εργαστήρια σε ριζοσπαστικές συναντήσεις με συζητήσεις σχετικά με τη στήριξη των επιζώντων, τη συναίνεση και τη θετική σεξουαλικότητα. Ομάδες αντρών, σε κάποιες ριζοσπαστικές κοινότητες, ξεκίνησαν να οργανώνονται ενάντια στη σεξουαλική βία, όπως στη συλλογικότητα Dealing With Our Shit (DWOS) που ιδρύθηκε στη Μινεάπολη το 2002. Ένα σημαντικό σημείο καμπής συνέβη στο Pointless Fest το 2004 στη Φιλαδέλφεια, όπου οι οργανωτές ανακοίνωσαν δημόσια ότι τρεις γυναίκες είχαν βιαστεί κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης και δημιούργησαν συλλογικότητες για να υποστηρίξουν τις επιζώσες και να αποφασίσουν πώς θα αντιμετωπίσουν τους βιαστές. Αυτές οι συλλογικότητες εξελίχθηκαν στις Philly's Pissed και Philly Stands Up, μακρόβιες συλλογικότητες που συνεργάζονταν μεταξύ τους, αφιερωμένες αντίστοιχα στη στήριξη των επιζώντων και στην παρέμβαση στους επιτιθέμενους.

Η επίθεση, η λογοδοσία και η συναίνεση απασχόλησαν σχεδόν όλα τα συνέδρια και τις συναντήσεις αναρχικών. Πολλά σημεία διανομής άρχισαν να περιλαμβάνουν στον πάγκο τους σχετικά έντυπα, μπάντες στις περιοδείες τους μιλούσαν γι' αυτό απ' τη σκηνή και αναρχικά σε πολλές άλλες πόλεις σχημάτισαν συλλογικότητες στήριξης και λογοδοσίας. Οι οργανωτές μαζικών κινητοποιήσεων άρχισαν να συμπεριλαμβάνουν σχέδια αντιμετώπισης τέτοιων περιπτώ-

σεων, με αποκορύφωμα τη δημιουργία μιας πλήρους υποδομής αντιμετώπισης σεξουαλικών επιθέσεων στη συνάντηση κατά των G20 στο Πίτσμπεργκ το 2009.

Λοιπόν, πώς έχουν τα πράγματα σήμερα; Έννοιες όπως «συναίνεση», «αίτημα για λογοδοσία», «διαδικασία λογοδοσίας» και «δράστης» χρησιμοποιούνται ευρέως, σε σημείο που να έχει γίνει ανέκδοτο. Έχει ζητηθεί από πάρα πολλά άτομα να λογοδοτήσουν για κακοποιητικές συμπεριφορές και δεκάδες διαδικασίες λογοδοσίας βρίσκονται σε εξέλιξη. Έχει ξεπηδήσει μια πολιτική ταυτότητας γύρω απ' τις ταμπέλες «επιζών» και «δράστης», με περιστατικά πόλωσης γύρω από αυτές. Όσο και αν γίνονται προσπάθειες αποτροπής αυτού του φαινομένου και, στα πλαίσια της λογοδοσίας, ενθαρρύνονται οι συμμετέχοντες σε διαρκή αυτοκριτική, αυτές οι ταμπέλες έχουν χρησιμοποιηθεί ως μοχλοί άσκησης εξουσίας και ως μηχανισμοί (απο)νομιμοποίησης και απαλοιφής των διαφορετικών εμπειριών.

Η ομάδα Philly Stands Up, χρηματοδοτούμενη από κολλέγια, συνεχίζει το έργο της για τη διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων πάνω στο μοντέλο της. Παράλληλα λειτουργεί περίπου ως ημιεπίσημο παρατηρητήριο σεξουαλικά επιτιθέμενων, από το οποίο άτομα από όλα τα μέρη της χώρας λαμβάνουν ενημερώσεις για διαφορετικές τρέχουσες διαδικασίες. Μαζί με άλλες ομάδες που ασχολούνται με τη ΜΔ, τον Ιανουάριο του 2011 στο Κοινωνικό Φόρουμ των ΗΠΑ στο Ντιτρόιτ, δικτυώθηκαν και πραγματοποίησαν μια τριήμερη εκπαίδευση για συντονίστριες διαδικασιών λογοδοσίας στην κοινότητα. Έχουν γίνει πολυάριθμες προσπάθειες αναρχικών για παρόμοιες συλλογικότητες σε άλλες πόλεις αλλά λίγες είχαν τη μακροζωία ή την προβολή της PSU. Καθώς όμως όλο και πιο μεγάλο τμήμα της επικοινωνίας μέσα στην κοινότητα μεταφέρεται στο διαδίκτυο, αρκετές ιστοσελίδες (κυριότερα η anarchistnews.org) έχουν γίνει κόμβοι κουτσομπολιού για θέματα επίθεσης και λογοδοσίας. Έχουν επίσης εμφανιστεί σελίδες με πληροφορίες για συγκεκριμένα άτομα που έχουν κακοποιήσει ή επιτεθεί σε άλλα.

Τώρα πια, οι περισσότερες αναρχικές συγκεντρώσεις βγάζουν κατευθυντήριες οδηγίες για τη συναίνεση και την αντίδραση σε σεξουαλικές επιθέσεις και συχνά επισημαίνουν την παρουσία ατόμων που εμπλέκονται σε διαδικασίες λογοδοσίας. Με βάση τις τακτικές που ανέπτυξε η διοργάνωση για την αντιμετώπιση σεξουαλικών επιθέσεων το 2009 στο Πίτσμπεργκ, οι διοργανωτές των κινητοποιήσεων ενάντια στο ΔΝΤ στην Ουάσινγκτον το 2010 έβγαλαν μια ανακοίνωση που έλεγε "No Perpetrators Welcome" (Δεν Δεχόμαστε Παραβιαστές). Επιδιώκοντας να κάνουν τις διαδηλώσεις ασφαλείς για τα επιζώντα, απαγόρευαν την παρουσία σε όλες τις δράσεις και τους χώρους διοργάνωσης «ατόμων που έχουν

διαπράξει σεξουαλικές επιθέσεις στο παρελθόν, ατόμων που αποφεύγουν διαδικασίες λογοδοσίας και ατόμων που αρνούνται να σεβαστούν τους κανόνες συμπεριφοράς του IMF Resistance Network (Δικτύου Αντίστασης Στο ΔΝΤ) ως προς τη συναίνεση». Πιο πρόσφατα, το 2012, οι διοργανωτές της Αναρχικής Έκθεσης Βιβλίου στο Τορόντο υιοθέτησαν αυτή τη διατύπωση αποκλείοντας όλους τους παραβιαστές, αλλά και πρόσθεσαν:

> *Καταλαβαίνουμε και σεβόμαστε πως οι κοινότητες «τρέχουν» τις δικές τους διαδικασίες γύρω απ' αυτά τα περιστατικά. Αν έχεις ολοκληρώσει μια διαδικασία λογοδοσίας και το επιζών, μαζί με την κοινότητα, νιώθει πως έχεις δουλέψει αρκετά πάνω στις μαλακίες σου, αυτή η απαγόρευση δεν είναι για σένα.*

Παρόμοια, η διοργάνωση της Αναρχικής Έκθεσης Βιβλίου το 2012 στη Νέα Υόρκη απαγόρευσε την είσοδο σε:

> *Άτομα που έχουν ασκήσει διαπροσωπική βία, επίθεση ή/και παρενόχληση, εκτός αν συμμετέχουν ενεργά σε κάποια διαδικασία λογοδοσίας και δεν παραβιάζουν αυτή τη στιγμή κανέναν από τους όρους ή/και απαιτήσεις αυτής της διαδικασίας (σύμφωνα με τους συντονιστές, τα επιζώντα ή/και όποιον έχει οριστεί για να εποπτεύει τις συμφωνίες της διαδικασίας).*

Ο προκαταβολικός αποκλεισμός από αναρχικές συγκεντρώσεις ατόμων που έχουν κατηγορηθεί για σεξουαλική επίθεση ή κακοποίηση έχει προκαλέσει σοβαρές διαφωνίες. Τα τελευταία χρόνια, το επιζών και τα άτομα που το στηρίζουν ζητάνε όλο και περισσότερο από τις διοργανώσεις προσεχών εκδηλώσεων τον αποκλεισμό συγκεκριμένων ατόμων που έχουν επιτεθεί σεξουαλικά σε άλλα. Οι διοργανωτές προσπαθούν να δώσουν προτεραιότητα στην πλευρά της επιζώσας χωρίς να καταδικάσουν την άλλη πλευρά προκαταβολικά και να ισορροπήσουν ανάμεσα στη διαφάνεια και την ιδιωτικότητα, αποφεύγοντας την επανατραυματοποίηση. Στην Αναρχική Έκθεση Βιβλίου της Νέας Υόρκης ξέσπασε ένας διαδικτυακός πανικός όταν κάποιο άτομο πόσταρε στο ίντερνετ μήνυμα της διοργάνωσης που του ζητούσε να μην παρευρεθεί χωρίς κάποια αιτιολόγηση. Κάποιοι θεώρησαν πως το μέιλ ήταν ένα καφκικό, εξουσιαστικό τεκμήριο ενοχής με βάση ανώνυμες φήμες, ενώ άλλα το υπερασπίστηκαν ως μια προσπάθεια να τηρηθεί ουδετερότητα και παράλληλα να εξασφαλιστεί το αίσθημα ασφάλειας των υπόλοιπων παρευρισκόμενων.

Αν και συνεχίζουν να υπάρχουν διαφωνίες για τις μεθόδους με τις οποίες αντιμετωπίζουμε μια σεξουαλική επίθεση, οι σεξουαλικές νόρμες στις αναρχικές κοινότητες έχουν αλλάξει αρκετά τα τελευταία χρόνια. Η συζήτηση γύρω από τη συναίνεση έχει εξαπλωθεί, ενώ οι πληροφορίες για το πώς διαχειριζόμαστε την επίθεση, τη στήριξη στο επιζών και τις εναλλακτικές στο θέμα της λογοδοσίας εί-

ναι όλο και πιο προσβάσιμες. Αυτό έχει αλλάξει αισθητά το πώς κάνουμε σεξουαλικές σχέσεις, ποια σχέση έχουμε με το σώμα μας και πώς ανταποκρινόμαστε στα επιζώντα. Σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια, πολλά αναρχικά βλέπουν πιο συνειδητά τις σεξουαλικές δυναμικές εξουσίας και έχουν ενδυναμωθεί στο να επικοινωνούν τα όρια και τις επιθυμίες τους.

Παρ' όλα αυτά, μερικές φορές οι κακοποιητές φαίνεται να «λένε σωστά το ποίημα» σχετικά με τη συναίνεση και τη στήριξη, ενώ κάνουν τις ίδιες πάντα μαλακίες. Η συγγραφέας του "Is the Anarchist Man Our Comrade?" (Είναι Αυτός Ο Αναρχικός Άντρας Σύντροφός Μας;) αναρωτιέται:

> *Οι διαδικασίες λογοδοσίας κάνουν συχνά πολύ καλό, όμως μερικές φορές απλά μαθαίνουν στους άντρες πώς να φαίνονται μη-κακοποιητικοί τη στιγμή που το μόνο που έχει αλλάξει είναι τα λόγια που βγαίνουν απ' το στόμα τους. Το επιζών και οι φίλες του αναρωτιούνται αν αυτός ο άντρας αποτελεί ακόμα απειλή ή όχι. Το θέμα ξεχνιέται γιατί τα άτομα δε θέλουν να φανούν πολύ αντιδραστικά και δεν ξέρουν τι περαιτέρω βήματα θα μπορούσαν να κάνουν, κι έτσι ο δράστης μπορεί να συνεχίσει τη ζωή του χωρίς ν' αλλάξει ιδιαίτερα.*

Πώς μπορούμε να εμποδίσουμε την οικειοποίηση αυτού του λόγου από σεξουαλικά επιτιθέμενους με αναρχοφεμινιστικές ευαισθησίες; Τα μοτίβα συμπεριφοράς για τα οποία αναπτύχθηκαν οι διαδικασίες λογοδοσίας στην κοινότητα φαίνεται να μην έχουν αλλάξει. Τι δεν πάει καλά εδώ;

Δέκα Παγίδες Των Διαδικασιών Λογοδοσίας Στην Κοινότητα

Δύο σημαντικές σημειώσεις: καταρχάς, αναφερόμαστε στις παγίδες των διαδικασιών λογοδοσίας που προκύπτουν κατά την εφαρμογή τους, εμπειρικά. Κάποιες απ' αυτές τις παγίδες δεν οφείλονται στις ίδιες τις διαδικασίες, αλλά σε απλά λάθη που κάνουν συχνά τα άτομα που τις αναλαμβάνουν. Θα μπορούσε κάποια να πει: «Μα, αν εφάρμοζαν το μοντέλο όπως σχεδιάστηκε, αυτό δε θα συνέβαινε».

Εντάξει· όμως για να είναι ευρέως χρήσιμο και εφαρμόσιμο ένα μοντέλο αυτού του τύπου, πρέπει να είναι αρκετά στέρεο ώστε να μπορεί να πετυχαίνει ακόμα κι όταν οι συνθήκες δεν είναι οι ιδανικές ή όταν τα άτομα δεν το ακολουθούν ή δεν μπορούν να το ακολουθήσουν απόλυτα. Γι' αυτό ας θυμόμαστε ότι αυτές οι παγίδες δε σημαίνουν ότι τα μοντέλα λογοδοσίας μας είναι μάταια ή καταδικασμένα ν' αποτύχουν. Αντιθέτως, πρέπει να εξετάζουμε κριτικά τις ανάλογες προσπάθειες, επειδή είμαστε αφοσιωμένες στο να δώσουμε τέλος στην επίθεση και την κακοποίηση.

Κατά δεύτερον, οι δικαιολογίες που χρησιμοποιούν συχνά τα άτομα για ν' αποφύγουν την ευθύνη τους δε θα πρέπει να παρερμηνεύονται ως προβλήματα των διαδικασιών λογοδοσίας. Για παράδειγμα: «οι διαδικασίες αυτές μας αποσπούν από τα αληθινά επαναστατικά ζητήματα· μας διαιρούν και κάνουν κακό στο κίνημα· το να ζητάς από άτομα να λογοδοτούν είναι χειραγώγηση/εξαναγκασμός/υπερβολική αντίδραση/διεκδίκηση εξουσίας», και ούτω καθεξής. Αυτά δεν είναι παγίδες των διαδικασιών λογοδοσίας· είναι προβλήματα της πατριαρχίας και των υποτιθέμενα αναρχικών απολογητών της.

Ξεκαθαρίζοντας αυτά τα δύο σημεία, παρακάτω θα δούμε μερικές απ' τις μεγαλύτερες δυσκολίες που έχουμε συναντήσει στις διαδικασίες λογοδοσίας για σεξουαλικές επιθέσεις και παρενοχλήσεις μέσα σε αναρχικές κοινότητες.

1) Δεν υπάρχει ξεκάθαρη αίσθηση του πότε τελειώνει ή του τι αποτελεί επιτυχία ή αποτυχία. Πότε μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι κάποιο άτομο έχει «δουλέψει με τον εαυτό του»; Τι θα επιτρέψει σε επιζώσες και υποστηρικτές να νιώσουν άνετα με τη συνεχιζόμενη συμμετοχή κάποιου σε μια κοινότητα όπου ανήκουν και οι δύο; Όταν οι προσδοκίες δεν είναι σαφείς, οι στόχοι δεν είναι απτοί ή/και το χρονικό πλαίσιο και ο τρόπος αξιολόγησης δεν είναι ξεκάθαρα, η διαδικασία μπορεί να προκαλέσει σύγχυση και απελπισία σε όλα τα εμπλεκόμενα.

Αυτό συχνά συμβαίνει επειδή έχουμε τόσο λίγη εμπειρία σε εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης διαφωνιών και αντιμετώπισης βλάβης που δεν ξέρουμε τι πρέπει να ψάξουμε. Για παράδειγμα, ακόμα κι αν κάποιος έχει «λογοδοτήσει», το επιζών μπορεί πάλι να μην αισθάνεται καλύτερα. Άρα η διαδικασία πέτυχε ή απέτυχε; Αν κάποιος έχει κάνει όλα αυτά που του ζητήθηκαν, αλλά το επιζών δεν είναι σίγουρο ότι είχαν αποτέλεσμα, πώς μπορεί να επιβεβαιωθεί ότι έχει επέλθει αληθινή αλλαγή; Μπορεί να είναι αδύνατο να αποκατασταθεί ξανά η εμπιστοσύνη μετά την πρόκληση της βλάβης· αν ισχύει αυτό, ίσως τότε να μην επιλέξαμε τον σωστό τύπο διαδικασίας.

Παρόμοια, σε ποιο σημείο μπορούμε να συμφωνήσουμε ότι κάποιος ΔΕΝ δούλεψε με τον εαυτό του και δε χρειάζεται να χάνουμε άλλο χρόνο μαζί του; Κάποιες διαδικασίες λογοδοσίας τραβάνε μήνες και χρόνια και στερούν συλλογική ενέργεια από άλλους πιο ευχάριστους και χρήσιμους σκοπούς. Ένας αδιάλλακτος σεξιστής μπορεί να δηλητηριάσει μια ολόκληρη κοινότητα ενάντια στις καλόπιστες προσπάθειες για λογοδοσία — πράγμα που δείχνει πόσο σημαντικό είναι να ξέρουμε πότε να δίνουμε τέλος σε μια διαδικασία πριν μας ξενερώσει. Αν πρόκειται να επενδύουμε τόσο χρόνο κι ενέργεια σ' αυτές τις διαδικασίες, θέλουμε έναν τρόπο αξιολόγησης του αν αξίζει τον κόπο και του πότε φτάνει η στιγμή να σηκώσουμε τα χέρια ψηλά. Κι αυτό απαιτεί να προσδιορίσουμε τι συ-

νεπάγεται η αποτυχία: για παράδειγμα, να διώξουμε κάποιον από μια κοινότητα, να δοκιμάσουμε άλλους τρόπους αντίδρασης ή να ομολογήσουμε σε κάποια επιζώσα ότι δεν μπορούμε να επιβάλουμε τις απαιτήσεις της.

2) Οι επιδιώξεις μας δεν είναι ρεαλιστικές. Για παράδειγμα, το συχνό αίτημα να δουλέψει κάποιος με τον εαυτό του είναι είτε πολύ ασαφές για νά 'χει νόημα ή στην πράξη αντιστοιχεί σε μια βαθύτατη ψυχολογική αλλαγή πέρα απ' τα όρια που μπορούμε να επιτύχουμε. Όπως περιγράφεται και στο άρθρο "Thinking Through Perpetrator Accountability" (Σκέψεις Πάνω Στη Λογοδοσία Των Δραστών):

> *Η λογοδοσία των δραστών δεν είναι εύκολη ή σύντομη διαδικασία... Θέλει δέσμευση εφ' όρου ζωής για την αλλαγή συμπεριφορών που είναι βαθιά ριζωμένες· απαιτεί σταθερή προσπάθεια και στήριξη. Όταν μιλάμε για επαναληπτικούς ελέγχους, θα πρέπει να καταστρώνουμε προγράμματα εβδομάδων, αλλά και να μιλάμε για ελέγχους μετά από μήνες και χρόνια. Χρειάζεται μακρόχρονη στήριξη για να γίνει πραγματική αλλαγή.*

Ας μιλήσουμε ειλικρινά: αν περιμένουμε τα άτομα να παραμένουν για χρόνια σε μια διαδικασία λογοδοσίας για κάποιον μαλάκα που ούτε καν συμπαθούν και περιμένουμε να συμβαίνει το ίδιο για τις όλο και περισσότερες διαδικασίες για διαφορετικά άτομα, που δεν θα είναι πάντα συνεργάσιμα, ο στόχος που θέτουμε δεν είναι ρεαλιστικός.

Αυτό δε σημαίνει ότι το παραπάνω άρθρο κάνει λάθος· η αλλαγή της πατριαρχικής και κακοποιητικής συμπεριφοράς είναι μια διαδικασία εφ' όρου ζωής. Αλήθεια, μας εκπλήσσει το ότι δεν καταφέρνουμε να διατηρούμε μακρόχρονα αυτές τις δύσκολες και δυσάρεστες διαδικασίες τη στιγμή που λίγα από μας τηρούν σε βάθος χρόνου τις δεσμεύσεις τους ακόμα και για πράγματα με τα οποία είναι παθιασμένα; Ρεαλιστικά, τι μπορούμε να δεσμευτούμε ότι θα κάνουμε;

3) Δεν έχουμε τη δυνατότητα συλλογικά να διαχειριζόμαστε παράλληλα πολλές διαδικασίες επίλυσης. Μπορεί να ισχυριζόμαστε ότι δεσμευόμαστε να ικανοποιούμε τα αιτήματα των επιζώντων, όμως αυτό είναι μόνο λόγια τη στιγμή που δε διαθέτουμε τους αντίστοιχους πόρους. Πόσες αντιεξουσιάστριες φεμινίστριες ψυχαναλύτριες και προγράμματα ψυχοθεραπείας ξέρουμε και πόσο μπορούμε να καλύψουμε τα έξοδα όταν το άτομο που κατηγορήθηκε δεν μπορεί; Μπορούμε να επιβάλουμε τα θέλω μας σε κάποιον που δε θέλει να συνεργαστεί — και ως αναρχικά, θα έπρεπε; Τι συνέπειες μπορούμε να θέσουμε που να έχουν σημασία; Σε μια εφήμερη υποκουλτούρα, μπορούμε να δεσμευτούμε ρεαλιστικά ότι θα επανεξετάζουμε κάποιον για χρόνια και θα φτιάξουμε δομές στήριξης και λογοδοσίας που θα διαρκούν τόσο πολύ;

Μια φράση που χρησιμοποιείται συχνά στα αιτήματα των επιζώντων και στον επιμέρους διάλογο είναι ο «ασφαλής χώρος», αυτό το ονειρικό μέρος όπου τα επιζώντα θα μπορούν να νιώσουν άνετα και πλήρως επανενταγμένα. Τι θα πει ασφάλεια; Είναι κάτι που μπορούμε να υποσχεθούμε; Διαβάζοντας κανονισμούς πρόσφατων αναρχικών συγκεντρώσεων, βλέπουμε ότι η ασφάλεια του χώρου επιδιώκεται μέσω του αποκλεισμού ατόμων που έχουν προκαλέσει βλάβη. Όμως η ασφάλεια απαιτεί κάτι παραπάνω από το να βάζουμε σε καραντίνα αυτούς που την απείλησαν, αφού η κουλτούρα του βιασμού και η πατριαρχία διαπερνούν τις ζωές όλων μας — δεν είναι απλά έργο μερικών κακών ατόμων. Ο αποκλεισμός, ενώ μπορεί να προστατέψει τα επιζώντα από το στρες της συνύπαρξης με τα άτομα που τους έχουν κάνει κακό και τα άτομα στην κοινότητά μας από κατά συρροή κακοποιητικά άτομα, είναι οδυνηρά ανεπαρκής για την επίτευξη της ασφάλειας. Στην πραγματικότητα καταφεύγουμε στον αποκλεισμό όχι τόσο επειδή έτσι κρατάμε τα άτομα ασφαλή όσο γιατί είναι ένα από τα λίγα πράγματα που μπορούμε να εφαρμόσουμε.

Στο κείμενο "Safety is an Illusion" (Η Ασφάλεια Είναι Μια Ψευδαίσθηση), η Angustia Celeste καταδικάζει τις «ψεύτικες υποσχέσεις για ασφαλή χώρο»:

> *Δεν μπορούμε να δώσουμε στα επιζώντα ασφαλή χώρο· ο ασφαλής χώρος με τη γενική έννοια, έξω από κοντινές φιλίες, κάποιες συγγενικές σχέσεις και πότε-πότε κάποιες πολύ στενές σχέσεις, απλά δεν υπάρχει... δεν υπάρχει κανένας ασφαλής χώρος μέσα στην πατριαρχία ή τον καπιταλισμό αν σκεφτούμε όλη τη σεξιστική, ετεροκανονική, ρατσιστική, ταξική (κ.λπ.) κυριαρχία στην οποία ζούμε. Όσο πιο πολύ προσποιούμαστε ότι μπορεί να υπάρξει ασφάλεια σε επίπεδο κοινότητας, τόσο πιο πολλή απογοήτευση και προδοσία θα νιώσουν οι φίλες και οι ερωτικές μας σύντροφοι όταν ζήσουν τη βία και δε λάβουν στήριξη.*

Με τι μπορεί να μοιάζει η αληθινή ασφάλεια για το επιζών και για όλα μας; Υπάρχουν άλλες στρατηγικές που μπορούμε να εφαρμόσουμε προς αυτή την κατεύθυνση πέρα απ' τον αποκλεισμό και τον εξοστρακισμό;[1]

4) Διαθέτουμε ελλιπείς ικανότητες στην ψυχοθεραπεία, τη διαμεσολάβηση και την επίλυση συγκρούσεων. Συχνά στα αιτήματα των επιζώντων συμπεριλαμβάνεται και η εύρεση ψυχοθεραπευτή ή διαμεσολαβητή. Για να γίνει αυτό, η ειδικός θα πρέπει να διατίθεται να δουλέψει δωρεάν ή με κλιμακωτές τιμές· να έχει αντιεξουσιαστικές πολιτικές ιδέες και φεμινιστική ανάλυση με φροντίδα προς το επιζών· να έχει τον χρόνο και την ενέργεια για να δουλέψει για πολύ καιρό· και να είναι αρκετά κοντά στην κοινότητα ώστε να καταλαβαίνει τα ήθη της, χωρίς να εμπλέκεται άμεσα στην κατάσταση. Πόσα τέτοια άτομα υπάρχουν στον κόσμο; Πόσα από μας έχουν έστω και τις βασικές ικανότητες ενεργητικής

ακρόασης, πόσο μάλλον την ικανότητα να διαχειρίζονται τις πολύπλοκες δυναμικές ανάμεσα στη συναίνεση και την επίθεση, την εκπαίδευση μέσα στην πατριαρχία, την αντιεξουσιαστική επίλυση συγκρούσεων και την ψυχική αλλαγή; Και απ' τα λίγα που ταιριάζουν στην περιγραφή ή τουλάχιστον την πλησιάζουν, πόσα δεν είναι ήδη υπερφορτωμένα και πνιγμένα στη δουλειά;

Ίσως να φταίμε όλα που δε θέσαμε ως συλλογική προτεραιότητα αυτές τις ικανότητες. Όμως τώρα τι κάνουμε; Και πώς θα αποφύγουμε τον καταμερισμό εργασίας όπου τα άτομα με την τάδε ικανότητα ή χάρισμα αναγνωρίζονται περίπου ως αυθεντίες στα αναρχικά αντίστοιχα των δικαστικών διαδικασιών;

5) Οι διαδικασίες λογοδοσίας ρίχνουν τον κόσμο σε κατάθλιψη και τον εξαντλούν. Η ενασχόληση με τη λογοδοσία στην κοινότητα είναι έντονη δουλειά που μας στραγγίζει συναισθηματικά, συχνά με ελάχιστη αναγνώριση ή ανταπόδοση. Μπορεί να γίνει εξουθενωτική και αδιέξοδη, ιδιαίτερα όταν η διαδικασία της αποτυγχάνει να κρατήσει μια κοινότητα ανέπαφη, ικανοποιώντας ταυτόχρονα όλα τα συμμετέχοντα. Το βάρος απωθεί τον κόσμο, κι αυτό είναι κατανοητό.

Αυτό δε σημαίνει ότι θα πρέπει να κάνουμε τη λογοδοσία για τη σεξουαλική επίθεση και κακοποίηση ευχάριστη κι ανάλαφρη. Πρέπει όμως να αναγνωρίσουμε ότι αυτό της το χαρακτηριστικό εμποδίζει τα άτομα να αναλάβουν την ευθύνη και να δεσμευτούν στη μακροχρόνια συμμετοχή που απαιτείται για την επιτυχία. Κι αυτό θα γιγαντώνεται όσο βασιζόμαστε σε ικανότητες και εμπειρία που έχουν λίγα μόνο άτομα στους κύκλους μας.

6) Οι διαδικασίες λογοδοσίας απορροφούν δυσανάλογο χρόνο και ενέργεια. Κανένα μας δε διάλεξε την αναρχία επειδή απολαμβάνει να συμμετέχει σε εξαντλητικές, ατελείωτες διαδικασίες αντιμετωπίζοντας ηλίθιους τρόπους με τους οποίους αλληλοσπαρασσόμαστε μέσα στις γυάλες των υποκουλτούρων μας. Γίναμε αναρχικές γιατί μισούμε τους μπάτσους, γιατί αγαπάμε τα πανκ λάιβ, γιατί θέλουμε έναν πιο ελεύθερο κόσμο και για ένα εκατομμύριο άλλους λόγους. Όταν ξοδεύουμε τόσο πολύ χρόνο και ενέργεια προσπαθώντας να επιλύσουμε εσωτερικές συγκρούσεις και να πείσουμε αδιάλλακτους σεξιστές να αναλάβουν την ευθύνη της αλλαγής της συμπεριφοράς τους, διατρέχουμε τον κίνδυνο να αποκοπούμε από τα ενδιαφέροντα που μας έφεραν αρχικά κοντά.

Είναι εύκολο να αποκαρδιωθούμε από τις αναρχικές ιδέες όταν δεν μπορούμε καν να σταματήσουμε να επιτιθόμαστε το ένα στο άλλο, πόσο μάλλον να διαλύσουμε το κράτος και να καταργήσουμε τον καπιταλισμό. Δεν είναι ότι το να

βάλουμε τέλος στη σεξουαλική επίθεση και την πατριαρχία δεν είναι επαναστατικό — το αντίθετο! Μα αν οι διαδικασίες λογοδοσίας —ειδικά όταν είναι κουραστικές και ανεπιτυχείς— φτάσουν σε σημείο να απαιτούν πάρα πολλή απ' την ενέργειά μας, τότε δεν έχουμε μεγάλες πιθανότητες να παραμείνουμε αφοσιωμένα και να φέρουμε νέα άτομα στους αγώνες μας.

Η λύση δεν είναι να παραβλέψουμε την επίθεση και την κακοποίηση και να κάνουμε τα επιζώντα να σωπαίνουν στο όνομα μιας ψευδούς ενότητας. Αυτή η νόρμα που ίσχυε παλαιότερα διαιωνίζει την καταπίεση και μειώνει την αποτελεσματικότητά μας, οδηγώντας στην ανάγκη λογοδοσίας στην κοινότητα. Πρέπει να βρούμε έναν τρόπο αντιμετώπισης της κακοποιητικής συμπεριφοράς που να μην απορροφά όλη μας την ενέργεια και να μη μας αποκαρδιώνει.

7) Οι δεσμοί στις κοινότητες είναι τόσο ασθενείς που τα άτομα απλά φεύγουν. Ας θυμηθούμε ότι πολλά απ' τα λιγότερο εξαναγκαστικά μοντέλα ΑΔ — στα οποία βασίζονται τα πλαίσια λογοδοσίας— προέρχονται από μικρότερης κλίμακας κοινωνίες ιθαγενών, με ισχυρότερες κοινωνικές και πολιτιστικές σχέσεις απ' ό,τι μπορούμε να φανταστούμε τα περισσότερα από μας στις ΗΠΑ του σήμερα. Το να προσπαθούμε να διατηρήσουμε την κοινότητα, επιτρέποντας σε άτομα που έχουν βλάψει άλλα να παραμείνουν ενσωματωμένα, βασίζεται στην υπόθεση ότι όλα τα εμπλεκόμενα είναι αρκετά αφοσιωμένα ώστε να υπομείνουν την εξονυχιστική έρευνα και τα δύσκολα συναισθήματα που συνοδεύουν μια διαδικασία λογοδοσίας. Τα άτομα στις κοινότητες της πανκ και σε άλλες αναρχικές κοινότητες συχνά δεν αναπτύσσουν αρκετά δυνατές σχέσεις έτσι ώστε, όταν νιώσουν ότι απειλούνται απ' αυτό που τους ζητείται, να λειτουργήσουν ενωτικά. Συχνά, όσοι κατηγορούνται απλά μαζεύουν τα πράγματά τους και την κάνουν, μερικές φορές ακόμα και πριν τους ζητηθεί να δώσουν λόγο για τη σκατοσυμπεριφορά τους. Εκτός απ' το να επικοινωνήσουμε τη βλάβη του επιτιθέμενου στα αντίστοιχα δίκτυα του νέου προορισμού του (που συμβαίνει όλο και πιο συχνά), δεν μπορούμε να κάνουμε και πολλά. Όσο η μόνη απάντηση που μπορούμε να δώσουμε στη μη συμμόρφωση στα αιτήματα λογοδοσίας είναι κάποια μορφή εξοστρακισμού κι αποκλεισμού, τόσο κάποιοι θα αλλάζουν πόλη ή θα αποχωρούν απ' την κοινότητα, αποφεύγοντάς τα.[2]

8) Οι συνήθειες της κοινότητας μπορούν να ενθαρρύνουν και να δικαιολογούν την απαράδεκτη συμπεριφορά. Οι προσωπικές μας επιλογές πάντα λαμβάνουν χώρα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο και κάποιες απ' τις συνήθειες των αναρχικών κοινοτήτων διευκολύνουν, ή και δικαιολογούν ακόμα, συμπεριφορές που συχνά καταλήγουν στην παραβίαση ορίων και στην καταγγελία της.

Για παράδειγμα, σε πολλές αναρχικές κοινότητες κυριαρχεί μια κουλτούρα μέθης και οι περισσότερες κοινωνικές μαζώξεις περιστρέφονται γύρω από την κατανάλωση αλκοόλ και τη χρήση ναρκωτικών. Λίγοι τρόποι προστασίας υπάρχουν όταν τα άτομα πίνουν πολύ ή κάνουν υπερβολική χρήση και λίγες εναλλακτικές υπάρχουν για όσα θέλουν να σταματήσουν ή να ελαττώσουν το ποτό ή τα ναρκωτικά χωρίς να χάσουν την κοινωνική ζωή τους. Οι καθιερωμένες συζητήσεις ενισχύουν την ιδέα ότι το ακραίο μεθύσι είναι φυσιολογικό και αστείο και ότι τα άτομα είναι λιγότερο υπεύθυνα για τις πράξεις τους όταν έχουν πιει παρά όταν είναι νηφάλια. Κάθε Σαββατοκύριακο φτιάχνουμε χώρους με έντονη σεξουαλική φόρτιση και ισχυρές πιέσεις για μεθύσι όπου τα άτομα καταλήγουν είτε πολύ πιωμένα ή μαστουρωμένα για να δώσουν ή να λάβουν συνειδητή συγκατάθεση.[3] Και τότε, όταν συμβαίνουν κακοποιητικά περιστατικά, περιμένουμε να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες των επιλογών τους μόνα τους αντί να πάρουμε όλα μαζί την ευθύνη για το συλλογικό πλαίσιο που κανονικοποιεί αυτή τη συμπεριφορά.

Φυσικά, καμιά απ᾽ αυτές τις δυναμικές δε δικαιολογεί την κακοποίηση. Αλλά η σεξουαλική επίθεση συμβαίνει εντός του κοινωνικού πλαισίου και οι κοινότητες έχουν την επιλογή του να αναλάβουν ή να αποφύγουν την ευθύνη των συμπεριφορών που ενθαρρύνουν οι κοινωνικές τους νόρμες. Το αλκοόλ και η χρήση ναρκωτικών είναι ένα μόνο παράδειγμα ομαδικής νόρμας που δικαιολογεί μια απαράδεκτη συμπεριφορά. Άλλες βαθιά ριζωμένες δυναμικές, σύμφωνα με άτομα που έχουν ζητήσει διαδικασίες λογοδοσίας, συμπεριλαμβάνουν την εξιδανίκευση τοπικών διασημοτήτων (όπως μέλη δημοφιλών συγκροτημάτων, γνωστοί ακτιβιστές κ.λπ.)· την ιδέα ότι οι σεξουαλικές και οι ρομαντικές σχέσεις είναι «ιδιωτικές» και δεν αφορούν κανένα έξω απ᾽ αυτές· και την άποψη ότι οι ομάδες που αντιμετωπίζουν συστημική καταπίεση (όπως τα κουήρ ή τα μη λευκά άτομα) δεν πρέπει να «βγάζουν τ᾽ άπλυτά τους στη φόρα» δημοσιεύοντας περιστατικά βίας στο εσωτερικό τους, καθώς αυτά θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την περαιτέρω δαιμονοποίησή τους.

Άραγε, έχουμε τη διάθεση να εξετάσουμε και ν᾽ αμφισβητήσουμε τις ομαδικές μας νόρμες σε συλλογικό επίπεδο, να δούμε πώς προάγουν ή αποθαρρύνουν την παραβατική συμπεριφορά; Είναι δυνατό να θεωρήσουμε ολόκληρες κοινότητες συνυπεύθυνες γι᾽ αυτό που επικροτούν ή δικαιολογούν εντός τους; Η προσπάθεια να κάνουμε μια ολόκληρη ομάδα ατόμων να λογοδοτήσει με δομημένο τρόπο πιθανότατα θα εμφάνιζε πολλαπλάσια προβλήματα σε σχέση με τις διαδικασίες λογοδοσίας που έχουν μόνο ένα άτομο στο επίκεντρο. Αλλά το να ζητάμε από μεμονωμένα άτομα να λογοδοτήσουν δεν αρκεί αν δεν αναγνωρίσουμε τη συλλογική μας ευθύνη.

9) Η εφαρμογή των μοντέλων λογοδοσίας στην κοινότητα μολύνεται από κατάλοιπα του κατηγορηματικού συστήματος δικαιοσύνης. Κάποιες από τις πιο βιτριολικές εναντιώσεις στις διαδικασίες λογοδοσίας βασιζονται στην ψευδο-δικαστική τους φύση. Από τη μία, τα άτομα που έχουν βλάψει τα άλλα σπάνια έχουν εμπειρία λογοδοσίας και αν υπάρχει αυτή προέρχεται μέσα από αυταρχικά συστήματα· οι προσπάθειες να τους ζητηθεί λόγος συχνά απαντούνται με κατηγορίες για «κυνήγι μαγισσών», «αυταρχισμό» και συμπεριφορά μπάτσου/δικαστή/δικηγόρου/δεσμοφύλακα. Άτομα ως τότε μαχητικά ενάντια στο κράτος κάνουν συχνά στροφή 180° και ξαφνικά ενδιαφέρονται τρομερά για τις εγγυήσεις της κυβέρνησης των ΗΠΑ για «δικαιοσύνη». «Πού πήγε το τεκμήριο της αθωότητας, φίλοι; Δεν δικαιούμαι μια δίκαιη δίκη; Δεν μπορώ να υπερασπιστώ τον εαυτό μου; Ακούστε τι έχουν να πουν οι μάρτυρες για τον χαρακτήρα μου!»

Από την άλλη και τα άτομα που ζητάνε τη λογοδοσία έχουν εκπαιδευτεί παρόμοια στην επίλυση συγκρούσεων κατ᾽ αντιδικία κι έτσι μερικές φορές είναι πολύ εύκολο να υιοθετήσουν αυτόν τον τρόπο σκέψης για τη διαδικασία — ειδικά απέναντι σε κάποιον εξοργιστικά πεισματάρη αναρχο-βιαστή. Αρκετές φορές, έχουν χρησιμοποιηθεί οι διαδικασίες λογοδοσίας ως μέσο απειλής ή άσκησης εξουσίας. Παρ᾽ όλο που μια τέτοια αντίδραση μπορεί να είναι δικαιολογημένη λόγω της απελπισίας και της αδυναμίας που ακολουθούν μετά από την κακοποίηση και επίθεση, αυτή μπορεί να υπονομεύσει τις προσπάθειες εύρεσης λύσεων χωρίς αντιδικία.

Σε ένα ανακοινωθέν που εξηγεί γιατί μια ομάδα γυναικών αντιμετώπισε με σωματική βία κάποιον σεξουαλικά επιτιθέμενο βρίσκουμε μια σκληρή κριτική για το πώς οι αναρχικές διαδικασίες λογοδοσίας απέτυχαν να ξεφύγουν απ᾽ τη λογική του νομικού συστήματος:

> *Κάναμε αυτό που έπρεπε να γίνει από καθαρή ανάγκη. Ως ριζοσπάστριες ξέρουμε ότι το νομικό σύστημα στηρίζεται σε μαλακίες — πολλοί νόμοι και νομικές διαδικασίες είναι ρατσιστικές, ταξιστικές, ετεροσεξιστικές και μισογύνικες. Οι εναλλακτικές διαδικασίες λογοδοσίας, σε μεγάλο βαθμό σαν τις παραδοσιακές, συχνά αναγκάζουν την επιζώσα να ξαναζήσει το τραύμα της επίθεσης και την αναγκάζουν να ποντάρει τη φήμη της — προβληματική έννοια από μόνη της — ως «απόδειξη» της αξιοπιστίας της. Καταλήγουν στο τέλος αναποτελεσματικές αναπαραστάσεις της δικαστικής διαδικασίας που αφήνει τον δράστη ελεύθερο, ενώ η επιζώσα πρέπει να ζει την ανάμνηση της επίθεσης για την υπόλοιπη ζωή της. Το νομικό σύστημα των ΗΠΑ και οι εναλλακτικές διαδικασίες λογοδοσίας που βασίζονται στην κοινότητα δεν αρκούν για τα επιζώντα και σίγουρα δεν είναι επαναστατικά.*

10) Η γλώσσα και οι μέθοδοι της λογοδοσίας για σεξουαλική επίθεση χρησιμοποιούνται σε καταστάσεις για τις οποίες δεν προσφέρονται. Ένα παράδειγμα είναι η χρήση της θεμελιώδους αρχής στήριξης επιζώντων από βιασμό, που λέει ότι ο υποστηρικτής πρέπει «πάντοτε να πιστεύει το επιζών». Αυτό είναι 100% σωστό όταν εφαρμόζεται από μια οργάνωση υποστήριξης, που είναι αφιερωμένη στην παροχή συναισθηματικής στήριξης και υπηρεσιών σε ένα άτομο που έχει ζήσει μια μορφή τραύματος δύσκολα πιστευτή. Για τη διαδικασία της θεραπείας το να το πιστέψουν παίζει θεμελιώδη ρόλο. Δεν αποτελεί όμως σωστή βάση για την επίλυση συγκρούσεων. Στο πλαίσιο είτε της ψυχοθεραπείας μετά τον βιασμό είτε της αναζήτησης στήριξης από κάποια έμπιστη φίλη, πρέπει πάντα να έχουμε στο επίκεντρο τις ανάγκες της επιζώσας. Αλλά στο πλαίσιο της μετασχηματιστικής δικαιοσύνης λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες και συνεπώς κι οι εμπειρίες και οι οπτικές γωνίες όλων των εμπλεκόμενων πλευρών, συμπεριλαμβανομένου και του ατόμου που έκανε την επίθεση. Αυτό δε σημαίνει ότι πρέπει να αποφασίσουμε ποιο λέει αλήθεια και ποιο ψέματα —κατάλοιπο επίσης του συστήματος κατ' αντιδικία— ούτε ότι όλες οι οπτικές έχουν την ίδια βαρύτητα και κανένα μας δεν έχει δίκιο ή άδικο. Σημαίνει όμως ότι για να ενθαρρύνουμε κάποιον να λογοδοτήσει πρέπει να έχουμε τη διάθεση να τον συναντήσουμε στο επίπεδο που βρίσκεται και να δεχτούμε ότι η εμπειρία του μπορεί να διαφέρει σημαντικά. Και αυτός θα πρέπει να είναι ανοιχτός στην πιθανότητα ότι κάνει λάθος ή τουλάχιστον ότι κάποιο άλλο μπορεί να βίωσε το ίδιο γεγονός με δραματικά διαφορετικό, οδυνηρό τρόπο. Απ' την άλλη, το να αφήσουμε το επιζών να καθορίσει πλήρως τη διαδικασία ίσως δεν είναι κατάλληλο γι' αυτόν τον τρόπο λογοδοσίας.

Ένα άλλο παράδειγμα κατάχρησης (ή λάθος χρήσης) της διαδικασίας λογοδοσίας για σεξουαλική επίθεση εμφανίζεται όταν εγκαλούνται άτομα για ένα μεγάλο φάσμα άλλων συμπεριφορών. Παραδείγματος χάρη, αν κάποιο νιώθει θυμωμένο και πληγωμένο μετά από τη διάλυση μιας μη κακοποιητικής σχέσης μπορεί να μπει στον πειρασμό να εκφράσει τα παράπονά του απαιτώντας τη λογοδοσία του άλλου. Μπορεί να απαιτήσει τον αποκλεισμό του, καθώς αυτό συχνά είναι σημαντικό μέρος των διαδικασιών λογοδοσίας. Τα άτομα που νιώθουν θυμωμένα ή πληγωμένα για διάφορους λόγους μερικές φορές θέλουν και λαμβάνουν (σε κάποιους κύκλους) την άμεση επιβεβαίωση των συναισθημάτων τους υιοθετώντας μια κατηγορία που ζητάει «λογοδοσία» — άσχετα αν η διαδικασία λογοδοσίας και η χρήση αυτών των λέξεων ταιριάζουν στην περίσταση.[4]

Αυτό είναι επικίνδυνο όχι μόνο γιατί αυτές οι λέξεις και οι τακτικές έχουν σχεδιαστεί για συγκεκριμένους τύπους συγκρούσεων, αλλά και γιατί η κατάχρη-

σή τους μπορεί να τις ευτελίσει οδηγώντας στο να μην παίρνουμε στα σοβαρά τις καταστάσεις επίθεσης και κακοποίησης για τις οποίες αυτές αναπτύχθηκαν. Είναι ενθαρρυντικό ότι τα θέματα της σεξουαλικής επίθεσης και κακοποίησης απασχολούν τόσο τις ριζοσπαστικές κοινότητες, μα θα πρέπει να προσέχουμε να μη γενικεύουμε τη χρήση μεθόδων που αναπτύχθηκαν για την αντιμετώπιση μιας συγκεκριμένης κατηγορίας συγκρούσεων και καταπιεστικών συμπεριφορών σε καταστάσεις για τις οποίες δε φτιάχτηκαν.

Σε κάποιες περιπτώσεις, τα άτομα που υποφέρουν απ΄ την προβληματική συμπεριφορά κάποιου νιώθουν δισταγμό να τον κατηγορήσουν, φοβούμενα ότι θα του κολλήσουν τη ρετσινιά του «δράστη» ή ότι η βλαβερή αλλά ήπια μορφή μη συναινετικής συμπεριφοράς θα μεταφραστεί σε σεξουαλική παρενόχληση και τα ίδια θα έχουν την ταμπέλα της «επιζώσας». Η κατάχρηση της λογοδοσίας για σεξουαλική παρενόχληση συνδυαστικά με την πολιτική ταυτότητας γύρω από επιζώντα/δράστες και τις δηλώσεις τύπου «δε δεχόμαστε παραβιαστές» μπορεί τελικά να αποτρέψει τα άτομα απ΄ το να μιλήσουν για άλλες μορφές κακής συμπεριφοράς. Φοβούνται ότι αντί να γίνουν μερικές συζητήσεις, να ζητηθεί η συγγνώμη και να μελετηθεί ένα έντυπο, τελικά κάποιος θα αποκτήσει για πάντα την ταμπέλα του «δράστη».

Νέες Κατευθύνσεις Και Περαιτέρω Ερωτήματα

Λοιπόν πού πάμε από δω και πέρα; Η ευρεία απογοήτευση για τις διαδικασίες λογοδοσίας μάς κάνει να πιστεύουμε ότι ίσως έχουμε φτάσει σε αδιέξοδο. Προτείνουμε τέσσερις πιθανούς δρόμους που μπορούμε να εξερευνήσουμε — όχι τόσο ως διέξοδο στις παραπάνω παγίδες, όσο ως οδηγίες προς πειραματισμό που μπορεί να μας οδηγήσει σε κάτι καινούριο.

1η Κατεύθυνση: Αυτοδικία Καθοδηγούμενη Από Το Επιζών

> *«Ήθελα εκδίκηση. Ήθελα να τον κάνω να νιώσει το ίδιο εκτός ελέγχου, φοβισμένος και ευάλωτος όσο είχα νιώσει εγώ. Δεν υπάρχει αληθινή ασφάλεια μετά από μια σεξουαλική επίθεση, αλλά μπορούν να υπάρξουν συνέπειες».*
> *–Angustia Celeste, Safety is an Illusion: Reflections on Accountability*
> *(Η Ασφάλεια Είναι Μια Ψευδαίσθηση: Σκέψεις Πάνω Στη Λογοδοσία)*

Οι αναρχικοί κύκλοι ταράχτηκαν το 2010 από δύο περιπτώσεις στις οποίες ομάδες γυναικών επιτέθηκαν σε επιφανείς αναρχικούς (άντρες) στη Νέα Υόρκη και

στη Σάντα Κρουζ. Οι συζητήσεις που ακολούθησαν μεταξύ των κοινοτήτων μας αποκάλυψαν ένα κοινό αίσθημα απελπισίας για τις υπάρχουσες μεθόδους αντιμετώπισης της σεξουαλικής επίθεσης στις αναρχικές κοινότητες. Η βίαιη σωματική σύγκρουση δεν είναι καινούρια στρατηγική· ήταν ένας απ' τους τρόπους με τους οποίους οι επιζώσες αντιδρούσαν στον κακοποιητή τους πριν διαδοθεί στους αναρχικούς κύκλους η διαδικασία της λογοδοσίας στην κοινότητα. Καθώς αναπτύσσονταν οι στρατηγικές της λογοδοσίας, πολλές απέρριψαν τη σωματική βία γιατί δεν είχε καταφέρει να σταματήσει τον βιασμό ή να κρατήσει ασφαλή τα άτομα. Η τάση της αυτοδικίας όπου ηγείται το επιζών με τη συνοδεία ανακοινωθέντων που κριτικάρουν τα μοντέλα διαδικασιών λογοδοσίας αντανακλά πως η αδυναμία και η απελπισία που νιώθουν τα επιζώντα τα ωθούν να ψάξουν εναλλακτικές μπρος στη ματαιότητα των άλλων διαθέσιμων επιλογών.

Παρ' όλα αυτά, η αυτοδικία όπου ηγείται το επιζών μπορεί να θεωρηθεί αποδεκτή αντίδραση στη σεξουαλική παρενόχληση άσχετα απ' την ύπαρξη εναλλακτικών. Δε χρειάζεται κάποια να νιώθει αδύναμη ή να αισθάνεται πως οι άλλες επιλογές είναι μάταιες για ν' αναλάβει αποφασιστική σωματική δράση ενάντια στον κακοποιητή της. Αυτή η προσέγγιση έχει κάμποσα πλεονεκτήματα. Αρχικά, σε πλήρη αντίθεση με τις διαδικασίες λογοδοσίας, θέτει ρεαλιστικούς στόχους και τους επιτυγχάνει. Μπορεί να αποβεί πιο ενδυναμωτική και ικανοποιητική απ' ό,τι μια μακρά, συχνά τριγκαριστική, αφηρημένη διαδικασία. Οι γυναίκες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη σύγκρουση έτσι ώστε να ενδυναμωθούν συλλογικά οργανώνοντας και άλλες αντιπατριαρχικές δράσεις. Η σωματική σύγκρουση στέλνει το απολύτως σαφές μήνυμα ότι η σεξουαλική παρενόχληση είναι απαράδεκτη. Αν η σεξουαλική βία χαράζει την πατριαρχία στα σώματα των γυναικών, η εκδίκηση ενσαρκώνει τη γυναικεία αντίσταση. Πάνω απ' όλα, είναι αδιαμεσολάβητη· όπως έγραψε κι η συγγραφέας του άρθρου "Notes on Survivor Autonomy and Violence" (Σημειώσεις Πάνω Στην Αυτονομία Των Επιζώντων Και Τη Βία):

> *Μια συνήθης κριτική των διαδικασιών λογοδοσίας όλων των ειδών είναι η τάση που έχουν ν' αντικατοπτρίζουν κάποιο είδος δικαστικού συστήματος – μια δομημένη διαμεσολάβηση με σκοπό την επανένταξη ή την τιμωρία κάποιας μορφής. Παρόλο που το να επιβάλλει την κατάληξη το επιζών δεν είναι το ίδιο με το να επιβάλλει την κατάληξη το κράτος, η διαδικασία είναι ακόμα μια μεσολάβηση. Αντίστροφα, η απομάκρυνσή μας απ' αυτό το σύστημα είναι απόρριψη της μεσολάβησης, που είναι απομεινάρι της ιδέας ότι οι αλληλεπιδράσεις μας θα πρέπει με κάποιο τρόπο να καθοδηγούνται από τρίτα πρόσωπα, ακόμα και αν αυτά τα πρόσωπα τα διαλέγουμε εμείς τα ίδια. Έτσι, μια επίθεση στον βιαστή μας είναι αδιαμεσολάβητη και άμεση – ακριβώς αυτό που κάθε δικαστικό σύστημα απαγορεύει – σβήνοντας τη διαχωριστική γραμμή μεταξύ επιθυμίας και δράσης.*

Φυσικά, η αυτοδικία έχει κι αρκετά μειονεκτήματα. Η επιλογή να κλιμακώσεις την κατάσταση κρύβει σοβαρούς κινδύνους, και νομικά και σωματικά. Οι μπάτσοι είναι πιθανότερο να κινητοποιηθούν σε μια ομαδική σωματική επίθεση σε έναν άντρα παρά σε μια «υποτιθέμενη» σεξουαλική επίθεση. Και, όπως ξέρουν οι υποστηρίκτριες των κακοποιημένων γυναικών, η βία μεταξύ ερωτικών συντρόφων συχνά καταλήγει θανατηφόρα· οι πιο πολλές δολοφονίες γυναικών έχουν ως δράστη τον σύντροφό τους παρά κάποιον άλλο. Πέρα απ' τους άμεσους κινδύνους, με αυτόν τον τρόπο δεν μπορείς να «χτυπήσεις» και το κοινωνικό status quo· χτυπώντας ένα μεμονωμένο κάθαρμα δεν γίνονται τα άτομα πιο ασφαλή και δεν έρχεται το τέλος της συστημικής κουλτούρας του βιασμού, όσο κι αν ικανοποιείται το αίσθημα δικαίου της επιζώσας. Όπως αναφέραμε και πιο πάνω, οι προσπάθειες για λογοδοσία στην κοινότητα προέκυψαν μέσα από την επιθυμία, μετά από μεμονωμένες επιθέσεις, να αντιμετωπίσουμε τις ρίζες της κουλτούρας του βιασμού.

Ακόμα, όπως επισημαίνουν γενικά τα επιζώντα και οι αναρχικές, η αυτοδικία χωρίς λογοδοσία στο επιζών —ως ένα είδος αντρικής βίας— είναι πιο πολύ θέμα αντρικού εγωισμού παρά βήμα προς τη θεραπεία και την αίσθηση ασφάλειας. Μια κριτική αυτού του φαινομένου γίνεται στο Supporting a Survivor of Sexual Assault (Υποστηρίζοντας Τα Επιζώντα Σεξουαλικής Επίθεσης), ένα έντυπο που απευθύνεται στους άντρες συμμάχους επιζώντων, σε μια συζήτηση πάνω στην αρχή του "No More Violence" (Όχι Άλλη Βία):

> *Το να πλακώσουμε στο ξύλο τον βιαστή θα κάνει τον βιασμό να ξεγίνει; Ο πόνος του θα διώξει τον πόνο της επιζώσας; Το επιζών πρέπει να έχει άλλον έναν ανεξέλεγκτο, βίαιο άντρα να κατευνάσει; Μάλλον όχι. Αφού μη-τρανς άντρες διαπράττουν τη συντριπτική πλειονότητα των σεξουαλικών επιθέσεων (κάποιοι λένε πάνω από 99%), οι άντρες που στηρίζουν το επιζών θα πρέπει να έχουν ακόμα μεγαλύτερη επίγνωση των επιπτώσεων της αντρικής βίας. Η αντρική βία είναι αυτό που προκαλεί τον βιασμό, όχι αυτό που του δίνει τέλος. Οι πράξεις σου πρέπει να είναι τέτοιες που να δίνουν τέλος στην αντρική βία. Δεν αναφερόμαστε στους τρόπους αντίδρασης που το επιζών, και ειδικότερα οι γυναίκες, μπορεί να χρησιμοποιήσει ενάντια στον βιασμό. Αν οι επιζώσες (που ως επί το πλείστον είναι γυναίκες) αποφασίσουν να αντιδράσουν συλλογικά με βίαιο τρόπο ή ζητήσουν από άντρες υποστηρικτές να συμμετάσχουν στη βία, αυτό θα πρέπει να το αποφασίσουν μόνες τους. Αν είσαι όμως άντρας που στηρίζει επιζώσες είναι απολύτως απαραίτητο να βάλεις στην άκρη τις επιθυμίες σου για αρσενική ανταπόδοση και να σπάσεις τον κύκλο της αντρικής βίας... Δεν είναι δουλειά σου ή δικαίωμά σου να αυτοδικήσεις και να πάρεις τα πράγματα στα χέρια σου.*

Αυτή η κριτική συνέβαλε στην απόφαση ομάδων όπως η DWOS στη Μινεάπολη να υιοθετήσουν τη «μη βία» ως αρχή τους. Ας παρατηρήσουμε, όμως, πως αυτή

η κριτική επίτηδες δεν απευθύνεται στην αυτοδικία όπου ηγείται το επιζών, αλλά σε αντιδράσεις από άτομα που δεν είναι τα επιζώντα.

Οι απολογητές των αναρχικών που δέχονται επίθεση από ομάδες όπου ηγείται το επιζών ισχυρίζονται πως η αυτοδικία είναι εξουσιαστική: «Η λογοδοσία δεν μπορεί να είναι προς μία κατεύθυνση μόνο, αλλιώς γίνεται συνώνυμη της τιμωρητικής και αστυνομευτικής εξουσίας». Όμως, όπως ξεκαθαρίζουν τα ανακοινωθέντα των επιζώντων, η αυτοδικία δεν είναι μορφή «λογοδοσίας» —τουλάχιστον λογοδοσίας στην κοινότητα με βάση τη ΜΔ— αλλά ρητή απόρριψή της. Δεν είναι ψευδοδικαστική διαδικασία. Αρνείται τις μεθόδους επίλυσης συγκρούσεων, κρατικές και μη, και προκρίνει μια άμεση, αδιαμεσολάβητη αντίδραση στη βλάβη. Ανεξάρτητα αν νομίζουμε ότι είναι κατάλληλη, δε θα πρέπει να τη συγχέουμε με κάποια μορφή λογοδοσίας που πάει στραβά. Αντιθέτως, είναι μια συνειδητή αντίδραση στη θεωρούμενη αποτυχία των μεθόδων λογοδοσίας.

Όσο οι πρακτικές μας στη λογοδοσία για τη σεξουαλική επίθεση και κακοποίηση δεν καλύπτουν τις ανάγκες των ατόμων τόσο η αυτοδικία θα συνεχίζει, προκαλώντας τις αναρχικές υποστηρίκτριες της ΜΔ να κάνουν πράξη τα ιδανικά τους. Οπότε, θα πρέπει άραγε να προσπαθούμε να αναπτύξουμε αρκετά αποτελεσματικές αντιδράσεις λογοδοσίας ώστε να μην είναι η αυτοδικία απαραίτητη; Ή θα πρέπει να αναπτύξουμε και να επεκτείνουμε τις υπάρχουσες πρακτικές σωματικής σύγκρουσης με καθοδηγήτριες τις επιζώσες;

2η Κατεύθυνση: Πρόληψη Μέσω Της Έμφυλης Οργάνωσης

Είναι προφανές, αλλά αξίζει να ειπωθεί: αντί να ξοδεύουμε τόση ενέργεια προσπαθώντας να βρούμε πώς να στηρίξουμε άτομα που έχουν δεχτεί επίθεση και να αντιδράσουμε σ᾽ εκείνα που τις κάνουν, δεν είναι πιο λογικό να εστιάσουμε στην πρόληψη των επιθέσεων εξαρχής; Φυσικά, είναι πιο εύκολο να το λέμε παρά να το κάνουμε. Μα, ως τώρα, έχουμε μιλήσει μόνο για αντιδράσεις και εκ των υστέρων χειρισμούς τύπων βλάβης που υποθέτουμε ότι θα συνεχίσουν ακόμα και όταν υπάρχουν καλύτεροι τρόποι ν᾽ αντιδρούμε.

Η αντίδραση στις επιθέσεις και η δουλειά με τον επιτιθέμενο ανήκει στην επέμβαση ή στην πρόληψη «τρίτου βαθμού», αν δανειστούμε τη γλώσσα των κέντρων στήριξης ΜΚΟ για τον βιασμό. Πρόληψη πρώτου βαθμού είναι το να προλαμβάνεται εξαρχής η επίθεση και η κακοποίηση μέσω της παιδείας και της μεταβολής των κοινωνικών, πολιτισμικών και θεσμικών ηθών. Ενώ η πρόληψη δεύτερου βαθμού αφορά την ταυτοποίηση παραγόντων κινδύνου που συνδέ-

ονται με την επίθεση και την κακοποίηση και την παρέμβασή μας για να μην οξυνθούν. Οπότε δεν είναι απαραίτητο να θεωρούμε αποτυχημένες αντιδράσεις τις διαδικασίες λογοδοσίας αν συνεχίζονται οι σεξουαλικές επιθέσεις στις αναρχικές κοινότητες. Αντίθετα, παράλληλα με αυτές, θα πρέπει να αυξήσουμε το εύρος της δουλειάς που κάνουμε προληπτικά. Τι μπορούμε να κάνουμε ώστε να τα αποτρέψουμε όλα αυτά πριν καν συμβούν;

Έξω απ' τους αναρχικούς κύκλους, το έργο της πρόληψης της έμφυλης βίας εστιάζει συνήθως στην παιδεία: για τις γυναίκες, στην αυτοάμυνα και τη μείωση της βλάβης· για τους άντρες, στην καταπολέμηση των μύθων για τον βιασμό και στην ανάληψη της ευθύνης για το τέλος της αντρικής βίας· και για όλα μας, στην ανάπτυξη δεξιοτήτων υγιούς επικοινωνίας και σχέσεων. Μέσα στους αναρχικούς κύκλους, μοιράζονται γνώσεις αυτοάμυνας και γίνονται εκπαιδεύσεις, κυρίως από γυναίκες, σχετικά με τη συναίνεση, την επικοινωνία ανάμεσα στους ερωτικούς συντρόφους και τη θετική σεξουαλικότητα. Όπως έχει σημειωθεί και παραπάνω, χρειάζεται εκτεταμενη ενασχόληση με την έμφυλη καταπίεση για να σπάσουμε τις παγιωμένες τάσεις, παρόλο που όλα αυτά έχουν εξελίξει αισθητά τον λόγο που χρησιμοποιούν οι αναρχικοί σχετικά με το σεξ.

Η βαθύτερη αυτή αλλαγή έρχεται και μέσα από συλλογικότητες βασισμένες στο φύλο και ειδικά από αντρικές ομάδες που εστιάζουν στην αλλαγή στάσης των ίδιων των αντρών απέναντι στη σεξουαλικότητα και στη συναίνεση. Παρ' όλα αυτά, με λίγες εξαιρέσεις όπως η DWOS στη Μινεάπολη, η Philly Dudes Collective και το ζιν Social Detox, τα τελευταία χρόνια δεν υπάρχει μεγάλη και αισθητή παρουσία αντρικών αντισεξιστικών οργανώσεων ανάμεσα στους αναρχικούς. Παλιότερα οι αντρικές αντισεξιστικές ομάδες συμμαχούσαν σε κάποιες κοινότητες με αυτόνομες γυναικείες οργανώσεις. Αυτά τα σχήματα είναι πια ξεπερασμένα για αρκετούς λόγους, όπως η κλιμάκωση αντιφεμινιστικών αντιδράσεων, η θεώρηση της τρανς και κουήρ πολιτικής ότι οποιαδήποτε οργάνωση με βάση το φύλο είναι ουσιοκρατική και προβληματική και η απορρόφηση αφοσιωμένων ακτιβιστών κατά της πατριαρχίας σε εγχειρήματα που ασχολούνται με τις σεξουαλικές επιθέσεις και τη λογοδοσία. Θα μπορούσε άραγε η δημιουργία αντρικών αντισεξιστικών ομάδων που θα δουλεύουν πάνω στην πρόληψη της επίθεσης και της κακοποίησης συνδυαστικά με την αυτόνομη οργάνωση των γυναικών ν' αποτελέσει γόνιμο πεδίο για τον πειραματισμό μας;

Αυτή η προσέγγιση μπορεί να προσφέρει αρκετά πλεονεκτήματα. Η δημιουργία δομών που ασχολούνται με την εσωτερική αλλαγή και την ανάπτυξη δεξιοτήτων για τη διάλυση της πατριαρχίας μπορεί να μειώσει τις προβληματικές συμπεριφορές μεταξύ των συμμετεχόντων, μεσολαβώντας ταυτόχρονα προς την

κατεύθυνση της λογοδοσίας όταν τύχει κάποια άτομα όντως να βλάψουν άλλα. Η ύπαρξη ομάδων αντρών επιτρέπει το να αναλάβει κάποιος την ευθύνη για αυτομόρφωση και δράση ενάντια στην πατριαρχία, χωρίς εξαναγκασμό και χωρίς την ταμπέλα του «δράστη». Μπορεί να απευθυνθεί σε αυτές για μια ευρεία γκάμα συμπεριφορών που, αν και δεν είναι ανησυχητικές από μόνες τους, θα μπορούσαν να είναι προειδοποιητικά σημάδια για υποβόσκουσες πατριαρχικές συμπεριφορές, παρεμβαίνοντας έτσι πριν αυτές οι συμπεριφορές εκδηλωθούν με πιο βλαβερούς τρόπους (δηλ. πρόληψη δεύτερου βαθμού). Επιτέλους, θα είχαμε έναν χώρο να προσφέρουμε σε αυτούς που, είτε επειδή τους το επιβάλλει η κοινότητα είτε με δική τους πρωτοβουλία, θέλουν να «δουλέψουν με τον εαυτό τους».

Μα πέρα απ' την απλή διαχείριση προβληματικών συμπεριφορών, οι ομάδες αντρών δίνουν τον χώρο για το χτίσιμο βαθύτερων σχέσεων, για πολιτική ζύμωση, για συναισθηματική οικειότητα, ακόμα και για χαβαλέ. Αυτό λογικά δίνει κίνητρο σε κάποιον να συμμετέχει ενεργά, καθώς δεν εστιάζει αποκλειστικά σε ακραία περιστατικά και εξουθενωτική δουλειά λογοδοσίας. Το εύρος της μελέτης, της σκέψης και της οικοδόμησης σχέσεων που πραγματοποιείται σ' αυτές τις ομάδες μπορεί να ενδυναμώσει τη γενικότερη ριζοσπαστική οργάνωση των ατόμων στις αναρχικές κοινότητες, δημιουργώντας πρόσωπα ικανά ν' ανταποκριθούν σε κρίσιμες καταστάσεις με περισσότερες επιλογές και δεξιότητες. Οι ομάδες αυτές έχουν τη δυνατότητα να αλληλεπιδρούν και με μη αναρχικά άτομα και σχηματισμούς διαδίδοντας μηνύματα κατά της πατριαρχίας, σε αντίθεση με τις στρατηγικές λογοδοσίας στην κοινότητα που εστιάζουν στο εσωτερικό της. Την ίδια στιγμή μπορούν να μαθαίνουν από άλλες φεμινιστικές οργανώσεις, συνδέοντας τις προσπάθειές μας με ευρύτερους κοινωνικούς αγώνες ενάντια στην έμφυλη βία και την πατριαρχία.

Μισό λεπτό όμως... και το ζήτημα του φύλου; Στη σύγχρονη πολιτική φύλου των Βορειοαμερικανικών αναρχικών κοινοτήτων είναι σύνηθες να θεωρείται ύποπτη κάθε οργάνωση με βάση το φύλο. Μήπως αυτό είναι απομεινάρι μιας χιλιοπαιγμένης πολιτικής ταυτότητας, τελευταίο ίχνος αριστερίστικων τύψεων, ξεπερασμένης ουσιοκρατίας και ύποπτων εξουσιαστικών πρακτικών; Δεν θέλουμε να καταστρέψουμε το δίπολο του φύλου, την πραγματική ρίζα της πατριαρχίας και της έμφυλης καταπίεσης; Και η οργάνωση κατά φύλο (ή το φύλο που δόθηκε στη γέννηση ή ό,τι άλλο) μήπως ενισχύει απλά το πατριαρχικό και τρανσφοβικό πλαίσιο που προσπαθούμε να καταστρέψουμε;

Ασφαλώς υπάρχουν δύσκολα ερωτήματα που θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε: Τι εννοούμε με τον όρο άντρας; Θα βασίσουμε τη θεώρησή μας στον αυτοπροσ-

διορισμό, την κοινωνική αναγνώριση ή την ταξινόμηση στη γέννηση; Πού εντάσσονται τα διάφορα κουήρ και τρανς άτομα; Πώς μπορούμε να βρούμε ποιος «κοινωνικοποιήθηκε» πώς; Για να δώσουμε τέλος στην ιεραρχία και την αποξένωση όλων των μορφών θα χρειαστούμε στρατηγικές πιο απελευθερωτικές απ' τις πολιτικές ταυτότητας. Όμως ας είμαστε ρεαλίστριες: υπάρχουν εμφανείς τάσεις καταπιεστικών συμπεριφορών και εξουσίας που συνδεόνται ακόμα στενά με το φύλο. Αν η έμφυλη οργάνωση μάς βοηθά να ξεφορτωθούμε αυτές τις τάσεις, ίσως πρέπει ν' αποδεχτούμε την αντίφαση και να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να αντιμετωπίσουμε όλη της την απαίσια πολυπλοκότητα.

Πέρα απ' το θεωρητικό ζήτημα της οργάνωσης κατά φύλο, υπάρχουν κι άλλα πιθανά προβλήματα μ' αυτή την προσέγγιση. Χωρίς να θέλουμε να διαχωρίσουμε τους αναρχικούς σε «καλούς» και «κακούς» (δηλαδή τους σεξουαλικά επιτιθέμενους για τους οποίους πρέπει να ανησυχούμε) αναγνωρίζουμε πως τα άτομα που θα ωφεληθούν περισσότερο —λόγω της σεξιστικής συμπεριφοράς τους— ίσως έχουν το μικρότερο ενδιαφέρον να συμμετέχουν. Επιπλέον, η συμμετοχή σε μια ομάδα αποτελούμενη από άντρες θα μπορούσε να δώσει σε σεξιστές νομιμοποίηση, καθώς χρησιμοποιώντας την ταυτότητα του φεμινιστικού συμμάχου θα μπορούσαν να απομακρύνουν την προσοχή από τη σκατένια συμπεριφορά τους. Αν η έμφυλη οργάνωση καταλήξει να ευνοεί τις ομάδες αντρών —ακόμα και τις αντισεξιστικές— σε σχέση με τις αυτόνομες οργανώσεις γυναικών ή/και τρανς ατόμων, αυτό μπορεί να εδραιώσει τις πατριαρχικές σχέσεις εξουσίας σε μια κοινότητα αντί να τις αμφισβητήσει.

3η Κατεύθυνση: Επίλυση Συγκρούσεων Αντί Της Λογοδοσίας

Οι αγώνες μας για λογοδοσία αποτυγχάνουν γιατί έχουμε πολύ λίγα μοντέλα, μεθόδους ή ικανότητες επίλυσης συγκρούσεων. Ενώ είναι αξιοθαύμαστο το ότι έχουμε αφιερώσει τόση ενέργεια στην απάντηση των επιθέσεων και των κακοποιήσεων, υπάρχουν αναρίθμητα άλλα είδη συγκρούσεων και προβληματικών συμπεριφορών που χρειάζονται εργαλεία αντιμετώπισης καθώς οι μεθοδολογίες λογοδοσίας για σεξουαλική επίθεση δεν είναι πάντα κατάλληλες. Μήπως λοιπόν να δίναμε προτεραιότητα στην ανάπτυξη ικανοτήτων για την επίλυση συγκρούσεων και τη διαμεσολάβηση;

Φυσικά υπάρχουν συγκεκριμένα θέματα γύρω απ' τη σεξουαλική επίθεση και κακοποίηση, κι αυτά δε θα πρέπει να τα επισκιάσει μια γενικευμένη εστίαση στην επίλυση συγκρούσεων. Αλλά αν υπάρχει κάποια εμπειρία, γλώσσα και δεξιότητες για την αντιμετώπιση μιας ευρείας γκάμας συγκρούσεων και βλαβών και η συμμετοχή μας σε μια διαδικασία επίλυσης συγκρούσεων γίνει συχνό και

λιγότερο απειλητικό φαινόμενο τότε ίσως καταφέρουμε να αντιδρούμε λιγότερο αμυντικά όταν μαθαίνουμε πως οι πράξεις μας έβλαψαν άλλα άτομα. Αντί να διαιωνίζουμε την πολιτική ταυτότητας επιζώντων και δραστών, θα μπορούσαμε να φτιάξουμε μια πιο καλοδουλεμένη γλώσσα που ούτε εξιδανικεύει ούτε δαιμονοποιεί άτομα, αλλά ζητάει απ' όλα μας να μείνουμε αφοσιωμένα σε εφ' όρου ζωής διαδικασίες εσωτερικής αλλαγής. Αυτό χρειάζεται ενσυναίσθηση προς όσους έχουν κάνει κακό, για να τους δώσουμε χώρο ν' αναγνωρίσουν την ευθύνη τους και να θεραπευτούν.[5]

Τι κερδίζουμε βλέποντας τις διαδικασίες λογοδοσίας για σεξουαλικές επιθέσεις μέσα στο πλαίσιο της επίλυσης συγκρούσεων; Το να μη χρειάζεται καμιά ιεραρχία ορισμών ή τεστ για να καθοριστεί το τι «μετράει» για σοβαρή επίθεση ή κακοποίηση. Θέτοντας ένα προηγούμενο συλλογικής ενασχόλησης με συγκρούσεις μικρότερης έντασης, θ' αποκτούσαμε πολύτιμη εμπειρία που θα μας βοηθούσε σε κρίσιμες καταστάσεις. Το να δούμε την επίλυση συγκρούσεων ως συλλογική ευθύνη θα μπορούσε ν' αποτρέψει το να συντονίζουν τις διαδικασίες πάντα τα ίδια εξειδικευμένα άτομα και να διευκολύνει την εύρεση υποστηρικτών που —έχοντας αρκετή απόσταση από μια κατάσταση— θα διαμεσολαβούν με ουδέτερο τρόπο.

Πρέπει να μιλήσουμε ξεκάθαρα για ένα σημείο άξιο προσοχής: η διαμεσολάβηση είναι ακατάλληλη σε πολλές από τις περιπτώσεις κακοποίησης μεταξύ συντρόφων. Το άρθρο "Thinking Through Perpetrator Accountability" (Σκέψεις Πάνω Στη Λογοδοσία Των Δραστών) εξηγεί:

> *Η διαμεσολάβηση δε θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως υποκατάστατο μιας διαδικασίας λογοδοσίας. Η διαμεσολάβηση είναι για δύο άτομα που έχουν μια διαμάχη που πρέπει να επιλυθεί· η κακοποίηση δεν είναι αμοιβαία. Η κακοποίηση δεν είναι απλά δύο άτομα που πρέπει να συναντηθούν και να επιλύσουν τα προβλήματά τους. Σε μια διαδικασία λογοδοσίας οι διαμεσολαβήτριες σίγουρα μπορεί να φανούν χρήσιμες στον συντονισμό ορισμένων διαπραγματεύσεων, μα, σας παρακαλούμε, μην προτείνετε μια συνεδρία διαμεσολάβησης ως εναλλακτική της μακροχρόνιας δέσμευσης στη λογοδοσία.*

Οι ψυχοθεραπευτές για επιζώντα ενδοοικογενειακής βίας γνωρίζουν πως δεν πρέπει να γίνεται προσπάθεια για «θεραπεία ζευγαριών» σε μια ξεκάθαρη κατάσταση κακοποίησης από σύντροφο, γιατί οι κακοποιητές συνήθως χειραγωγούν τη διαδικασία διατηρώντας την κακοποιητική και άνιση δυναμική στην οποία βασίζεται η σχέση. Αυτό είναι σημαντικό να το θυμόμαστε έτσι ώστε ένα θεωρητικό πλαίσιο επίλυσης διαφορών να μην εφαρμόζεται σε περιπτώσεις κακοποιητικών σχέσεων.

Υπάρχουν άλλα μειονεκτήματα; Παραμένει το πρόβλημα του πώς θα ανταποκριθούμε σε τρέχοντα προβλήματα αν οι λύσεις απαιτούν ικανότητες ή πόρους που δεν έχουμε. Τι μπορούμε να κάνουμε άμεσα, πριν ολοκληρώσουμε τη μακροχρόνια εκπαίδευση πάνω στην επίλυση διαφορών; Τα επιζώντα μπορεί ν' απελπιστούν καθώς τσουβαλιάζουμε την επίθεση και την κακοποίηση μαζί με λιγότερο έντονες ή λιγότερο σημαντικές πολιτικά συγκρούσεις, υποβαθμίζοντας με αυτόν τον τρόπο τη βλάβη που έχουν υποστεί. Το να ζητάμε από τα επιζώντα να χρησιμοποιούν λιγότερο έντονη γλώσσα όταν απευθύνονται σε δράστες είναι πιθανά βούτυρο στο ψωμί όσων λένε πως υπερβάλλουμε και πως η σεξουαλική επίθεση δεν είναι σημαντικό θέμα στο οποίο αξίζει να αναφερθούμε εκτενώς. Επίσης, υπάρχει ο κίνδυνος καπελώματος αν οι άντρες «ειδικοί» στην επίλυση συγκρούσεων οικειοποιηθούν τη στήριξη στο επιζών εκτρέποντας τη φεμινιστική της εστίαση. Αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι ν' αναγνωρίζουμε το συγκεκριμένο πλαίσιο της σεξουαλικής επίθεσης και κακοποίησης, να σεβόμαστε τον πόνο και την οργή των επιζώντων και να λογοδοτούμε για την καταπιεστική εξουσία διευρύνοντας την γκάμα των συγκρούσεων που μπορούμε ν' αντιμετωπίσουμε.

4η Κατεύθυνση: Ομόκεντροι Κύκλοι Οικειότητας

«Δεν υπάρχει αυτό που λέμε λογοδοσία μέσα στις ριζοσπαστικές κοινότητες γιατί δεν υπάρχει αυτό που λέμε κοινότητα – όχι στο θέμα της σεξουαλικής επίθεσης και κακοποίησης. Κάνοντας μια αμερόληπτη έρευνα κάποια στιγμή, θα βρεις ότι δε συμφωνούμε. Δεν υπάρχει ομοφωνία. Η κοινότητα σ' αυτά τα πλαίσια είναι μια μυθική λέξη, που την επικαλούνται συχνά και τη χρησιμοποιούν πολλές φορές λάθος. Δε θέλω να επενδύω πια σε αυτήν».

–Angustia Celeste, Safety is an Illusion: Reflections on Accountability
(Η Ασφάλεια Είναι Μια Ψευδαίσθηση: Σκέψεις Πάνω Στη Λογοδοσία)

Στο κέντρο όλων αυτών των ερωτημάτων βρίσκεται ένα ανεπίλυτο πρόβλημα: τι είναι η «κοινότητα»; Είμαστε σε μια κοινότητα μαζί ως αναρχικά; Ως πανκιά; Ως άτομα σε κάποια γεωγραφική περιοχή; Επειδή είμαστε στην ίδια διαδήλωση, συναυλία ή μαζική κινητοποίηση; Επιλέγουμε να είμαστε μέσα της ή είμαστε μέσα είτε το θέλουμε είτε όχι, ανεξάρτητα του πώς αυτοπροσδιοριζόμαστε; Και ποιος τα αποφασίζει όλα αυτά;

Δεν μπορείς να έχεις λογοδοσία στην κοινότητα χωρίς κοινότητα. Ολόκληρο το πλαίσιο της μετασχηματιστικής δικαιοσύνης καταρρέει χωρίς μια συμπαγή αίσθηση του τι είναι κοινοτητα. Μα δυστυχώς, δε φαίνεται να μπορούμε να απαντήσουμε σ' αυτή την ερώτηση εκ μέρους όλων. Και έτσι, χτυπάμε το κεφάλι μας στον τοίχο ξανά και ξανά κάθε φορά που κατηγορούμε κάποιον γλοιώδη

επιτιθέμενο και εκείνος απλά φεύγει απ' την πόλη ή αποχωρεί απ' την κοινότητα· ή που κάποιος αλλάζει τους όρους εντός της κοινότητας και αποκλείει επιζώντα και σύμμαχα, χρησιμοποιώντας την εξουσία του. Αυτή η ερώτηση δεν είναι θεωρητική: είναι ουσιώδης για το τι κάνουμε και το πώς δρα η εξουσία στις κοινότητές μας.

Μια κοινότητα δομείται μέσα από συγκεκριμένους θεσμούς όπως το διαδίκτυο, οι συνελεύσεις, τα στέκια και τα κοινόβια που συναντάμε στις Βορειοαμερικάνικες αναρχικές κοινότητες. Παρ' όλο που δεν παίρνουμε παρουσίες (αυτό το κάνει ίσως το FBI) και πολλές από μας τσακωνόμαστε για το ποια είναι πιο αναρχικιά απ' την άλλη, όσες κινούμαστε σ' αυτούς τους χώρους αισθανόμαστε ότι είμαστε μέρος ενός όλου. Συνδιαμορφώνουμε αυτή την αίσθηση μέσα από κοινές πρακτικές που δείχνουν ότι ανήκουμε στην ίδια ομάδα: ο τρόπος που ντυνόμαστε, η επιλογή μας σε tattoo και piercing, οι συνειδητές επιλογές στο φαΐ και την υγιεινή, οι λέξεις που χρησιμοποιούμε και οι κοινές μας αναφορές.

Όμως είναι ένα αναρχικό «περιβάλλον» αρκετά γερή βάση για το είδος κοινότητας που απαιτούν οι στρατηγικές λογοδοσίας; Μπορούν, ρεαλιστικά, να εφαρμοστούν αυτά τα μοντέλα σε σκόρπιες, κατακερματισμένες και γενικά ανοργάνωτες ενώσεις απροσάρμοστων;

Καθώς καθημερινά διαχειριζόμαστε σχέσεις με φίλους, γείτονες και συντρόφους, δεν είμαστε μέρος μίας και μοναδικής κοινότητας, ούτε καν ενός μόνο δικτύου πολλαπλών κοινοτήτων. Αντίθετα, οι σχέσεις μας με τα άλλα άτομα παίρνουν τη μορφή ομόκεντρων κύκλων οικειότητας. Απ' αυτούς, μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα πρόχειρο σχέδιο για το πώς εφαρμόζονται τα μοντέλα λογοδοσίας στις αναρχικές κοινότητες.

Ένα απ' τα μεγαλύτερα προβλήματα του ιδεατού της αναρχικής κοινότητας είναι πως αυτή υπονοείται, είναι μια εικασία και όχι κάτι σαφές και ρητά εκφρασμένο. Συχνά οι δεσμεύσεις και προσδοκίες ατόμων που συνυπάρχουν σε διάφορες «κοινότητες», εκτός ίσως από ειδικά εγχειρήματα ή συλλογικότητες, αφήνονται στην τύχη. Για παράδειγμα, ζώντας μαζί, οι συγκάτοικοι συμφωνούν να πληρώνουν έγκαιρα τους λογαριασμούς, να πλένουν τα πιάτα και να σέβονται τον χώρο των άλλων. Γίνεται να υιοθετήσουμε τόσο ρητές δηλώσεις των σκοπών μας σε όλες μας τις σημαντικές σχέσεις; Αδύνατο: πώς θα μπορούσαμε να βρεθούμε με κάθε αναρχικό της Βόρειας Αμερικής —ή έστω της πόλης μας— για να καθορίσουμε ρητά τις απαιτήσεις μας για το πώς θα συνυπάρχουμε και τι θα περιμένουμε το ένα απ' το άλλο;

Κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό, οπότε πρέπει να βρούμε πώς να καθορίζουμε αυτά τα πράγματα συλλογικά μέσα στα διάφορα δίκτυα σχέσεων. Αντί να θεωρού-

με δεδομένο πως είμαστε μια «κοινότητα» και να προσπαθούμε να κάνουμε τα άτομα να λογοδοτούν με βάση κάτι ιδεατό, θα πρέπει να προσδιορίζουμε τις προσδοκίες μας και τις δεσμεύσεις μας μέσα στους διάφορους κύκλους οικειότητας και να τις χρησιμοποιούμε στην αντιμετώπιση της σύγκρουσης και της βλάβης.

Ας πούμε για παράδειγμα ότι έχουμε ως πιο προσωπικό ομόκεντρο κύκλο μια επιλεγμένη ομάδα ατόμων. Αυτά είναι τα άτομα που εμπιστευόμαστε περισσότερο, που ρισκάρουμε μαζί και για τα οποία θα κάναμε τα πάντα. Θα τα εμπιστευόμασταν, περισσότερο από τον οποιονδήποτε, να επιλύσουν καλόπιστα τις προστριβές και να αντιμετωπίσουν την όποια βλάβη. Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο, θα καθόμασταν μαζί με την οικεία σε εμάς ομάδα ατόμων και θα συζητούσαμε προληπτικά το πώς θα αντιμετωπίζαμε τις συγκρούσεις μεταξύ μας· συγκρούσεις που μπορεί να κυμανθούν από ασήμαντες διαφωνίες έως σοβαρές διαμάχες και μορφές βλάβης. Όπως ένα προγαμιαίο σύμφωνο ορίζει τι θα συμβεί αν τα πράγματα δεν πάνε καλά, έτσι μια συνεννόηση μεταξύ φίλων και συντρόφων βοηθά να έχουμε μια ξεκάθαρη αίσθηση του πώς ανταποκρινόμαστε όταν κάποιο μέλος της ομάδας μάς αδικήσει και μια κοινή βάση εμπιστοσύνης για να δουλέψουμε μαζί σε μια δυνητικά μακρά διαδικασία μετασχηματισμού. Μέσα σε αυτή την ομάδα, πέρα από την εμπιστοσύνη, μοιραζόμαστε μια βαθιά και απερίφραστη συμπάθεια που μας κάνει ανοιχτά στην κριτική, τις ερωτήσεις και την αναθεώρηση με την πίστη ότι και τα σύντροφα θα κάνουν το ίδιο. Τέτοιοι κύκλοι οικειότητας μπορεί να είναι οι οικογένειες (είτε αυτές που γεννηθήκαμε είτε αυτές που επιλέγουμε), κοινόβια και οικοκοινότητες, διάφοροι τύποι συλλογικοτήτων και πολύ δεμένες ομάδες φίλων.

Ο αμέσως επόμενος κύκλος μπορεί να είναι ένας χώρος που μοιράζεται μια κοινότητα, όπως ένα στέκι ή ένα κοινωνικό κέντρο. Εκεί θα μπορούσαμε να συμμετέχουμε σε μια ισότιμη ομάδα ατόμων, με κάποια από τα οποία είμαστε πιο κοντά αλλά και με άλλα που δε γνωρίζουμε προσωπικά, καθώς ο χώρος είναι ανοιχτός. Από τη στιγμή που δεν είναι μια σταθερή ομάδα και δε γίνεται ή δεν μπορεί το κάθε άτομο να συμβιβαστεί συμφωνώντας άμεσα με το άλλο, μπορούν να υπάρξουν συλλογικές συμφωνίες όσον αφορά τον σεβασμό, τη συναίνεση, τη μη καταπίεση, τη χρήση των πόρων κ.ο.κ. Δε χρειάζεται αυτές οι συμφωνίες να είναι αυταρχικές. Μπορούν να αποφασιστούν συλλογικά και να αναθεωρηθούν οποιαδήποτε στιγμή με τη συναίνεση αυτών που επηρεάζονται περισσότερο. Κανένα άτομο δεν έχει υποχρέωση να συμμορφωθεί με αυτές αλλά τα άτομα που δεν μπορούν ή δε θέλουν είναι ελεύθερα να μη συμμετέχουν στον χώρο. Καθώς αυτό που καθορίζει την «κοινότητά» μας —τους όρους της οικειότητας

μεταξύ μας— είναι η κοινή εμπειρία της συμμετοχής μας στον χώρο, αν κάποιο από μας σταματήσει να συμμετέχει δεν υπάρχει πια κοινότητα μεταξύ μας και έτσι δεν μπορεί να υπάρχει και λογοδοσία μέσα σ' αυτήν. Και αντίστοιχα, αν κάποιο παραβιάσει ή αρνηθεί να ακολουθήσει τα κοινά πρότυπα συμπεριφοράς, υπάρχει μια διαδικασία μέσω της οποίας μπορεί να λογοδοτήσει για τις πράξεις του· κι αν αρνηθεί, τα άλλα μπορούν να το αποκλείσουν από τον χώρο χωρίς τύψεις. Τέτοιοι κύκλοι οικειότητας θα μπορούσαν να είναι συγκεκριμένες εκδηλώσεις, μεγαλύτερα οργανωτικά εγχειρήματα και άτομα που συναναστρέφονται χαλαρά στους ίδιους κοινωνικούς χώρους.

Το μοντέλο των ομόκεντρων κύκλων μάς βοηθάει να οραματιστούμε πού μπορούμε να εφαρμόσουμε καλύτερα τις πρακτικές λογοδοσίας με τις οποίες πειραματιζόμαστε ως αναρχικά τα τελευταία χρόνια. Καθώς κινούμαστε προς τα έξω, στους κύκλους των μαζικών κινητοποιήσεων, των «αναρχικών», των «πανκ» και της ευρύτερης ριζοσπαστικής «κοινότητας», γίνεται πιο δύσκολο να φανταστούμε πώς θα μπορούσαμε να ορίσουμε με σαφήνεια την κοινότητα και να διαχειριστούμε τη λογοδοσία μέσα σ' αυτήν. Δεν υπάρχει λόγος να περιμένουμε από κάποιον να «λογοδοτήσει» σε μας με βάση την όποια αφηρημένη έννοια ισχυριζόμαστε ότι μοιραζόμαστε μαζί του. Χωρίς μια στέρεη βάση, η «κοινότητά» μας δεν έχει ούτε το καρότο ούτε το μαστίγιο· ούτε μπορούμε να επιβραβεύουμε τα άτομα κάθε φορά που αποδέχονται ένα αίτημα λογοδοσίας, ούτε να τα εξαναγκάζουμε να το δεχτούν. Γι' αυτό αν κάποιο άκυρο άτομο που δηλώνει αναρχικό επιτεθεί σε κάποιο άλλο, ίσως να μην είναι ρεαλιστικό να το αντιμετωπίσουμε με όρους λογοδοσίας στην κοινότητα.

Οπότε τότε τι κάνουμε; Φωνάζουμε τους μπάτσους, το πλακώνουμε στο ξύλο, το πετάμε έξω απ' όλες τις δομές που διαχειρίζονται οικεία μας άτομα; Και πώς αντιμετωπίζουμε το επαναλαμβανόμενο πρόβλημα όπου άτομα που έφυγαν από μία κοινότητα απλώς συνεχίζουν την κακοποιητική συμπεριφορά σε κάποια άλλη; Δεν έχουμε ξεκάθαρες απαντήσεις, όμως πρέπει να ξεκινήσουμε να συζητάμε σε κάθε κύκλο οικειότητας για τους όρους με τους οποίους συμμετέχουμε και για το πώς αντιμετωπίζουμε τη βλάβη κι επιλύουμε τις συγκρούσεις· πριν βρεθούμε σε κατάσταση κρίσης και αναγκαστούμε να το ανακαλύψουμε επιτόπου. Μέχρι να το κάνουμε αυτό ενδελεχώς, σε κάθε συλλογικότητα, χώρο, παρέα και άλλη αναρχική δομή, δεν είναι ρεαλιστικό να πιστεύουμε πως θα μας λύσει τα προβλήματα η επίσημη λογοδοσία στην κοινότητα.

Ο σχηματισμός κύκλων οικειότητας είναι βασικό σημείο στην οργάνωση των αναρχικών. Μπορεί να είναι κάτι τόσο απλό όσο μια παρέα φίλων που μαζεύεται για να κάνει μια δράση ή κάτι πάρα πολύ οργανωμένο και δομημένο. Είναι

σημαντικό ότι αυτός ο τρόπος οργάνωσης διατηρεί τη βασική αρχή της οικειοθελούς συναναστροφής που βρίσκεται στην καρδιά της αναρχίας, την ιδέα ότι μπορούμε να κάνουμε ό,τι θέλουμε με όποιο θέλουμε χωρίς εξαναγκασμό ή γραφειοκρατία. Οι κύκλοι οικειότητας διαμορφώνουν τον πυρήνα των δράσεών μας σε διαδηλώσεις και κινητοποιήσεις. Ίσως όμως να μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και στη χαρτογράφηση ολόκληρης της αναρχικής μας κοινότητας. Αν μπορέσουμε να δημιουργήσουμε πιο δυνατούς δεσμούς και αντιληφθούμε πληρέστερα τον βαθμό οικειότητας μεταξύ μας, ίσως να έχουμε τη βάση για να κάνουμε τη λογοδοσία στην κοινότητα κάτι περισσότερο από ένα ασαφές και αμφισβητούμενο όνειρο.

Ελπίζουμε αυτό το κείμενο να συμβάλει στην ενδοσκόπηση της αναρχικής κοινότητας πάνω στο θέμα της οικειότητας. Ίσως μπορούμε ν' αποφύγουμε πολλά απ' τα λάθη που έγιναν στις διαδικασίες λογοδοσίας ως τώρα αν έχουμε όσο το δυνατόν πιο ξεκάθαρες προσδοκίες και δεσμεύσεις μεταξύ μας. Θα μπορούσαμε να διευρύνουμε τις περιπτώσεις αυτοδικίας όπου ηγείται το επιζών, να αναπτύξουμε τις αντισεξιστικές ομάδες αντρών και την έμφυλη οργάνωση έτσι ώστε να αντιστρέψουμε την κουλτούρα του βιασμού ή να εστιάσουμε περισσότερο στην επίλυση διαφορών και τη διαμεσολάβηση. Όποιο δρόμο κι αν διαλέξουμε, πρέπει να συνεχίσουμε να προσπαθούμε με κάθε τρόπο να σπάσουμε το αδιέξοδο γύρω από την κακοποίηση και την επίθεση στις κοινότητές μας. Η απελευθέρωσή μας εξαρτάται απ' αυτό.

Δεύτερο Μέρος: Αντίποινα

> *«Νομίζω πως ήρθε ο καιρός να σταματήσουμε το παιχνίδι με τις λέξεις και να κάνουμε όπως κάναμε παλιά. Μου λείπουν οι εποχές που μπορούσες να πλακώσεις κάποιον απλά στο ξύλο και να τον διώξεις απ' την πόλη – αυτή η συναναστροφή ήταν τουλάχιστον ξεκάθαρη κι ειλικρινής».*
> *–Angustia Celeste, Safety is an Illusion: Reflections on Accountability*
> *(Η Ασφάλεια Είναι Μια Ψευδαίσθηση: Σκέψεις Πάνω Στη Λογοδοσία)*

Λοιπόν στη μια πλευρά έχουμε τοποθετήσεις που στηρίζονται στον διάλογο. Στην άλλη, έχουμε τακτικές εξαναγκασμού. Αυτές είναι οι επιλογές μας με δυο λόγια. Αντίποινα, ανταπόδοση, εκδίκηση· όλα αυτά αφορούν την επιστροφή μέρους της βλάβης —ή την επιβολή κυρώσεων— στον δράστη. Αυτό ποτέ δεν είναι ευχάριστο ή εύκολο, αλλά δεδομένης της μακρόχρονης αναρχικής ιστορίας στην άμεση δράση, προκαλεί έκπληξη το πόσες φορές επικρίνονται τα αντίποινα που προέρχονται από το επιζών: συχνά απορρίπτονται ως «εξουσιαστικά», «αυτόδικα», «αντιδραστικά» ή «συναισθηματικά».

Αντί να ακυρώνουμε αυτές τις πράξεις ως «συναισθηματικές», πρέπει ν' αναγνωρίσουμε ότι βασίζονται σε πραγματικές και ουσιώδεις επιθυμίες: στο αίσθημα ασφάλειας, την κάθαρση, τη θεραπεία και την ενδυνάμωση του καταπιεσμένου εν μέσω βαθιών δομικών ανισοτήτων. Τα κείμενα που ακολουθούν ελπίζουμε να δώσουν μια καλύτερη αίσθηση του γιατί κάποια άτομα καταφεύγουν σ' αυτές τις πράξεις. Παρακάτω θα αναλύσουμε κάποιους προβληματισμούς για την αντίληψη της ανταποδοτικής δράσης ως «αντιδραστικής-εξουσιαστικής» και τη θέση της εκδίκησης στην αναρχική πρακτική.

«Αναρχικός» Βιαστής Τρώει Ροπαλιές: Θα Σας Δείξουμε Τρελές Καριόλες Μέρος ΙΙ (2010) / Δημοσιεύτηκε από: Ανώνυμο, 26/04/2010 - 07:10

ο jacob onto είναι ένας σκατοβιαστής. βαρεθήκαμε τις διαδικασίες λογοδοσίας που αναγκάζουν την επιζώσα να ζήσει ξανά και ξανά το τραύμα της επίθεσης και να ποντάρει τη φήμη της ως «απόδειξη» της αξιοπιστίας της· καταντάνε καρκέκτυπο των δικαστικών διαδικασιών που ενώ δεν αγγίζουν τον δράστη ζητούν από την επιζώσα να ζει μ᾽ αυτό για το υπόλοιπο της ζωής της.

κατ᾽ ελάχιστον ο δράστης πρέπει να νιώθει κάτι, κάποιο διαρκές σημάδι της συμπεριφοράς του, κάτι που θα θυμάται κάθε φορά που κάνει σεξ — αν δηλαδή κάνει ποτέ ξανά σεξ. γι᾽ αυτό αποφασίσαμε να σιγουρευτούμε ότι αυτή θα είναι μια επίθεση που δε θα ξεχάσει ποτέ.

μπήκαμε με ένα ρόπαλο του μπέιζμπολ και πετάξαμε τα βιβλία του από τα ράφια. το παραδέχτηκε, δε ζήτησε συναίνεση. τον κάναμε να το πει: «είμαι βιαστής». τον αφήσαμε μες στο σκοτάδι να κλαίει στο κρεβάτι του. ποτέ ξανά δε θα νιώσει ασφαλής.

γράφουμε ιστορία. αυτή είναι η αρχή ενός νέου είδους διαδικασίας λογοδοσίας, που κάνει τον δράστη να πονάει — παρ᾽ όλο που αυτός ο πόνος είναι ελάχιστος σε σχέση με αυτόν που προκάλεσε. ξέρουμε ότι ο jacob δεν είναι ο μόνος ένοχος. ξέρουμε ότι υπάρχετε κι άλλοι εκεί έξω.

δε λυπόμαστε και δε θα σταματήσουμε: από τώρα και στο εξής, θα απαντάμε στη σεξουαλική βία με βία.

«αν μ᾽ ακουμπήσεις θα σε σκοτώσω, μαλάκα». το κυνήγι αρχίζει.

(δημόσια ανακοίνωση: σας προτείνουμε να ζητάτε όλοι τη συναίνεση από δω και πέρα. κι ας το ξεκαθαρίσουμε: η συναίνεση δεν είναι η απουσία του «όχι» αλλά η παρουσία του «ναι».)

i. **Ανακοινωθέν /** Ανώνυμο

Αυτή είναι μια ξεκάθαρη πολιτική δήλωση, μια συνειδητή προσπάθεια πολιτικοποίησης ενός γεγονότος χωρίς να φανούμε απολογητικές ή αμυντικές. Γράφτηκε από μια συλλογικότητα γυναικών που ενώθηκε την άνοιξη του 2010 με βάση τις κοινές της εμπειρίες και προβληματισμούς γύρω απ' την πατριαρχία και τη σεξουαλική βία μέσα και έξω απ' τη ριζοσπαστική κοινότητα. Στις συναντήσεις και τις συζητήσεις μας, μάθαμε ότι πολλές απ' τις γυναίκες στο δίκτυό μας έχουν βιώσει κάποια μορφή σεξουαλικής βίας. Δεν είναι τυχαίο ότι όλες έχουμε ζήσει αυτές τις εξουσιαστικές συμπεριφορές.

> *Ο βιασμός δεν είναι προσωπική ατυχία αλλά μια μορφή κυριαρχίας την οποία έχουν βιώσει πολλές γυναίκες. Όταν πάνω από δύο άτομα έχουν υποστεί την ίδια καταπίεση, το πρόβλημα δεν είναι πια προσωπικό αλλά πολιτικό – συνεπώς, ο βιασμός είναι πολιτικό θέμα.*
> *–New York Radical Feminists Manifesto, 1971*

Η βία κατά των γυναικών ενισχύει ένα σύστημα εξουσίας, οργανώνοντας την κοινωνία σε ένα πολύπλοκο σύνολο σχέσεων βασισμένο στην, κάποιες φορές αόρατη κι εσωτερικευμένη, υποτιθέμενη αντρική ανωτερότητα. Ο βιασμός δεν είναι το μόνο είδος ελέγχου που μπορούν τα άτομα με αντρικά σώματα να ασκήσουν σε ρομαντικές, φιλικές ή συντροφικές σχέσεις. Τόσο η σωματική όσο και η συναισθηματική βία λειτουργούν ως τρόποι διατήρησης της ακούσιας ιεραρχίας και του ελέγχου πάνω στη γυναικεία σεξουαλικότητα, τις γυναίκες και το αναπαραγωγικό τους σύστημα.

Η σιωπή και η μυστικότητα που συχνά περιβάλλει θέματα εξουσίας και κυριαρχίας δεν πρέπει με κανέναν τρόπο να εκλαμβάνεται ως συνενοχή· όμως, εμείς ως γυναίκες και επιζώσες δε θα σωπάσουμε άλλο. Για να μιλήσουμε ιδεολογικά, οι αναρχικοί και κομμουνιστές με αντρικά σώματα ευαγγελίζονται τις αρχές της ισότητας και της αντιεξουσιαστικότητας, αλλά οι καθημερινές πρακτικές τους σ' αυτόν τον τομέα είναι συχνά ανεπαρκείς. Πολλές φορές έχουμε δει ένα χάσμα μεταξύ θεωρίας και πράξης στη συμπεριφορά τους προς τις γυναίκες και προς άλλα καταπιεζόμενα άτομα. Έχουμε δει ξανά και ξανά συμπεριφορές ατόμων αρσενικού γένους να αναπαράγουν ακριβώς τα ίδια συστήματα κυριαρχίας που παλεύουμε να διαλύσουμε. Αρνούμαστε να το αφήσουμε να συνεχιστεί.

Στη διάρκεια των συναντήσεών μας, υποδείξαμε ένα άτομο με αντρικό σώμα ως κατ' επανάληψη δράστη σεξουαλικής βίας ενάντια σε άτομα με γυναικεία σώματα. Τον Jan Michael Dichter, αλλιώς Maus. Το συγκεκριμένο άτομο, του οποίου το λεξιλόγιο ήταν γεμάτο από αντιπατριαρχική ορολογία, είχε ασκήσει σεξουαλική βία στο παρελθόν και είχε λογοδοτήσει σε διαδικασίες καθορισμένες

από τις επιζώσες. Μια και συνέχισε να παραβιάζει όρια, να βιάζει και να επιτίθεται σεξουαλικά σε γυναίκες στη Βοστόνη και τη Σάντα Κρουζ, αποφασίσαμε να τον αντιμετωπίσουμε. Τον συναντήσαμε στο σπίτι του και αντιπαρατεθήκαμε λεκτικά. Αρνήθηκε να αναλάβει την ευθύνη και τα λόγια του ήταν χειριστικά και προσβλητικά. Όταν συνέχισε να λεει τα ίδια, τον κάναμε να το βουλώσει. Η πρόθεση ήταν να προκαλέσουμε πόνο, παρ' όλο που θα ήταν ένα μικρό μέρος του πόνου που είχε προκαλέσει στα θύματά του.

Κάναμε αυτό που έπρεπε να γίνει από καθαρή ανάγκη. Ως ριζοσπάστριες ξέρουμε ότι το νομικό σύστημα στηρίζεται σε μαλακίες — πολλοί νόμοι και νομικές διαδικασίες είναι ρατσιστικές, ταξιστικές, ετεροσεξιστικές και μισογύνικες. Οι εναλλακτικές διαδικασίες λογοδοσίας, σε μεγάλο βαθμό σαν τις παραδοσιακές, συχνά αναγκάζουν την επιζώσα να ξαναζήσει το τραύμα της επίθεσης και την αναγκάζουν να ποντάρει τη φήμη της —προβληματική έννοια από μόνη της— ως «απόδειξη» της αξιοπιστίας της. Καταλήγουν στο τέλος αναποτελεσματικές αναπαραστάσεις της δικαστικής διαδικασίας που αφήνει τον δράστη ελεύθερο, ενώ η επιζώσα πρέπει να ζει την ανάμνηση της επίθεσης για την υπόλοιπη ζωή της. Το νομικό σύστημα των ΗΠΑ και οι εναλλακτικές διαδικασίες λογοδοσίας που βασίζονται στην κοινότητα δεν αρκούν για τα επιζώντα και σίγουρα δεν είναι επαναστατικά.

Ο βιασμός είναι κομμάτι ενός συστήματος πατριαρχίας και κυριαρχίας. Καλό θα ήταν να τον αντιληφθούμε ως μέρος της ταξικής και της έμφυλης ανάλυσης. Δεν είναι απλά ένα έγκλημα που διαπράττουν άτομα ενάντια σε άτομα· είναι κάτι συστημικό και δομικό. Είναι έμπρακτο συμφέρον μας ως γυναίκες να υπερασπιστούμε τις εαυτές μας.

Οι συνέπειες της πατριαρχίας και της αντρικής ανωτερότητας ωθούν όλες τις γυναίκες, ανεξάρτητα απ' το πού τοποθετούνται ιδεολογικά, να παλέψουν ενάντια στην καταπίεση. Στη ριζοσπαστική κοινότητα, τόσο τα άτομα με αντρικά όσο και με γυναικεία σώματα πρέπει να δουλέψουμε για να διαλύσουμε αυτή τη μορφή καταπίεσης και κυριαρχίας. Βρίσκουμε αδιανόητα και απαράδεκτα προδοτικό το ότι οι ας πούμε «φίλοι» μας με αντρικά σώματα επιχειρούν την καθυπόταξη των συντρόφων με γυναικεία. Μόνο και μόνο επειδή μπορείτε να εκφέρετε φεμινιστικό λόγο δε σημαίνει ότι θα σας εμπιστευτούμε.

Βρίσκουμε επίσης ιδιαίτερα προσβλητική τη σιωπηρή υποστήριξη των δραστών με αντρικά σώματα καθώς και την οικειοποίηση των συλλογικά διαμορφωμένων διαδικασιών λογοδοσίας. Το ότι κάποιοι αυτόκλητοι «άντρες σύμμαχοι» προσπάθησαν να πάρουν τον έλεγχο αντιμετωπίζοντας τον Maus οι ίδιοι, το ότι πίεσαν γυναίκες να συμμετάσχουν και αυτές στη δράση και συγκάλεσαν δημόσια συνάντηση χωρίς την άδειά μας υπονόμευσε τη λειτουργία της αυτο-

οργάνωσής μας. Αντί να δείξουν την υποστήριξή τους, αυτοί οι άντρες έδειξαν καθαρά την απροθυμία τους να μας επιτρέψουν να δράσουμε εμείς για μας χωρίς την εμπλοκή τους. Ο τύπος της δράσης που κάναμε ως ομάδα συντρόφων με γυναικεία σώματα ευθυγραμμίζεται ξεκάθαρα με την αντιιεραρχική πολιτική και τον στόχο του αυτοπροσδιορισμού. Αν οι «σύντροφοι» θέλουν να τους θεωρούμε και συμμάχους, θα θέλαμε να τους δούμε να φέρονται αντίστοιχα.

Η δράση μας απέναντι στον Maus θέτει ένα προηγούμενο: την αρχή ενός νέου είδους λογοδοσίας —που αφήνει τον δράστη να πονάει— και το αίτημα για τη διάλυση της αντρικής ανωτερότητας μέσα και έξω από τις ριζοσπαστικές πολιτικές κοινότητες. Ξέρουμε ότι ο Maus δεν είναι ο μόνος ένοχος. Ξέρουμε ότι υπάρχετε κι άλλοι εκεί έξω...

Μόνο με επανάσταση εξαφανίζεται η δομική βία· συνεπώς κάθε επαναστατικό πρόγραμμα πρέπει να περιλαμβάνει μια ατζέντα ενάντια στον βιασμό. Το απαιτούμε άμεσα.

Πέρα Απ' Την Εκδίκηση & Τον Συμβιβασμό: Καταρρίπτοντας Τους Μύθους / (a)legal

Παρακάτω θα βρούμε κάποια συμπεράσματα που προέκυψαν μέσα από προβληματισμούς που αφορούν τη μετασχηματιστική και την ανταποδοτική δικαιοσύνη (π.χ. διαδικασίες λογοδοσίας και πράξεις εκδίκησης, αντίστοιχα), όπως αυτές διατυπώθηκαν στα προηγούμενα κείμενα και αλλού. Θα αναζητήσουμε μια ευέλικτη και κριτική προσέγγιση στη διαχείριση καταχρήσεων εξουσίας & κυριαρχίας στις κοινότητές μας, έτσι ώστε να καταπολεμήσουμε αυτές τις ιεραρχίες πιο αποτελεσματικά. Χρειαζόμαστε υπεύθυνες διαδικασίες, δηλαδή «διαδικασίες λογοδοσίας» καθώς και άλλες μεθόδους όπου θα εισάγουμε, όπου είναι δυνατόν, μέτρα προστασίας ενάντια στην κατάχρησή τους και θα εμποδίσουμε τον εποικισμό μιας νέας ηθικής. Στο τέλος, υποστηρίζουμε πως θα πρέπει ν' αναπτύξουμε μια γκάμα εργαλείων για την αντιμετώπιση, την απάντηση και την πρόληψη αυτών των προβλημάτων. Κάποιες συγκεκριμένες ιδέες προτείνονται στο τέλος του κειμένου.

Αντιμετωπίζοντας Τα Δόγματά Μας

Ανταποδοτική Δικαιοσύνη

Η δύναμη της μετασχηματιστικής δικαιοσύνης πηγάζει εν μέρει από το πόσο θεμελιακά διαφέρει από την ανταποδοτική δικαιοσύνη. Η ανταποδοτική δικαιοσύνη απαντάει στις παραβάσεις με κάποιου είδους βλάβη. Μπορεί να συμπεριλαμβάνει οτιδήποτε, από τη θανατική ποινή, τη φυλάκιση, την κοινωνική εργασία έως την αυτοδικία από πολιτοφύλακες (δηλ. κυρίαρχες κοινωνικές ομάδες που δουλεύουν ως συμπλήρωμα της κρατικής δικαιοσύνης), καθώς και τις δράσεις όπου ηγείται το επιζών με στόχο να βλάψει, να ντροπιάσει ή να τιμωρήσει κάποιον κακοποιητή (π.χ. στερώντας του κάποια προνόμια ή απαιτώντας να αναλάβει ορισμένα καθήκοντα).

Σύμφωνα με τις αγγλόφωνες πηγές που βρήκαμε, παρότι η ανταπόδοση εφαρμόζεται με πολλούς τρόπους, η κουβέντα και μόνο γι' αυτήν προκαλεί συχνά εχθρικά συναισθήματα στους ακτιβιστικούς κύκλους. Το γεγονός ότι αποτελεί το πιο σκληρό όπλο του κράτους ενάντια στον εσωτερικό πληθυσμό (αν και τώρα έχει προστεθεί και η αποκαταστατική δικαιοσύνη στο κρατικό οπλοστάσιο) έχει οδηγήσει στην άρνηση κάθε μορφής αντιποίνων. Ειδικά άτομα με φιλελεύθερες τάσεις είτε δεν μπορούν να κάνουν εικόνα τη δύναμη της βίαιης εκδίκησης στα χέρια των καταπιεσμένων είτε θεωρούν ότι η εκδίκηση αυτή είναι εξίσου καταπιεστική. Όμως, όπως δείχνουν τα ανακοινωθέντα σε αυτό το έντυπο και οι προσωπικές μας αναρχικές ιστορίες, πάντα θα υπάρχουν ομάδες και άτομα που θ' απαντάνε στην καταπίεσή τους με πράξεις αντί με λέξεις.

Συχνά η κριτική στα αντίποινα κρύβει την πεποίθηση ότι η βία δεν δικαιολογείται με τίποτα — παρότι η εκδίκηση δεν είναι απαραίτητο να έχει βίαιη μορφή. Τα αντίποινα από επιζώντα, αν και ανατρέπουν την κοινωνική τάξη, τσουβαλιάζονται μαζί με τη «δικαιοσύνη» που επιβάλλει το κράτος και την αυτοδικία από αντιδραστικές ομάδες που θέλουν να διατηρήσουν το κατεστημένο. Σε αυτό έχουν συμβάλει και κάποιες ΜΚΟ που υποστηρίζουν τη μετασχηματιστική και την αποκαταστατική δικαιοσύνη αντί της άμεσης δράσης από επιζώντα. Αυτό οφείλεται εν μέρει στις απρόβλεπτες, πιθανώς παράνομες και βαθύτατα προσωπικές εκφάνσεις της εκδίκησης και στο ότι οι διαδικασίες ανταποδοτικής δικαιοσύνης δεν είναι εύκολο να μεταδοθούν μέσα από παιχνίδια ρόλων και παρουσιάσεις με διαφάνειες. Έτσι, είναι λιγότερο κατάλληλες για να γίνουν δόγμα. Δυστυχώς, είναι συχνό φαινόμενο χρηματοδοτούμενες οργανώσεις, παρά τις καλές τους προθέσεις, να εκπαιδεύουν πάνω στην αντίσταση, στο προνόμιο, στην ομοφωνία, στη λογοδοσία και τα λοιπά παρουσιάζοντας κάποιες αρχές ως θέσφατα, χωρίς μια στέρεη κριτική ανάλυση ενσωματωμένη στην ύλη της

εκπαίδευσης. Πολλές κριτικές της ανταποδοτικής δράσης επιλέγουν να στρέφονται ενάντια σε καρικατούρες της και να στηρίζονται σε άκριτα φιλελεύθερα αξιώματα.

Αντιθέτως, όπως και οι μετασχηματιστικές προσεγγίσεις, η ανταπόδοση δημιουργεί ισχυρές συνθήκες για ανατροπή. Υπάρχει ιστορικό προηγούμενο όπου καταπιεζόμενες ομάδες πέτυχαν κρίσιμες αλλαγές μέσα απ΄ τη βίαιη δράση. Οι καθαρτικές και απελευθερωτικές πλευρές της βίας εκφράστηκαν δυναμικά από τον αντιιμπεριαλιστή και ψυχαναλυτή Φραντς Φανόν, ο οποίος την έβλεπε ως πραγμάτωση και επιβεβαίωση της συλλογικής δύναμης των καταπιεζόμενων. Οι εκδικητικές επιθέσεις και οι δολοφονίες απ΄ τους αναρχικούς του 19ου και 20ού αιώνα βοήθησαν τον αναρχισμό να παραμείνει ζωντανός σε εποχές ακραίας καταστολής και ενέπνευσαν άλλα σύντροφα να βρουν κουράγιο. Γυναίκες σε κακοποιητικές σχέσεις αντλούν δύναμη βλέποντας άλλες γυναίκες να δρουν συλλογικά και να εξοστρακίζουν έναν βιαστή απ΄ την κοινότητά τους, ενώ κάποια άτομα αναγκάζονται να σκεφτούν ξανά τη δική τους προβληματική συμπεριφορά καθώς δεν τα παίρνει να αγνοήσουν τη συλλογική δυσαρέσκεια και τις ανεπιθύμητες συνέπειες. Η μη προβλεψιμότητα της εκδίκησης από το επιζών και η δύναμη της συλλογικής δράσης ωθεί τους κακοποιητές να καταλάβουν ότι η καταπιεστική συμπεριφορά τους ενέχει κινδύνους.

Αναρχικές χρησιμοποιούν διάφορες μορφές ανταπόδοσης ενάντια σε βιαστές, κακοποιητές και δράστες σεξουαλικών επιθέσεων, ίσως πιο συχνά με τη μορφή δημόσιας κοινοποίησης. Π.χ. η δημοσίευση των στοιχείων κάποιου ενόχου σε διαδικτυακούς και ακτιβιστικούς χώρους ή η δημόσια κατακραυγή (όπως η επιτυχής παρέμβαση μιας ομάδας Ιταλίδων φεμινιστριών στο πανεπιστημιακό σεμινάριο που παρακολουθούσε δράστης ενδοοικογενειακής βίας και η άρνησή τους να φύγουν αν δεν αποχωρούσε και αυτός). Αυτή η διαπόμπευση μπορεί να είναι δευτερεύουσα συνέπεια άλλων πράξεων που στοχεύουν στο να προειδοποιήσουν γι΄ αυτό το άτομο.

Αυτό δε σημαίνει πως η βίαιη ανταπόδοση ή και η κάθε είδους ανταπόδοση δεν είναι προβληματική. Συγκεκριμένα, η εργαλειοποίηση της ντροπής (είτε ως αυτοσκοπός είτε ως συνέπεια της τιμωρητικής δράσης) μπορεί να διαιωνίσει την απαράδεκτη συμπεριφορά του ατόμου και να παγιώσει ανεπιθύμητους τρόπους να σχετιζόμαστε μαζί του. Θέλουμε μια κουλτούρα όπου μας πειθαρχεί ο φόβος της ντροπής και της απόρριψης; Θέλουμε να ζούμε με βάση νόρμες και κανόνες δεοντολογίας —δηλαδή συμπεριφορές που υπαγορεύονται από την επιθυμία για ομοιομορφία— ή με βάση αξίες και ηθικούς κανόνες που έχουμε σκεφτεί και επιλέξει μόνα μας; Θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε ενάντια στον εχθρό μας

τακτικές που θεωρούμε προβληματικές για τις κοινότητές μας και τις απορρίπτουμε για την εαυτή μας; Παρόλο που ίσως ποτέ να μην μπορέσουμε να απελευθερωθούμε πλήρως από τον φόβο της απόρριψης και του εξοστρακισμού, δε θα πρέπει να προσπαθήσουμε τουλάχιστον να αντιπαρατεθούμε σε κυρίαρχες μορφές κοινωνικού ελέγχου όπως η ντροπή, η ομοιομορφία και ο σεβασμός στην ιεραρχία; Εξάλλου, μπορούμε να πούμε ότι αυτά αποτελούν έναν εξίσου ισχυρό ή ίσως και ισχυρότερο στυλοβάτη του καταπιεστικού κατεστημένου απ' ό,τι η αστυνομία και οι φυλακές.

Λαμβάνοντας υπόψην τους πιθανούς κινδύνους της ανταποδοτικής και τιμωρητικής δράσης, αυτή ιδανικά θα πρέπει να περιορίζεται σε σοβαρές περιπτώσεις όπου η συμφιλίωση αποκλείεται. Ακόμα ένας λόγος γι' αυτό είναι ο κίνδυνος του να «κάνουμε λάθος», στον οποίο θα αναφερθούμε παρακάτω. Μια επιπλέον ερώτηση είναι: ποιος αποφασίζει την τιμωρητική δράση ή την εκδίωξη; Ιδανικά, το επιζών αποφασίζει μαζί με το εγχείρημα, το στέκι, την πολιτική ομάδα ή την όποια συλλογικότητα της οποίας είναι μέλος ο κατηγορούμενος, λαμβάνοντας υπόψη και τη συνολική εικόνα και τις τυπικές συμπεριφορές αυτού. Αυτό προφανώς σε κάποιες περιπτώσεις είναι πιο εύκολο στα λόγια παρά στην πράξη, καθώς πολλοί κακοποιητές καλύπτουν επιδέξια τη συμπεριφορά τους μπροστά σε κόσμο. Απ' την άλλη, είναι επίσης συχνό το φαινόμενο κάποια άτομα να επαναλαμβάνουν συγκεκριμένες συμπεριφορές ξανά και ξανά με διαφορετικές συντρόφους και να μην περιορίζουν την κυριαρχική τους συμπεριφορά αποκλειστικά στις στενές τους σχέσεις.

Μετά από μια συλλογική απόφαση για δράση, οι ενέργειες θα πρέπει να έχουν ως επίκεντρο το επιζών. Δηλαδή από τη στιγμή που έχει συμφωνηθεί η αποπομπή, η δημόσια έκθεση ή ακόμα και η επίθεση σε ένα άτομο, οι ανάγκες και οι επιθυμίες του επιζώντος —που μπορεί να ανησυχεί σοβαρά για τη δική του ασφάλεια— θα πρέπει να έχουν προτεραιότητα. Οι ανάγκες αυτές πρέπει να διατρέχουν τις αποφάσεις του πώς και πότε γίνονται οι δράσεις. Ιδανικά θέλουμε να δούμε μία κουλτούρα όπου η ευρύτερη συλλογικότητα (και όχι μόνο μια ομάδα από φίλες του επιζώντος) θα υποστηρίζει την άμεση δράση όπου αυτή είναι κατάλληλη. Παρ' όλα αυτά, σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν διαφωνίες, κάποια άτομα ίσως επιλέξουν τα αντίποινα ανεξάρτητα απ' την απόφαση της ευρύτερης ομάδας. Τότε, το ερώτημα για τη συλλογικότητα είναι αν θα κινηθεί ενάντια σ' αυτά τα άτομα, αφού είναι σημαντικό να μη γίνεται κατάχρηση αυτών των διαδικασιών.

Παρά τους πιθανούς κινδύνους, η χρήση της ανταποδοτικής δράσης σε κατάλληλες περιστάσεις μαζί με μια κριτική ανάλυση της εξουσίας μπορεί να παίξει

κομβικό ρόλο στην εδραίωση της ασφάλειας, την ενδυνάμωση των επιζώντων, την προειδοποίηση των εν δυνάμει κακοποιητών και τη συνειδητοποίηση της συλλογικής δύναμης που φέρουν οι καταπιεσμένες ομάδες.

Μετασχηματιστική Δικαιοσύνη

Η μετασχηματιστική δικαιοσύνη μπορεί να εμπλουτίσει σημαντικά τη θεώρησή μας για την εξουσία και την κατάχρησή της. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα σε ζητήματα σχέσεων και σεξ, όπου ο φόβος, η ανατροφή και οι ανασφάλειες συχνά εμποδίζουν να καταλάβουμε τι συμβαίνει. Εκεί, μπορούμε να επιδιώκουμε την επίλυση μέσω επίσημων διαδικασιών λογοδοσίας ή με άλλα μέσα που προάγουν τον διάλογο. Όταν οι διαδικασίες λογοδοσίας αποτυγχάνουν —και, όπως δείχνουν τα προηγούμενα κείμενα, συχνά όντως αποτυγχάνουν— αυτό συμβαίνει εν μέρει επειδή εφαρμόζονται άκριτα και χωρίς να ληφθούν υπόψην οι εναλλακτικές.

Πιο συγκεκριμένα, μία από τις πιο ανησυχητικές τάσεις σε κάποιους ριζοσπαστικούς χώρους των ΗΠΑ είναι το να απορρίπτεται κάθετα οποιαδήποτε επιφύλαξη αφορά τη διαδικασία. Αν άτομα με «κυρίαρχη» ή «προνομιούχα» ταυτότητα (π.χ. άντρες) εκφράσουν διαφωνίες, αυτές λαμβάνονται ως απόδειξη στήριξης «στη ρητορική που συμπεριφέρεται στο επιζών ως εχθρό» (patriarchyhaters) ή θεωρούνται «υποκινούμενες από τη μεριά του θύτη» (Incite!)

Αντίθετα, αν υπάρχει ένα μάθημα απ' τις εμπειρίες των τελευταίων χρόνων, αυτό είναι η σημασία της αξιολόγησης και της προσαρμογής των μηχανισμών αντιμετώπισής μας. Χωρίς αυτές, κινδυνεύουμε να εδραιώσουμε μια δογματική προσέγγιση στις διαδικασίες λογοδοσίας.

Μια τέτοια προσέγγιση:

– μπορεί να είναι καταστροφική και να προκαλέσει εσωτερικές διαμάχες σε μια συλλογικότητα

– τοποθετεί τη μετασχηματιστική δικαιοσύνη ψηλότερα και ενάντια σε ανταποδοτικές προσεγγίσεις, απονομιμοποιώντας την άμεση δράση των επιζώντων

– αποκρύπτει ότι οι επιφυλάξεις ως προς την ανταπόδοση συχνά μπορεί να προέρχονται από ένα κρατοκεντρικό παράδειγμα (τα κράτη χρησιμοποιούν τις φυλακές, οι φυλακές διαιωνίζουν το πρόβλημα = η ανταπόδοση είναι κακή)

– οδηγεί σε ακατάλληλη χρήση των διαδικασιών λογοδοσίας, π.χ. λογοδοσία ενάντια σε όσους εκφράζουν αμφιβολίες για μια διαδικασία

– δημιουργεί το βάρος του να «πιστεύουμε πάντα το επιζών», άσχετα από άλλες δυναμικές που μπορεί να υπάρχουν (πιο πολλά παρακάτω)

– είναι χρονοβόρα και παίρνει ενέργεια από άλλες σημαντικές δουλειές. Ο απαιτούμενος χρόνος μπορεί να είναι απαγορευτικός στην περίπτωση των μονογονεϊκών οικογενειών, ατόμων με καθήκοντα φροντίδας ή όσων δουλεύουν σε πολλές δουλειές (που μπορεί να θέλουν να ασχοληθούν και με ριζοσπαστικά εγχειρήματα!)

– προωθεί τυφλά τα φιλελεύθερα αξιώματα των ΜΚΟ οπαδών της ΜΔ

– αποκρύπτει τα συγκεκριμένα (εντός των ΗΠΑ) πλαίσια στα οποία εμφανίστηκαν αυτά τα φιλελεύθερα αξιώματα και την τάση που υπάρχει να υιοθετείται άκριτα ο πολιτικός λόγος των ΗΠΑ σε άλλες αγγλόφωνες χώρες (π.χ. privilege theory, critical whiteness)

– υπονομεύει τη διάκριση ανάμεσα σ' αυτούς που θέλουμε να έχουμε στις ζωές και τις κοινότητές μας και αυτούς που δε θέλουμε.

Το τελευταίο σημείο, εκφρασμένο από το Crimethinc με την ιδέα των «ομόκεντρων κύκλων οικειότητας», είναι ζωτικής σημασίας ακόμα και για τις λιγότερο δογματικές εφαρμογές της μετασχηματιστικής δικαιοσύνης. Οποιαδήποτε διαδικασία («λογοδοσίας» ή άλλη), για να καλύψει τις ανάγκες μας και να ελαχιστοποιήσει την επίδρασή της στις συλλογικότητές μας, είναι βασικό να διακρίνει για ποιον δράστη θέλουμε να δαπανήσουμε χρόνο και για ποιον δε θέλουμε. Προτεινόμενες κατευθυντήριες οδηγίες γι' αυτό παρατίθενται στην επόμενη ενότητα. Αυτό είναι βασικό, γιατί μπορεί να πιστεύουμε πως δεν υπάρχουν άτομα που δεν μπορούμε να βοηθήσουμε, αλλά κάποια μπορεί να χρειάζονται δέκα χρόνια σκληρής δουλειάς και στήριξης για ν' αλλάξουν τη συμπεριφορά τους. Επομένως, το πραγματικό ερώτημα για μας είναι: είμαστε διατεθειμένες να περάσουμε πολλούς μήνες ή χρόνια δαπανώντας τον χρόνο και την ενέργειά μας για ν' αλλάξουμε μια ατομική συμπεριφορά; Έχουμε αυτούς τους πόρους; Και είναι αυτή η κατάλληλη στρατηγική για την καταπολέμηση του βιασμού και της έμφυλης βίας;

Όπως και με την ανταποδοτική δικαιοσύνη, οι «μετασχηματιστικές» προσεγγίσεις απουσία μιας ριζοσπαστικής ανάλυσης της εξουσίας αποτυγχάνουν. Ένας τρόπος να αποφύγουμε την αποτυχία είναι να αναπτύξουμε περισσότερο επεξεργασμένες και ποικιλόμορφες απαντήσεις απέναντι σε καταπιεστικές συμπεριφορές μέσα στις κοινότητές μας. Σ' αυτό το θέμα θα στραφούμε τώρα.

Εναλλακτικές Προσεγγίσεις

Α. Επιλογή της πορείας δράσης

Όπως αναφέρεται και παραπάνω, πριν μια συλλογικότητα επιλέξει οποιαδήποτε πορεία δράσης πρέπει να αποφασίσει κατά πόσο το άτομο που κατηγορείται

θα μπορούσε να παραμείνει στην ομάδα. Αυτό θα επηρεάσει το αν η προσέγγισή της θα βασίζεται κυρίως στον διάλογο ή στη δράση. Εδώ δεν μπορούν να υπάρξουν αυστηροί κανόνες, μιας και κάθε ομάδα προσεγγίζει το θέμα από διαφορετικές οπτικές γωνίες και έχει άλλες αντιλήψεις του τι συνιστά μικρή ή μεγάλη βλάβη. Η επιλογή ποικίλλει ανάλογα με την πολιτική τοποθέτηση και την εστίαση της ομάδας, τις εμπειρίες των μελών και τις προσωπικότητες και προδιαθέσεις των εμπλεκομένων.

Παρ' όλα αυτά, μερικοί παράγοντες, **συνυπολογιζόμενοι**, μπορούν να καθοδηγήσουν την απόφαση:

Συμφιλίωση (ο κατηγορούμενος παραμένει στην ομάδα)

- Το άτομο που κάνει τους ισχυρισμούς θέλει τη συμφιλίωση
- Η συλλογικότητα νιώθει αγάπη ή/και οικειότητα με τον κατηγορούμενο
- Η βλάβη που προκλήθηκε είναι σχετικά μικρή
- Η βλάβη προκλήθηκε από εσφαλμένη κρίση
- Η βλάβη προκλήθηκε από άγνοια
- Ο κατηγορούμενος ισχυρίζεται ή είναι γνωστό ότι έχει και ο ίδιος υποστεί συναφή βλάβη ή κακοποίηση, πρόσφατα ή στο μακρινό παρελθόν (δηλ. και αυτός είναι επιζώντας)
- Ο κατηγορούμενος αρνείται τις πράξεις και γίνεται πιστευτός (δες πιο κάτω)
- Ο κατηγορούμενος εκφράζει μεταμέλεια

Αποπομπή

- Το άτομο που κάνει τους ισχυρισμούς θέλει να φύγει ο κατηγορούμενος
- Η συλλογικότητα δε νιώθει αρκετή οικειότητα με τον κατηγορούμενο
- Η βλάβη που προκλήθηκε είναι σοβαρή
- Υπάρχουν πολλά περιστατικά κακοποίησης από τον ίδιο
- Ο κατηγορούμενος δεν ανταποκρίνεται στον διάλογο
- Ο κατηγορούμενος φαίνεται να ξέρει ότι παραβίαζε όρια
- Ο κατηγορούμενος αρνείται τις πράξεις αλλά δε γίνεται πιστευτός (δες πιο κάτω)
- Ο κατηγορούμενος δεν εκφράζει ειλικρινή μεταμέλεια

Θα πρέπει πάντα να ξεκινάμε πιστεύοντας το επιζών, προσπαθώντας να εξασφαλίζουμε άμεσα την ασφάλειά του. Οι ισχυρισμοί όμως δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται σαν θέσφατα. Ένας βασικός στόχος των διαδικασιών λογοδοσίας είναι ο κατηγορούμενος να αναγνωρίσει την ευθύνη του για τη βλάβη που προκλήθηκε, χωρίς να καταφεύγει στην άρνηση ή σε δικαιολογίες. Η λογοδοσία στην πράξη πολλές φορές θεωρείται συνώνυμη με την ανάληψη ευθύνης, στερώντας οποιαδήποτε ουσιαστική ευκαιρία για υπεράσπιση απέναντι στις κατηγο-

ρίες. Όμως θα πρέπει να συμπεριλάβουμε ελέγχους ώστε οι ίδιες οι διαδικασίες να μπορούν να κριθούν και να αποφεύγεται η κακή τους χρήση και κατάχρηση για να μη φαίνονται άδικες και να υπάρχει συμμετοχή.

Κάποιες περιπτώσεις είναι ξεκάθαρες, κάποιες άλλες πολύ λιγότερο. Η νοοτροπία του «ή είσαι με το επιζών ή είσαι απολογητής του βιασμού» δε βοηθάει. Ενώ αυτή η προσέγγιση είναι κατανοητή δεδομένης της πατριαρχικής κοινωνίας που ζούμε (στο Ηνωμένο Βασίλειο, οδηγείται σε καταδίκη μόνο το 7% των καταγγελιών για βιασμό), συμβαίνει κάποια άτομα, αν και πολύ μικρή μειονότητα, να λένε ψέματα (σ.τ.μ. στηρίζουμε βαθιά και φεμινιστικά το «εγώ αδερφή μου σε πιστεύω» και δεν επιθυμούμε να δοθεί αφορμή για αμφισβήτηση των βιωμάτων επιζωσών από κακοποιητές και φίλους τους. Θεωρούμε ότι εδώ το κείμενο συστήνει μια προσοχή σε άλλες επιδιώξεις ή κίνητρα). Αυτό μπορεί να οφείλεται σε προσωπικές διαφωνίες ή σε κάποια προβλήματα ψυχικής υγείας (σ.τ.μ. κάθε περίπτωση είναι διαφορετική και πρέπει να αποφεύγουμε τη στοχοποίηση ομάδων και να διερευνούμε με βάση τις ειδικές συνθήκες). Οι ριζοσπαστικοί κύκλοι όντως μπορεί να προσελκύουν άτομα με τέτοια χαρακτηριστικά λόγω της εν γένει πιο υποστηρικτικής τους κουλτούρας και της συστημικής τους ανάλυσης για τις ψυχικές παθήσεις. Όσο εφορμούμε σε διαδικασίες λογοδοσίας που απαιτούν παραδοχή ευθύνης, δεν είναι ορατή άλλη διέξοδος. Γι' αυτό πρέπει να επιτρέπουμε την πιθανότητα να είναι μια κατηγορία ψευδής.

Για να πιστέψει η συλλογικότητα ότι η κατηγορία είναι ψευδής χρειάζεται μια συνολική θεώρηση της κατάστασης. Πρέπει να λάβει υπόψην τις ευρύτερες τάσεις συμπεριφοράς του κατηγορούμενου, να συμβουλευτεί (όπου χρειάζεται και με λεπτότητα) άλλες/προηγούμενες συντρόφους σχετικά με την εμπειρία τους μαζί του, να συνυπολογίσει άλλες δυναμικές μέσα στη σχέση. Αναφορικά με το καταγγέλλον, χρειάζεται να συνεκτιμήσει άλλες τυχόν παρελθοντικές απαράδεκτες συμπεριφορές, π.χ. άλλους ισχυρισμούς που είναι γνωστό ότι ήταν ψευδείς, δημοσίευση των στοιχείων ατόμων στο ίντερνετ, κλήση της αστυνομίας απέναντι σε πολιτικούς συντρόφους κλπ. Μπορεί να είναι δύσκολο αλλά πρέπει να τα αναλογιστούμε όλα αυτά αν θέλουμε να απαντήσουμε κατάλληλα σε καταστάσεις που δεν είναι πάντα άσπρο/μαύρο.

Παρ' όλα αυτά, δεν υπάρχει η απαίτηση να είμαστε ειδικοί, ιδίως αν καταπιεστικές συμπεριφορές εμφανίζονται σπάνια σε μια συλλογικότητα. Μπορούμε να αναζητήσουμε συμβουλές από αλλού, όπως θα δούμε πιο κάτω.

Β. Διαμεσολάβηση

Αν έχει αποφασιστεί ότι ένα άτομο μπορεί να παραμείνει σε μια συλλογικότητα χωρίς ο συσχετισμός δυνάμεων να υπονομεύσει τη λειτουργία της, τότε, αν

εξακολουθεί να χρειάζεται «εξωτερική» παρέμβαση, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τη διαμεσολάβηση· μπορεί να τη ζητήσει το επιζών, οι φίλες του ή η ίδια η συλλογικότητα. Οι διαδικασίες λογοδοσίας συχνά, λόγω μεγέθους, δημιουργούν αντιμαχόμενες πλευρές και ευρύτερες διαμάχες στη συλλογικότητα/κίνημα (ειδικά στις μικρές συλλογικότητες/κινήματα). Η διαμεσολάβηση μπορεί να αποτελέσει μια πιο κατάλληλη και μικρότερη σε κλίμακα εναλλακτική ώστε να αποφύγουμε την κλιμάκωση και την ανάλωση της ενέργειας μιας ομάδας, που μάλλον έχει άλλες προτεραιότητες. Οι διαδικασίες διαμεσολάβησης μπορούν να υλοποιηθούν και μόνο από τρία άτομα (κατ' ελάχιστο μία έμπειρη και σχετικά ουδέτερη διαμεσολαβήτρια και ένα άτομο-συμπαραστάτη στην κάθε πλευρά), ενώ οι διαδικασίες λογοδοσίας δημιουργούν και για τις δύο πλευρές ολόκληρες «ομάδες στήριξης». Η διαμεσολαβήτρια θα πρέπει να προάγει τον διάλογο και την κατανόηση και να διευκολύνει στο να βρεθεί μια αμοιβαία λύση σύμφωνα με την οποία ο κατηγορούμενος, αφού αναγνωρίσει την ευθύνη του (όπως και στις διαδικασίες λογοδοσίας), θα λάβει μέτρα για ν' αλλάξει τη συμπεριφορά του. Π.χ. θα μπορούσε να συμμετέχει σε μια ομάδα αυτοβοήθειας (δες παρακάτω). Θα μπορούσε επίσης να συμφωνηθεί η παρακολούθηση της προόδου του μακροπρόθεσμα.

Γ. Ομάδες αυτοβοήθειας

Μετά τη διαμεσολάβηση (ή και ανεξάρτητα απ' αυτήν), κάθε πλευρά μπορεί να ενταχθεί σε μια ομάδα αυτοβοήθειας. Για τον κατηγορούμενο, αυτό μπορεί να είναι ζητούμενο από τη συλλογικότητα ή μια συμφωνία στην οποία έφτασε μέσω διαμεσολάβησης. Η έννοια των ομάδων αυτοβοήθειας για «δράστες» και «επιζώντα» —αφού δεν έχουμε καλύτερες λέξεις— θα μπορούσε ν' αποτελέσει μέρος μιας στρατηγικής τόσο πρόληψης όσο και αντιμετώπισης.

Ομάδες ευαισθητοποίησης ενάντια στην καταπίεση

Σε αυτές τις ομάδες μπορεί κάποιος να συμμετέχει με σύσταση οποιουδήποτε (συντρόφου, φίλου, συλλογικότητας) και για καθορισμένο χρόνο (π.χ. έξι μήνες). Επίσης μπορούν να συμμετέχουν όσοι θέλουν απλά να ξεμάθουν πατριαρχικές (ή άλλες ιεραρχικές) συμπεριφορές. Οι συνεδρίες μπορούν να διοργανώνονται συλλογικά από τους συμμετέχοντες μαζί με λίγες έμπειρες εθελόντριες. Μέσα σε ένα ενθαρρυντικό, μη επικριτικό περιβάλλον, οι συμμετέχοντες θα μπορούν να αλληλοστηρίζονται επιτυγχάνοντας μια καλύτερη κατανόηση της εξουσίας, της ιεραρχίας και της δυναμικής της κακοποίησης. Όπως και σε κάθε άλλο αυτοοργανωμένο εκπαιδευτικό εγχείρημα, μπορεί κάποια άτομα να μελετούν υλικό στον προσωπικό τους χρόνο και να το συζητούν μετά στις συνεδρίες.

Ο στόχος είναι να ενδυναμώσουμε τις κοινότητές μας αυξάνοντας την κατανόησή μας για την εξουσία και την κατάχρησή της και στη συνέχεια να συμπεριφερόμαστε μεταξύ μας με μεγαλύτερο σεβασμό και συντροφικότητα. Τα άτομα που συμμετέχουν μπορεί να βελτιώσουν τη συμπεριφορά τους και ταυτόχρονα να υποστηρίζουν άλλα που βιώνουν το ίδιο. Βοηθώντας/διδάσκοντας κάποια άλλη εδραιώνουν επίσης τη δική τους γνώση και ενδοσκόπηση.

Τελικά, οι ομάδες ευαισθητοποίησης μαζί με τις ομάδες αυτοβοήθειας των επιζώντων (δες παρακάτω) μπορούν κατά περίπτωση να δίνουν συμβουλές για το αν θα αποπεμφθεί ένα άτομο ή όχι. Η ομάδα μπορεί να κάνει προτάσεις π.χ. για τους παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη σε μια τέτοια απόφαση ή για τον τρόπο προσέγγισης του κατηγορούμενου. «Δράστες» που παραμένουν σε συλλογικότητες μπορούν, με τη βοήθεια συντονιστριών ή ψυχοθεραπευτριών, να παίξουν θετικό ρόλο στην αντιμετώπιση των καταπιεστικών συμπεριφορών, καθώς και να συνεισφέρουν στον περιορισμό της κακής χρήσης των διαδικασιών λογοδοσίας.

Ένα ακόμα πλεονέκτημα είναι πως όσοι θέλουν και πρέπει να δουλέψουν πάνω σ' αυτά τα θέματα έχουν τον χώρο να το κάνουν, χωρίς την εμπλοκή όσων προτιμούν ν' ασχοληθούν με κάτι άλλο. Η λογική της αυτοβοήθειας, παράλληλα, ενδυναμώνει τα άτομα να γίνουν φορείς της αλλαγής χωρίς αυτό να τους επιβάλλεται μέσω της ντροπής. Σημειώνουμε πως αυτή η προσέγγιση είναι κατάλληλη μόνο για άτομα με τα οποία έχουμε οικειότητα και θέλουμε να παραμείνουν στις κοινότητές μας.

Αυτοβοήθεια «επιζώντων»

Παρόμοια, τα άτομα που έχουν υποστεί κακοποιητικές σχέσεις ή εμπειρίες έχουν τη δυνατότητα να ενώσουν τις δυνάμεις τους και να αλληλοϋποστηριχτούν. Δεν είναι απαραίτητο να έχει προηγηθεί διαμεσολάβηση ή κάποια άλλη συλλογική διαδικασία για να συμμετέχουν σε ομάδες αυτοβοήθειας. Μπορούν, όπως και οι ομάδες ευαισθητοποίησης, να οργανώνονται από επιζώντα/θύματα με τη βοήθεια έμπειρων ψυχοθεραπευτριών ή άλλων υποστηρικτριών. Μια τέτοια ομάδα μπορεί να λειτουργήσει σαν χώρος όπου ακούμε, λαμβάνουμε επιβεβαίωση, ξαναχτίζουμε αυτοεκτίμηση, μαθαίνουμε να αναγνωρίζουμε σημάδια κακοποίησης και χειραγώγησης, ενδυναμωνόμαστε και αναπτύσσουμε ικανότητες αντιμετώπισης της κακοποίησης και προετοιμάζουμε διεξόδους από μια ενδεχόμενη κατάσταση. Αυτές οι συνεδρίες θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν ατομική μελέτη έντυπου υλικού και ασκήσεις αυτοάμυνας.

Όπως και οι ομάδες ευαισθητοποίησης, οι ομάδες αυτοβοήθειας των επιζώντων θα μπορούσαν να λειτουργούν συμβουλευτικά όταν μια συλλογικότητα εξετάζει το πώς να διαχειριστεί μια κατηγορία. Τόσο τα «επιζώντα» όσο και οι «δράστες» μπορούν να βρουν τη δύναμη και τη γνώση να επανατροφοδοτήσουν την ευρύτερη κοινότητα, ξεπερνώντας την αποδυνάμωση και την περιθωριοποίηση της κάθε ταμπέλας.

Κάποια από τα πρακτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτές οι ομάδες είναι η δυσκολία λειτουργίας τους σε τοπικό επίπεδο (το οποίο είναι απαραίτητο για την τακτική επικοινωνία) και το αν θα έχουν επαρκή κύκλο εργασιών. Πιστεύουμε ότι αυτή τη στιγμή η «αναρχική κοινότητα» στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν είναι έτοιμη να στελεχώσει ομάδες ευαισθητοποίησης σε τοπικό επίπεδο. Ίσως να βγάζει πιο πολύ νόημα η ίδρυση μίας ή δύο ομάδων (π.χ. Νότου και Βορρά) ή περιφερειακών ομάδων με εντατικές μηνιαίες συναντήσεις που θα ενισχύονται με διαδικτυακή επικοινωνία, π.χ. λίστες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και θα έχουν από ένα συλλογικό ταμείο για τα έξοδα μετακίνησης. Απ' την άλλη μπορεί να υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη για ομάδες επιζώντων και επομένως να μπορούν σε κάποιες περιοχές να στηριχτούν τοπικά.

Παρά τις όποιες πρακτικές δυσκολίες, η δημιουργία αυτής της υποδομής μπορεί να αξίζει τον κόπο ως προληπτική στρατηγική, ως τρόπος να κάνουμε τα δίκτυά μας πιο ανθεκτικά και πολιτικά ακέραια και ως μέσο προφύλαξης από δογματισμούς στις διαδικασίες λογοδοσίας.

Δ. Εσωτερική επίλυση

Τελικά, όποιο δρόμο και αν διαλέξουμε, θα πρέπει να στοχεύουμε στο χτίσιμο ισχυρών και ευρηματικών χαρακτήρων που θα μπορούν να αντιστέκονται σε εξουσιαστικές ενέργειες, όσο είναι δυνατό, παρεμβαίνοντας άμεσα — χωρίς να απαιτείται η συμμετοχή ολόκληρης της συλλογικότητας/εγχειρήματος. Η δημιουργία υποδομών όπως οι ομάδες αυτοβοήθειας ίσως βοηθήσει προς αυτή την κατεύθυνση.

Ε. Αποκλεισμός και Αντίποινα

Σε περιπτώσεις που δε θεωρείται σωστή η παραμονή ενός ατόμου σε μια συλλογικότητα, θα πρέπει να ληφθεί δράση για την απομάκρυνσή του. Επειδή η βλάβη που έχει προκληθεί είναι ιδιαίτερα σοβαρή, σ' αυτό το σημείο ο στόχος είναι πια η αποκατάσταση της ασφάλειας, η έκφραση της αγάπης και αλληλεγγύης προς το επιζών και η στήριξη της ενδυνάμωσής του. Αυτά τα βήματα έχουν αποδεδειγμένα ζωτική σημασία κατά την επούλωση του τραύματος.

Η πρακτική εφαρμογή των παραπάνω έρχεται μέσα από τον αποκλεισμό των δραστών με τέτοιο τρόπο ώστε τα επιζώντα να νιώθουν άνετα. Μπορεί να θέλουν (ή όχι) να εμπλακούν τα ίδια και μπορεί να ζητήσουν από άλλα να συμμετέχουν στην ομάδα που φέρνει εις πέρας τον αποκλεισμό (άλλες γυναίκες/μη λευκά άτομα/κουήρ/τρανς κλπ.)

Πιθανά η αποπομπή να μη «λύνει» το πρόβλημα και να το πασάρει απλά σε άλλες ομάδες για να το διαχειριστούν. Αν αυτό πρέπει να μας απασχολήσει εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους στόχους μας. Είναι σημαντικό να έχουμε επίγνωση και ευελιξία ως προς τους στόχους μας (π.χ. τον «μετασχηματισμό» του ενόχου, την ενδυνάμωση των θυμάτων, την αποκατάσταση της ασφάλειας, κ.ο.κ.) και να μην παγιδευόμαστε στα δόγματα των διάφορων προσεγγίσεων. Ενώ η αποπομπή μπορεί να φαίνεται σαν να «τα παρατάμε» ή σαν να μεταθέτουμε αλλού το πρόβλημα, ας σκεφτούμε οτι υπάρχουν και πολλοί άλλοι με τους οποίους δε θα σκεφτόμασταν καν να μοιραστούμε τους χώρους μας. Ας αποφύγουμε το σύνδρομο του ιεραποστόλου: δεν έχουμε κανένα καθήκον να «σώζουμε» ή να «μετασχηματίζουμε» άτομα, ειδικά αν δε νιώθουμε οικεία μαζί τους. Αν νομίζουμε ότι δεν αξίζει τον κόπο να προσπαθήσουμε να «αλλάξουμε» μπάτσους ή δικαστές, γιατί λοιπόν να κάνουμε κάτι διαφορετικό με τον κατά συρροή κακοποιητή;

Δείχνοντας έμπρακτα αγάπη και αλληλεγγύη και βοηθώντας στην ενδυνάμωση των επιζώντων, η συλλογικότητα (ή μια άλλη ομάδα που συμπεριλαμβάνει το επιζών) μπορεί να θέλει να κάνει και άλλες κινήσεις, όπως να εκθέσει δημόσια τον ένοχο, να επιτεθεί στην ιδιοκτησία του ή να του προκαλέσει σωματική βλάβη. Το σημαντικό εδώ είναι οι όποιες ενέργειες να ικανοποιούν τα επιζώντα και να τους δίνεται η δύναμη και ο σεβασμός για να αναλάβουν δράση. Και πάλι, για να αποφύγουμε λάθος χειρισμούς σε περιπτώσεις όπου ο δράστης είναι μέλος της κοινότητας/συλλογικότητας, όλα αυτά αποτελούν επιλογή μόνο όταν η ομάδα έχει αποφασίσει ότι δεν μπορεί να υπάρξει συμβιβασμός, δηλαδή έχει επεξεργαστεί από πριν την απόφαση.

Συμπέρασμα

Δεν υπάρχει διαδικασία που να είναι απαλλαγμένη από πόνο και δυστυχία, αλλά, αν θέλουμε ικανοποιητικά αποτελέσματα ελαχιστοποιώντας ταυτόχρονα τον αντίκτυπο στις συλλογικότητές μας, θα πρέπει να εγκαταλείψουμε τον δογματισμό, να αμφισβητήσουμε τις υποθέσεις και τους στόχους μας και να πειραματιστούμε κριτικά με μια γκάμα εργαλείων.

Πρόσθετες Πηγές (στα αγγλικά)

Οι περισσότερες απ' τις ακόλουθες πηγές μπορούν να βρεθούν στο διαδίκτυο:

• Alex Gorrion et al. *The Broken Teapot* (critique of TJ)

• Angustia Celeste, *Safety is an Illusion: Reflections on Accountability*

• *Bay Area Transformative Justice Collective* (list of resources) www.batjc.wordpress.com

• Community Accountability: ideas, actions, art, & resources for communities responding to & transforming violence - resources www.communityaccountability.wordpress.com

• Ching-In Chen et al. *The Revolution Starts at Home: confronting intimate violence within activist communities* (Book)

• Ching-In Chen et al. *The Revolution Starts at Home: confronting partner abuse in activist communities* (Zine)

• Christine Sivell-Ferri et al. *The Four Circles of Hollow Water. Aboriginal Peoples Collection.*

• Creative Interventions, *Creative Interventions Toolkit: A Practical Guide to Stop Interpersonal Violence* [pre-release version 06.2012]

• Critical Resistance and INCITE!, *'Women of Color against Violence Statement on Gender Violence and the Prison Industrial Complex'*

• Generation FIVE, *Toward Transformative Justice: A Liberatory Approach to Child Sexual Abuse and other forms of Intimate and Community Violence*

• Judith Herman, *Trauma and Recovery: The Aftermath of Violence - from Domestic Abuse to Political Terror* (Book)

• INCITE! Women of Color Against Violence, *'Community Accountability: Principles/Concerns/Strategies/Models Working Document'*

• Philly Survivor Support Collective, *'Strategies for Survivors'* (Philly Survivor Support Collective: 9 April 2013)

• Ravachol et al. *Vive l'Anarchie!: Illegalist Trial Statements* (anarchists on crime & vengeance)

• SOA Watch *Taking The First Step: Suggestions To People Called Out For Abusive Behavior*

• Various. *What do we do when? A zine about community response to sexual assault, Issue 2*

• Various, *Dangerous Spaces: violent resistance, self-defense, and insurrectional struggle against gender*

• List of projects doing work around TJ/related issues at www.phillystandsup.com

• List (& online copies) of zines dealing with sexual assault and community accountability at www.phillyspissed.net

Αντίγραφα της αγγλικής έκδοσης αυτού του εντύπου μπορούν να βρεθούν στο www.dysophia.org.uk | Μετάφραση στα ελληνικά: L., M. & σύντροφ@ | Επιμέλεια έκδοσης και διανομής για την ελληνική έκδοση: χίμαιρες

mail@chimeres.gr

Πολλά ευχαριστώ στα σύντροφα που μοιράστηκαν τις σκέψεις και τις εμπειρίες τους σ᾽ αυτά τα θέματα, μας υποστήριξαν και ενέπνευσαν να στήσουμε αυτή τη συλλογή. Πολλή αγάπη.

«Κανένα μας δε διάλεξε την αναρχία επειδή απολαμβάνει να συμμετέχει σε εξαντλητικές, ατελείωτες διαδικασίες αντιμετωπίζοντας ηλίθιους τρόπους με τους οποίους αλληλοσπαρασσόμαστε μέσα στις γυάλες των υποκουλτούρων μας... Όταν ξοδεύουμε τόσο πολύ χρόνο και ενέργεια προσπαθώντας να επιλύσουμε εσωτερικές συγκρούσεις... διατρέχουμε τον κίνδυνο να αποκοπούμε από τα ενδιαφέροντα που μας έφεραν αρχικά κοντά».

– CrimethInc

Dysophia 5
a-legal@riseup.net